

Rentebegrensningsregelen fra 2019

En analyse av hvordan Norske Skog berøres av regelen

Andreas Henriksen Ekern og Julius Reinsborg

Veileder: Guttorm Schjelderup

Masterutredning i Økonomi og Administrasjon

Hovedprofil: Finansiell Økonomi og

Økonomisk Styring

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Dette selvstendige arbeidet er gjennomført som ledd i masterstudiet i økonomi- og administrasjon ved Norges Handelshøyskole og godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at Høyskolen eller sensorer inntår for de metoder som er anvendt, resultater som er fremkommet eller konklusjoner som er trukket i arbeidet.

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet som en del av masterstudiet i økonomi og administrasjon ved Norges Handelshøyskole (NHH). Oppgaven er skrevet med utgangspunkt i våre hovedprofiler i Finansiell økonomi og Økonomisk styring. Arbeidet ble gjennomført våren 2023.

Gjennom fag som «Personlig økonomi» og «Skatterett» fikk vi begge en interesse for det norske skattesystemet. Vår tanke var opprinnelig å skrive en oppgave om formueskatt, men etter råd fra vår veileder ble vi anbefalt å finne et annet tema da dette var skrevet mye om fra før. Valget falt på overskuddsflytting, hvor rentebegrensingsregelen virket aktuell. Dette var en ukjent regel for oss begge, men vi ble enige om at det ville være interessant å lære mer om temaet. Vi tok dermed utfordringen på strak arm. Det har vært krevende, men samtidig svært lærerikt å sette seg inn i de norske reglene for rentebegrensning.

Vi vil rette en stor takk til vår veileder, Guttorm Schjelderup, som har bidratt med gode innspill og konstruktive tilbakemeldinger. Med raske svar på e-post har han sørget for å gi oss god flyt i arbeidet. Vi vil også rette en takk til Julie Wood ved Tax Justice Norge, som har bidratt med gode forslag til valg av tema og kontaktopplysninger til personer med faglig ekspertise. Takk til Frida Kvamme ved Skatteetaten og Lars Thorvaldsen ved UIO for oppklarende svar på e-post.

Norges Handelshøyskole

Bergen, mai 2023

Andreas Henriksen Ekern

Julius Reinsborg

Sammendrag

Flernasjonale konsern har insentiv til å flytte gjeld til selskaper i land med relativt høy skattesats for å maksimere skatteskjoldet fra rentekostnader innad i konsernet (tynn kapitalisering). Som følge av dette har OECD og EU ATAD utarbeidet anbefalinger og regler for hvordan medlemsland kan implementere rentebegrensingsregler for å motvirke tynn kapitalisering. Land som Sverige, Finland, Storbritannia, Tyskland og Danmark har innført regler i tråd med EU ATAD og OECD, hvor netto rentekostnader kan avskjæres hvis de overstiger en fradragssamme på mellom 25-30% av skattejustert EBITDA. Finland og Tyskland har i tillegg innført en balansebasert unntaksregel, som innebærer at selskap kan få fullt fradrag for netto rentekostnader dersom egenkapitalandelen til selskapet er tilsvarende eller høyere enn egenkapitalandelen til det globale konsernet. Norge innførte rentebegrensingsregler i 2014 etter at gjeldene praksis ikke ble ansett som tilstrekkelig for å motvirke tynn kapitalisering. I 2019 ble reglene endret, som medførte at alle typer rentekostnader kan avskjæres for selskaper i konsern. Det ble også innført en balansebasert unntaksregel.

I denne masteroppgaven analyserer vi hvordan endringen av den norske rentebegrensingsreglen fra 2019 har påvirket den norske delen av Norske Skog-konsernet, og hvordan selskapene har tilpasset seg de nye reglene. I analysen benytter vi oss av årsregnskap fra perioden 2018 til 2020, og undersøker om det foreligger vesentlige endringer i avskårne renter og kapitalstruktur etter regelendringen.

Vi finner indikasjoner på at selskaper med mulighet til å anvende den balansebaserte unntaksregelen fra 2019 i større grad finansieres med konsernintern gjeld enn de andre selskapene i konsernet. Videre er det også verdt å merke seg at Norske Skog ASA hadde en vesentlig økning i egenkapitalandel fra 2018, samt at selskapet hadde høye eksterne rentekostnader. Det er riktignok vanskelig å fastslå en konklusjon på hvorvidt de observerte endringene skyldes rentebegrensingsregelen fra 2019. Dette fordi det ikke foreligger tilstrekkelig med opplysninger om skattemessige størrelser i årsregnskapene. Avslutningsvis spekulerer vi i hvordan et selskap hjemmehørende i et skatteparadis kan sette opp en konsernstruktur som drar fordel av den balansebaserte unntaksregelen.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
2	Rentebegrensningsregler på tvers av land	2
2.1	Innledning	2
2.2	Armlengdeprinsippet	3
2.3	Teori	3
2.3.1	Et asymmetrisk skattesystem	3
2.3.2	Optimal kapitalstruktur for flernasjonale konsern	5
2.4	Tilnærminger mot tynn kapitalisering	10
2.4.1	Global tilnærming	10
2.4.2	Sjablongbegrensning på selskapsnivå	11
2.5	BEPS-prosjektet, EU ATAD og DEBRA	13
2.5.1	OECD/G20 sitt BEPS-prosjekt	13
2.5.2	EU ATAD	15
2.5.3	DEBRA - Debt-equity bias reduction allowance	16
2.6	Rentebegrensningsregler i fem utvalgte land	17
3	Den norske rentebegrensningsregelen	22
3.1	Innledning	22
3.2	Norsk praksis for rentebegrensning før 2014	22
3.3	Den norske rentebegrensningsregelen fra 2014	23
3.3.1	Virkningene av rentebegrensningsregelen fra 2014	25
3.3.2	Den norske regelen sett opp mot EØS artikkel 31	26
3.4	Den norske rentebegrensningsregelen fra 2019	28
3.4.1	Innledning	28
3.4.2	Hva som anses å være skattesubjekt	29
3.4.3	Netto rentekostnader og hvilke renter som kan avskjæres	30
3.4.4	Skille mellom selskap i og utenfor konsern	31
3.4.5	Terskelbeløp for selskap og konsern	31
3.4.6	Kalkulering av fradragssystemet	32
	Eksempel 1 – Selskaper med nærstående gjeld	33
3.4.7	Den balansebaserte unntaksregelen	35
3.4.8	Unntaksregelens dokumentasjonskrav	35
3.4.9	Kalkulering av egenkapitalandel	36
	Eksempel 2 – Nasjonalt konsern	39
	Eksempel 3 – Den norske delen av konsernet inngår i et flernasjonalt konsern	40
3.4.10	Fremføring av renter	41
	Eksempel 4 – Fremføring av tidligere avskårne renter	42
3.5	Rentebegrensningsregelen i praksis	43

4	Analyse av Norske Skog-konsernet	47
4.1	Innledning	47
4.2	Begrensninger	47
4.3	Norske Skog.....	48
4.4	Konsernstruktur.....	49
4.5	Kapitalstruktur	50
	NS Norway Holding AS.....	51
	Norske Skog ASA	52
	Norske Skog Saugbrugs AS	53
	Norske Skog Skogn AS.....	55
4.5.1	Oppsummering.....	56
4.6	Rentebegrensning i Norske Skog-konsernet i 2018	57
	NS Norway Holding AS.....	58
	Norske Skog AS.....	59
	Norske Skog Saugbrugs AS	59
	Saugbrugs Bioenergi AS	60
	Norske Skog Skogn AS.....	61
	Nornews AS	62
4.7	Rentebegrensning i Norske Skog-konsernet fra 2019	63
4.7.1	Terskelbeløp.....	63
4.7.2	Den balansebaserte unntaksregelen.....	63
	Global egenkapitalandel.....	63
	Estimering av justert egenkapitalandel på selskapsnivå.....	64
	Estimering av justert egenkapitalandel på nasjonalt nivå.....	65
4.7.3	Gjennomgang av hvert selskap	66
	NS Norway Holding AS.....	66
	Norske Skog ASA	68
	Norske Skog Saugbrugs AS	71
	Saugbrugs Bioenergi AS	72
	Norske Skog Skogn AS.....	74
4.8	Konklusjon	76
5	Den balansebaserte unntaksregelen og skatteparadis.....	77
6	Oppsummering.....	80
7	Bibliografi.....	81

Figurliste

Figur 1 - Oversikt over landene.....	18
Figur 2 - Eksempel nærstående (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 124).....	24
Figur 3 - Eksempel nærstående (Gamkinn, 2021).....	24
Figur 4 - Strukturen i rentebegrensingsreglene - skatteloven §6-41 (Gamkinn, 2021).....	29
Figur 5 - Kalkulering av fradragsrammen.....	33
Figur 6 - Eksempel 1 - Selskaper med nærstående gjeld (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 138).....	34
Figur 7 - Kalkulasjon av egenkapital og balanseverdi (Skatteetaten, 2022, s. 3).....	38
Figur 8 - Eksempel 2 - Nasjonalt konsern (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 187).....	39
Figur 9 - Eksempel 3 - Den norske delen av konsernet inngår i et flernasjonalt konsern.....	40
Figur 10 - Eksempel 4 - Fremføring av tidligere avskårne renter - unntaksregel (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 190)....	42
Figur 11 - Eksempel 4 - Fremføring av tidligere avskårne renter - fradragsramme (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 190) 43	43
Figur 12 - Beslutningsdiagram for rentebegrensingsreglene (RSM, 2022).....	44
Figur 13 – Eksempelets konsernstruktur.....	45
Figur 14 - Kapitalstruktur i konsernet og rentekostnader.....	45
Figur 15 - Strukturen til den norske delen av konsernet og utenlandske eiere.....	49
Figur 16 - Kapitalstruktur til NS Norway Holding AS.....	51
Figur 17 - Kapitalstruktur - Andel av totalkapital - NS Norway Holding AS.....	52
Figur 18 - Kapitalstruktur til Norske Skog ASA.....	52
Figur 19 - Kapitalstruktur - Andel av totalkapital - Norske Skog ASA.....	53
Figur 20 - Kapitalstruktur til Norske Skog Saugbrugs AS.....	54
Figur 21 - Kapitalstruktur - Andel av totalkapital - Norske Skog Saugbrugs AS.....	54
Figur 22 - Kapitalstruktur til Norske Skog Skogn AS.....	55
Figur 23 - Kapitalstruktur - Andel av totalkapital - Norske Skog Skogn AS.....	56
Figur 24 - Netto rentekostnader for 2018 - NS Norway Holding AS.....	58
Figur 25 - Estimert fradragsramme for 2018 - NS Norway Holding AS.....	58
Figur 26 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog AS.....	59
Figur 27 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog Saugbrugs AS.....	59
Figur 28 - Estimert fradragsramme for 2018 - Norske Skog Saugbrugs AS.....	60
Figur 29 - Netto rentekostnader for 2018 - Saugbrugs Bioenergi AS.....	60
Figur 30 - Estimert fradragsramme for 2018 - Saugbrugs Bioenergi AS.....	61
Figur 31 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog Skogn AS.....	61
Figur 32 - Estimert fradragsramme for 2018 - Norske Skog Skogn AS.....	62
Figur 33 - Netto rentekostnader for 2018 - Nornews AS.....	62
Figur 34 - Samlede netto rentekostnader for den norske delen av konsernet.....	63
Figur 35 - Global egenkapitalandel for 2019 og 2020.....	64
Figur 36 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - NS Norway Holding AS.....	66
Figur 37 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - NS Norway Holding AS.....	66
Figur 38 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 – NS Norway Holding AS.....	67
Figur 39 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA.....	69
Figur 40 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA.....	69
Figur 41 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA.....	70
Figur 42 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS.....	71
Figur 43 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS.....	71
Figur 44 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS.....	72
Figur 45 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS.....	73
Figur 46 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS.....	73
Figur 47 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS.....	73
Figur 48 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS.....	74
Figur 49 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS.....	75
Figur 50 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS.....	75
Figur 51 – Konsernstruktur med selskap i skatteparadis som kan dra fordel av den balansebaserte unntaksregelen. 78	78

1 Innledning

Finansiering med gjeld er skattemessig favorisert sammenlignet med egenkapitalfinansiering. Dette skyldes at rentekostnader på gjeld i utgangspunktet er fradragberettiget og dermed reduserer selskapers skattegrunnlag, mens kostnader ved egenkapitalfinansiering ikke gjør det (NOU 2014:13, 2014, s. 208). Denne skattemessige favoriseringen har skapt incentiv for flernasjonale konsern til å flytte gjeld til selskaper hjemmehørende i land med relativt høy selskapsskatt, og dermed redusere den totale skattekostnaden for konsernet (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 103). En slik allokering av gjeld kalles tynn kapitalisering, hvor selskaper i høyskatteland får en høyere gjeldsgrad enn hva de ville hatt dersom det ikke eksisterte skatteforskjeller mellom land.

Som følge av dette har flere land valgt å innføre rentebegrensingsregler for å motvirke tynn kapitalisering (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 102). I 2015 kom OECD med anbefalinger til hvordan medlemsland kunne utforme slike regler gjennom sitt BEPS-prosjekt (OECD, 2015). I 2016 fulgte EU ATAD opp med å utforme regler for sine medlemsland som bygger på BEPS-prosjektet (KPMG, 2022, s. 2)

Norge valgte å innføre rentebegrensingsregler i 2014 som følge av at den norske selskapsskatten på dette tidspunktet var relativt høy sammenlignet med andre EU-land (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 103). I tillegg hadde andre OECD-land innført tilsvarende regler, og den norske praksisen før 2014 ble ikke ansett som tilstrekkelig for å redusere skatteplanlegging gjennom rentefradrag. I 2019 ble det gjennomført vesentlige endringer av rentebegrensingsregelen (Finansdepartementet, 2019). Blant annet ble det innført en balansebasert unntaksregel for selskaper i konsern. Regelen medførte at selskap i konsern kan få unntak for rentebegrensning i tilfeller hvor selskapet, eller den norske delen av konsernet har tilsvarende eller høyere egenkapitalandel sammenlignet med egenkapitalandelen til det globale konsernet. En av hovedgrunnene for regelendringen var at den norske rentebegrensingsregelen fra 2014, sett sammen med konsernbidragsregelen, var i strid med EØS-avtalen om fri etablering for medlemslandene i Norge (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 183). Den balansebaserte unntaksregelen fungerer som en sikkerhetsventil for utenlandske selskaper, da den gir dem muligheten til å kreve fullt fradrag for både eksterne og konserninterne rentekostnader, forutsatt at de oppfyller kravene. Dette unntaket sikrer dermed at rentebegrensingsregelen er i samsvar med EØS-avtalen.

I masteroppgaven går vi grundig inn i den norske rentebegrensingsregelen fra 2019 og ser på hvordan et konsern har tilpasset seg de nye reglene. Vi har valgt å se på Norske Skog-konsernet i perioden 2018 til 2020. Dette fordi det er et flernasjonalt konsern som har vært høyt belånt i flere år (Nilsen, 2018). Hensikten med analysen er å se om det foreligger indikasjoner på endringer i avskårne renter og kapitalstruktur som følge av skattetilpasning etter at regelen fra 2019 ble innført. Vi spekulerer også i hvordan et selskap i et skatteparadis kan sette opp en konsernstruktur som drar nytte av den balansebaserte unntaksregelen.

Oppgaven er strukturert i tre deler. I den første delen presenteres teori og forskjellige tilnærminger for å motvirke tynn kapitalisering. Videre beskriver vi OECD sine anbefalinger, EU ATADs regelverk, samt forslaget til Europakommisjonen fra 2022 kalt DEBRA (Debt-equity bias reduction allowance). Til slutt gir vi en kort oversikt over hvilke rentebegrensingsregler Sverige, Danmark, Finland, Tyskland og Storbritannia har valgt å implementere. I den andre delen av oppgaven går vi i dybden på den norske rentebegrensingsregelen. Vi beskriver den norske praksisen før 2014, den norske regelen som ble innført i 2014, samt gjeldene regler fra 2019. I den tredje delen anvender vi de norske reglene på Norske Skog-konsernet. En detaljert liste med definisjoner av begreper som benyttes i oppgaven ligger i appendiks.

2 Rentebegrensingsregler på tvers av land

2.1 Innledning

I dette kapittelet skal vi gjengi teori, og beskrive ulike regler for å begrense tynn kapitalisering og fradrag for rentekostnader på tvers av ulike land (rentebegrensning). Som nevnt er tynn kapitalisering at et selskap blir finansiert med en høyere andel gjeld sammenlignet med egenkapital på grunn av skatteforskjeller mellom land (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 146). Selskapet kan da få fradrag for rentekostnader, og dermed betale mindre skatt enn hvis selskapet var finansiert med egenkapital. I 2014 skrev Scheel-utvalget en utredning om kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi. Utvalget presenterte da tre hovedmodeller som kan benyttes mot tynn kapitalisering. Videre har både EU ATAD (Anti Tax Avoidance Directive) og OECD/G20 gjennom sitt BEPS-prosjekt kommet med regler og anbefalinger til hvordan medlemsland skal utforme sine regler mot tynn kapitalisering. Europakommisjonen har også kommet med en forslagsendring for å motvirke gjeldsfavorisering med navn DEBRA (Debt-Equity bias

reduction allowance). I dette kapitlet skal vi derfor gjennomgå anbefalingene til OECD, reglene til EU ATAD, samt hovedmodellene som er beskrevet av Scheel-utvalget. Deretter presenterer vi fem vestlige land sine regler mot tynn kapitalisering for å illustrere hvordan andre land utøver rentebegrensning.

2.2 Armlengdeprinsippet

Til å begynne med skal vi forklare armlengdeprinsippet. Prinsippet omhandler avtaler mellom nærstående parter (nærstående part er definert i appendiks) som samarbeider kommersielt eller finansielt. Avtalene skal være inngått på samme vilkår som om de var inngått mellom uavhengige foretak under sammenlignbare forhold og omstendigheter (Skatteetaten, 2021). Eventuelle overskudd som ville ha blitt oppnådd av virksomhetene, men som ikke har blitt oppnådd på grunn av transaksjoner som bryter med armlengdeprinsippet, skal inkluderes i virksomhetene, og beskattes deretter (OECD, 2003, s. 12). Dette for å sikre at enkeltstående selskaper har en rettferdig og likestilt konkurranse mot større aktører, samt redusere skatteunndragelse.

2.3 Teori

2.3.1 Et asymmetrisk skattesystem

I det norske skattesystemet er et viktig prinsipp at det skal foreligge nøytralitet (NOU 2014:13, 2014, s. 117). Med det menes det at skattesystemet skal likebehandle ulike virksomhetsformer, finansieringsformer og investeringer. Riktignok eksisterer det i dag en skattemessig favorisering av gjeldsfinansiering sammenlignet med egenkapitalfinansiering for norske bedrifter (NOU 2014:13, 2014, s. 119). Det er fordi rentekostnader på gjeld kan trekkes fra skattegrunnlaget til selskaper, mens kostnader ved egenkapitalfinansiering (utbytte) ikke inngår i skattegrunnlaget. Denne favoriseringen gir selskaper insentiv til å finansiere med gjeld for å redusere skattegrunnlaget.

Asymmetrien som er beskrevet ovenfor kan illustreres med modellen under (Schjelderup, 2021).

Et selskap har en totalkapital (K), som består av egenkapital (E) og gjeld (G). Markedsrenten (r) illustrerer kostanden ved finansiering, og er lik for egenkapitalfinansiering og gjeldsfinansiering i dette tilfellet.

Bedriftens virkelige overskudd før skatt er gitt ved:

$$(1.1) \quad \pi = F(G + E) - r(G + E)$$

Som sier at inntektene er en funksjon av finansieringen av gjeld og egenkapital, mens kostnaden er markedsrenten på egenkapital og gjeld. Etersom det kun er rentekostnader for gjeld som er fradragsberettiget vil det skattemessige overskuddet før skatt se slik ut:

$$(1.2) \quad \pi^t = F(G + E) - rG$$

Videre multipliserer vi det skattemessige overskuddet med landets skattesats (t) for å finne skattekostnaden, og trekker den fra selskapets virkelige overskudd:

$$\pi - t\pi^t = F(G + E) - r(G + E) - t[F(G + E) - rG]$$

Som kan skrives til:

$$(1.3) \quad \pi - t\pi^t = (1 - t)[F(G + E) - r(G + E)] - rE$$

Videre deriverer vi (1.3) med hensyn på G og E for å finne optimal finansieringsstruktur av gjeld og egenkapital. Vi deriverer først med hensyn på gjeld:

$$(1.4) \quad \frac{\partial[\pi - t\pi^t]}{\partial G} = F'(K)(1 - t) - r(1 - t) = 0$$

Som gir følgende førsteordensbetingelse:

$$(1.5) \quad F'(K) = r$$

Deriverer så med hensyn på egenkapital:

$$(1.6) \quad \frac{\partial[\pi - t\pi^t]}{\partial E} = F'(K)(1 - t) - r = 0$$

$$(1.7) \quad F'(K) = \frac{r}{1-t} > r$$

Fra ligning (1.5) og (1.7) ser vi at marginalkostnaden ved gjeldsfinansiering tilsvarer markedsrenten for gjeld. Gjelden blir dermed upåvirket av skatten ettersom en marginal økning av gjeld fører til en marginal reduksjon av den skattemessige inntekten. For egenkapital blir marginalkostnaden større fordi kostnaden ved egenkapitalfinansiering ikke er fradragberettiget i skattegrunnlaget. Differansen mellom marginalkostnaden ved gjeldsfinansiering og egenkapitalfinansiering medfører en alternativkostnad for egenkapitalfinansiering. Alternativkostnaden gjør det dermed gunstigere for selskap å finansiere med gjeld, som er grunnlaget for tynn kapitalisering.

Flernasjonale konsern som har mulighet til å flytte gjeld mellom tilknyttede selskaper på tvers av landegrensler, har dermed insentiv til å finansiere selskaper hjemmehørende i land med høy selskapsskatt med gjeld istedenfor egenkapital (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 145). Ved å gjøre dette kan flernasjonale konsern redusere sin samlede skattebyrde ved å øke rentefradraget for selskaper lokalisert i land med høy selskapsskatt.

2.3.2 Optimal kapitalstruktur for flernasjonale konsern

For å illustrere optimal kapitalstruktur for flernasjonale konsern har vi valgt å gjengi en modell utarbeidet av Møen, Schindler, Schjelderup og Tropina (2011). Møen et al. henviser til tidligere publikasjoner av Huizinga et. Al (2008), Kraus & Litzemberger (1973), Mintz & Smart (2004), Jensen & Meckling (1976) og Meyer (1977). Modellen viser hvordan et flernasjonalt konsern vil optimalisere sin kapitalstruktur hvis det ikke foreligger reguleringer mot tynn kapitalisering med begrensning av rentefradrag.

I modellen er det et morselskap (MNC), som er et holdingselskap og er hjemmehørende i land p . Morselskapet har heleide datterselskaper $i = 1, \dots, n$ i ulike land, og alle datterselskapene er eid direkte av MNC.

Datterselskapene har eiendeler K_i som benyttes til å produsere en homogen vare med produksjonsfunksjonen $y_i = F(K_i)$. Kapitalen til datterselskapene består av egenkapital E_i , ekstern gjeld D_i^E og konsernintern gjeld D_i^I . Kostnadene ved bruk av kapital er eksogent gitt ved r . Balansen til datterselskapene er da: $K_i = E_i + D_i^E + D_i^I$, og balansen til MNC er

$\sum_{i \neq p} E_i = E_p + D_p^E + D_p^I$. Morselskapet gir hvert datterselskap nødvendig egenkapital for å oppnå en skatteeffektiv kapitalstruktur, samt optimalt nivå av realkapital. Videre er andelen som ekstern gjeld utgjør av totale eiendeler for datterselskapene gitt ved $b_i^E = \frac{D_i^E}{K_i}$. Andelen som intern gjeld utgjør av totale eiendeler, er gitt ved $b_i^I = \frac{D_i^I}{K_i}$.

Finansiering med ekstern og intern gjeld fører til ulike fordeler og kostnader for datterselskapene (Møen et.al, 2011, s. 9). Finansiering med intern gjeld innehar flere likhetstrekk med egenkapital, men er i motsetning til egenkapital skattemessig fradragsberettiget. Ved benyttelse av intern gjeld for å finansiere datterselskaper kan det forekomme kostnader for hjelp fra faglige eksperter for å unngå reguleringer mot tynn kapitalisering. Kostnadsfunksjonen for bruk av intern gjeld er gitt ved:

$$(2.1) \quad C^I(b_i^I) = \frac{\eta}{2} * (b_i^I)^2 * K_i$$

Hvis $b_i^I > 0$ der og $C^I(b_i^I) = 0$ hvis $b_i^I \leq 0$. η er her en positiv konstant.

Fordelene med å bruke ekstern gjeld er at det kan bidra til å redusere asymmetri i informasjon mellom ledere og eiere og begrense overforbruk av kapital blant ledere. Dette fordi ledere blir presset til å være mer kostnadseffektive ved høy ekstern gjeldsfinansiering. Ulempene er at for mye ekstern gjeld kan øke risikoen for konkurs dersom selskapet ikke evner å tilbakebetale gjelden. Kostnadsfunksjonen for bruk av ekstern gjeld er gitt ved:

$$(2.2) \quad C^E(b_i^E) = \frac{\mu}{2} * (b_i^E - b^*)^2 * K_i - \frac{\mu}{2} * (b^*)^2 * K_i$$

Ut fra funksjonen ser vi at dersom $b_i^E = 0$, så vil også $C^E(b_i^E)$ være null. μ er er en positiv konstant.

I tillegg antar Møen et al. (2011, s. 10) at morselskapet er villig til å kausjonere for datterselskaper som risikerer å gå konkurs som følge av mislighold av ekstern gjeld. De definerer dermed C_f som totale konkurskostnader for morselskapet. Totale konkurskostnader avhenger av forholdet mellom ekstern gjeld og eiendeler på tvers av hele konsernet som kan skrives som $b_f = \frac{\sum_i D_i^E}{\sum_i K_i}$. De totale konkurskostnadene for morselskapet er da definert som:

$$(2.3) \quad C_f = \frac{\gamma}{2} * b_f^2 * \sum_i K_i = \frac{\gamma}{2} * \frac{(\sum_i D_i^E)^2}{\sum_i K_i}$$

Datterselskap i sitt virkelige overskudd før skatt er definert som:

$$\pi_i^e = f(K_i) - r * K_i - C^E(b_i^E) - C^I(b_i^I)$$

Mens det skattbare overskuddet før skatt er definert som:

$$\pi_i^t = f(K_i) - r * (D_i^E + D_i^I)$$

Vi lar t_i være selskapsskatten for datterselskap i . Overskuddet for datterselskapet etter skatt blir da:

$$\pi_i = \pi_i^e - t_i * \pi_i^t$$

$$(2.4) \quad = (1 - t_i) * f(K_i) - r * K_i + t_i * r * (D_i^E + D_i^I) - C^E(b_i^E) - C^I(b_i^I)$$

Møen et al. (2011, s. 10) antar at andre kostnader knyttet til intern og ekstern gjeld ikke er fradragsberettiget i denne modellen. Med andre kostnader menes eksempelvis honorar til innleide eksperter på skatterettslige spørsmål ved bruk av intern gjeld, eller agentkostnader mellom ledere og eiere ved bruk av ekstern gjeld.

Konsernets totale profitt kan da defineres ved å legge ligning 2.1 til 2.4:

$$(2.5) \quad \Pi_p = \sum_i \left\{ (1 - t) * f(K_i) - r * K_i + t_i * r * (D_i^E + D_i^I) - \frac{\mu}{2} * \left(\frac{D_i^E}{K_i} - b^* \right)^2 * K_i - \frac{\mu}{2} * (b^*)^2 * K_i - \frac{\eta}{2} * \left(\frac{D_i^I}{K_i} \right)^2 * K_i \right\} - \frac{\gamma}{2} * \frac{(\sum_i D_i^E)^2}{\sum_i K_i}$$

Summen av interne lånetransaksjoner nulles ut på konsernnivå, så $(\sum_i r * D_i^I = 0)$.

Deriverer vi Π_p med hensyn på D_i^E og D_i^I får vi førsteordensbetingelsene:

$$(2.6) \quad \frac{\partial \Pi_p}{\partial D_i^E} = t_i * r - \mu * \left(\frac{D_i^E}{K_i} - b^* \right) - \gamma \frac{\sum_i D_i^E}{\sum_i K_i} = 0$$

$$(2.7) \quad \frac{\partial \Pi_p}{\partial D_i^I} = t_i * r - \eta * \frac{D_i^I}{K_i} - \lambda * r = 0$$

Symbolet " λ " er Lagrange multiplikatoren, som i dette tilfellet gir oss skyggeprisen av å flytte rentekostnader mellom selskapene i konsernet. I optimeringen er $\lambda = \min_i t_i$. For å maksimere skatteskjoldet fra intern gjeld for hele konsernet, burde MNC la datterselskapet som har lavest effektiv skattesats utstede interne lån til andre selskaper i konsernet.

Møen et al (2011, s.12) illustrere dette med å nummere de ulike landene, hvor land 1 har den laveste selskapsskatten som vil si $\min_i t_i = t_1$. Med å ta utgangspunkt i førsteordensbetingelsen for intern gjeld (2.7), kan vi skrive den optimale gjeldsandelen for intern gjeld som:

$$(2.8) \quad b_i^I = \frac{r}{\eta} * (t_i - \lambda) = \frac{r}{\eta} * (t_i - t_1) > 0, \forall i > 1$$

Forholdet mellom intern gjeld og eiendeler er null for datterselskapet hjemmehørende i land 1, fordi det ikke er optimalt for datterselskapet å ha noe intern gjeld. Variabelen $(t_i - t_1)$ angir derfor netto skattefordel for land 1. Mengden som datterselskapet i land 1 låner ut er gitt ved:

$$(2.9) \quad L_1 = \sum_{i>1} D_i^I$$

Ut ifra disse betingelsen ser man hvor mye intern gjeld datterselskapet i land 1 burde låne ut for å maksimere profitt for MNC.

For å finne det optimale forholdet mellom ekstern gjeld og eiendeler (b_i^E) omskriver Møen et. Al (2011) ligning (2.6) til

$$(2.10) \quad b_i^E = \beta_0 + \beta_1 * t_i + \beta_2 * \sum_{j \neq i} p_j (t_i - t_j)$$

Hvor koeffisientene er definert som $\beta_0 = \frac{\mu b^*}{\mu + \gamma}$, $\beta_1 = \frac{r}{\mu + \gamma}$ og $\beta_2 = \frac{\gamma r}{(\mu + \gamma)\mu}$. $p_j = K_j / \sum_j K_j$ som viser til andelen av den totale realkapital i konsernet som er sysselsatt i datterselskap j .

Ligning (2.10) forutsetter både at eksterne rentekostnader er fradragsberettiget (representert ved $\beta_1 * t_i$) og at ekstern gjeld kan flyttes fra et selskap til et annet. Desto høyere selskapsskatten i

land i er, desto høyere blir skatteskjoldet fra eksterne rentekostnader. Hvis alt annet er likt medfører det at b_i^E blir større.

Forflyttingen av ekstern gjeld er definert ved tredje ledd ($\sum_{j \neq i} p_j(t_i - t_j)$). Med hensyn til de samlede konkurskostnadene C_f , så er det optimalt å allokere ekstern gjeld til de datterselskapene som sparer mest skatt gjennom rentefradrag. Det vil si de datterselskapene med høyest selskapsskattesats sammenlignet med land 1 ($t_i - t_1$). Dersom et land opplever økning i selskapsskattesatsen, medfører det en internasjonal gjeldsflytting til det landet. Alt annet likt, så vil datterselskapet som opplever skattesatsøkningen øke sin eksterne gjeldsandel. Dette medfører at datterselskap i andre land får redusert sin gjeldsandel for å forhindre en økning av konkurskostnader. Ved en endring i skattesats vil et mindre datterselskap oppleve en større endring i vektet skattedifferanse relativt til større selskaper. Dette fordi gjeldsnivå til konsernet påvirker samlede konkurskostnader, og et mindre datterselskap vil dermed få en større endring i total kapital gitt mengden gjeld som flyttes. Ved endring i skattesats for et stort datterselskap vil det ikke kunne flyttes relativt like mye gjeld i forhold til total kapitalen som for et mindre datterselskap, ettersom det vil påvirke de samlede konkurskostnadene i mye større grad.

Ved å bruke definisjonene over kan man finne den totale gjeldsandelen (b_1) til datterselskapet hjemmehørende i land 1. Ettersom $b_i^L = 0$, vil $b_1 = b_i^L + b_i^E = b_i^E$, og er dermed definert som:

$$(2.11) \quad b_1 = \beta_0 + \beta_1 * t_i + \beta_2 * \sum_{j \neq i} p_j(t_i - t_j)$$

Videre kan man definere $\beta_3 = \frac{r}{\eta}$, og ved bruk av nevnte betingelser blir den totale gjeldsandelen $b_i = b_i^L + b_i^E$ for datterselskap $i > 1$ definert som:

$$(2.12) \quad b_i = \beta_0 + \beta_1 * t_i + \beta_2 * \sum_{j \neq i} p_j(t_i - t_j) + \beta_3 * (t_i - t_1), \forall i > 1$$

$\underbrace{\hspace{1.5cm}}_i \quad \underbrace{\hspace{3.5cm}}_{ii} \quad \underbrace{\hspace{1.5cm}}_{iii}$

Fra (2.12) ser vi at den optimale gjeldsandelen b_i for selskapene $i > 1$ øker hvis selskapsskattesatsen t_i blir høyere.

i) En økning i selskapsskattesatsen vil føre til økt skattefradrag relativt til rentekostnader.

ii) Videre vil en høyere selskapsskattesats t_i føre til en økning av den kapitalvektede skatteforskjellen til datterselskapet i land i gjennom en internasjonal gjeldsflytting med hensyn til den totale konkurskostnaden.

iii) Til slutt vil differansen i selskapsskattesats mellom land i og 1 øke. Dette vil gi en økt skattefordel ved bruk av intern gjeld fra datterselskapet hjemmehørende i land 1.

Basert på skatteskjoldet, den kapitalvektede skatteforskjellen og differansen i selskapsskattesats mellom land i og 1 kan vi dermed beregne den optimale gjeldsandelen.

2.4 Tilnæringer mot tynn kapitalisering

I delkapittel 2.3 forklarte vi med bruk av teori og modeller hvordan gjeldfinansering er skattemessig favoriserende sammenlignet med egenkapital, og hvordan flernasjonale foretak kan tilpasse sin kapitalstruktur når det foreligger forskjeller i selskapsskattesats på tvers av land. I dette delkapittelet skal vi beskrive ulike tilnæringer land kan benytte for å motvirke tynn kapitalisering ved bruk av rentebegrensningsregler. Tilnærmingene ble beskrevet av Scheel-utvalget i 2014 som skrev en offentlig utredning om kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi.

2.4.1 Global tilnærming

Når man baserer rentebegrensningsregler på en global tilnærming, tar man utgangspunkt i hele konsernets eksterne gjeldsopptak når en skal vurdere et selskaps rentefradrag (NOU 2014:13, 2014, s. 211). Eksempelvis kan en global tilnærming være at et selskap kun får rentefradrag basert på en andel av faktiske rentekostnader i konsernet. Scheel-utvalget argumenterte for at gjeldsandelen under en slik regel ville vært tilsvarende det selskapet kunne ha hatt som uavhengig, og dermed underbygge armlengdeprinsippet. Det er få land som benytter seg av en global tilnærming som hovedregel, men stadig flere benytter den som unntaksregel (NOU 2014:13, 2014, s. 212). Dette kan være gjennom en balansebasert unntaksregel, hvor selskaper i konsern kan få fullt fradrag for sine rentekostnader dersom egenkapitalandelen til selskapet er lik eller høyere enn egenkapitalandelen i det konsoliderte regnskapet til det globale konsernet.

Ulempen med en global tilnærming er at det er krevende å avgjøre hvilke selskaper som er en del av et konsern (NOU 2014:13, 2014, s. 212). Skattemyndighetene må ha tilgang på

konsernregnskap fra ulike land, som også må være utarbeidet etter godkjente regnskapsstandarder, eksempelvis IFRS. I tillegg kan det være problematisk at konsern har mulighet til å skjule deler av konsernstrukturen gjennom tilpassede eiendeler, og dermed gi et misvisende bilde av den faktiske gjeldsgraden. Til slutt må reglene tilpasses slik at de også omhandler nærstående parter og ikke kun konsern. Dette for å eliminere risikoen for overskuddflytting på annet vis.

2.4.2 Sjablongbegrensning på selskapsnivå

Scheel-utvalget la frem tre forskjellige modeller for sjablongbegrensning på selskapsnivå. Den første tar utgangspunkt i egenkapitalandelen, den andre i totalkapitalen og den tredje i resultatregnskapet.

Sjablongbegrensning betinget av egenkapitalandel

Denne modellen går ut på at rentefradraget kan avskjæres dersom egenkapitalen er under en viss grense av totalkapitalen (NOU 2014:13, 2014, s. 214). Denne grensen kan eksempelvis være 20% eller 30%, og rentekostnader avskjæres hvis egenkapitalandelen er lavere enn dette.

Fordeler med å basere rentebegrensningsregelen på en balansestørrelse er at den er mer robust mot markedssvingninger sammenlignet med eksempelvis en post i resultatregnskapet (NOU 2014:13, 2014, s. 214). Dette skaper høyere skattemessig forutsigbarhet for selskaper.

Ulemper med balansestørrelser er at egenkapitalandelen i regnskapet ikke nødvendigvis representerer den virkelige verdien av egenkapitalen. Et eksempel på dette er at IFRS muliggjør balanseføring av immaterielle eiendeler som utviklingskostnader, samt goodwill ved oppkjøp (Kinserdal, 2022). Egenkapitalandelen kan dermed manipuleres gjennom endringer i regnskapsposter. En metode for å motvirke dette er å se på skattemessige verdier istedenfor regnskapstall (NOU 2014:13, 2014, s. 214).

Videre kan det være vanskelig å sette et nivå på egenkapitalandelen på tvers av bransjer, ettersom de ofte har ulik kapitalstruktur (NOU 2014:13, 2014, s. 214). I tillegg vil en sjablongbegrensning betinget av egenkapitalandelen ikke ta høyde for gjeldens kvalitet. Med kvalitet menes risiko og betingelser tilknyttet lånet. Et selskap vil da kunne ha uendret totalkapital, øke egenkapitalandelen og samtidig opprettholde rentefradraget ved å justere

nærstående lån sin risiko og betingelser. Dette ved å eksempelvis endre prioriteringen til lånet og dermed få høyere lånerente. Avslutningsvis er ikke en slik regel godt egnet for å følge armlengdeprinsippet. Det er fordi enkle beregninger av egenkapitalen vanligvis ikke er et avgjørende lånekriterium for en uavhengig långiver. Isteden ville gjeldsbetjeningsevne være mer avgjørende.

Sjablongbegrensning betinget av totalkapitalen

I denne modellen tar man utgangspunkt i selskapets totale eiendeler (NOU 2014:13, 2014, s. 214). Dersom rentekostnadene overstiger et rimelig forhold til totale eiendeler, fremstår opplåningen i mindre grad forretningsmessig motivert. Grunnen til dette er at eiendeler vanligvis gir et godt bilde av selskapets finansieringsbehov. Fradraget vil da være avhengig av gjeldsgraden og hvilke renter som går inn under fradragrammen. Det blir derfor nødvendig å vite hva som er riktig gjeldsnivå og rentenivå som andel av totale eiendeler.

En fordel med sjablongbegrensning betinget av totalkapitalen er den fokuserer direkte på fradraget som gis (NOU 2014:13, s. 214). Dette ved å vurdere rentekostnader opp mot totale eiendeler som kan gjøre det enklere å anslå om rentesatsen er unormalt høy.

I likhet med egenkapital kan også eiendeler i balansen manipuleres fordelaktig (NOU 2014:13, 2014, s. 215). I tillegg er det forskjellige måter å estimere virkelig verdi med IFRS. Ved høye rentekostnader kan det dermed foreligge insentiver for å blåse opp verdiene av eiendelene. For å motvirke dette kan man basere eiendeler på skattemessig verdi istedenfor regnskapsmessig verdi.

Sjablongbegrensning betinget som andel av resultat (EBIT/EBITDA)

Her tar man utgangspunkt i resultatstørrelser som EBIT (fortjeneste før renter og skatt) eller EBITDA (fortjeneste før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger) for å begrense rentefradraget (NOU 2014:13, 2014, s. 215). Den mest brukte størrelsen er EBITDA.

Sammenlignet med en sjablongregel som tar utgangspunkt i balansestørrelser har en EBITDA-modell en rekke fordeler (NOU 2014:13, 2014, s. 215). En slik modell diskriminerer ikke på tvers av ulike næringer, fordi alle selskaper trenger inntekter for å dekke rentekostnader. EBITDA gir også en god indikasjon på kontantstrømmen fra driften til selskapet, og dermed

selskapets betalingsevne til å dekke rentekostnader. For en ekstern kreditor er betalingsevnen et sentralt kriterium når de skal utstede et lån. Å benytte EBITDA gjør vurderingen om armlengdes avstand enklere, ettersom man tar utgangspunkt i en størrelse som en uavhengig part også ville gjort. En annen fordel med en resultatbasert modell er at den kan motvirke annen skattemotivert internprising. Eksempelvis hvis et selskap kjøper varer med høy internpris vil det redusere skattegrunnlaget, men også redusere rentefradragsrammen.

På den andre siden er resultatregnskapet også mer utsatt for markedssvingninger som kan gi stor variasjon mellom regnskapsårene (NOU 2014:13, 2014, s. 215). Dette gjør at rentefradragsrammen har større uforutsigbarhet for selskapet. I likhet med å kunne fremføre skattefordel som følge av underskudd skriver Scheel-utvalget at det skal kunne gis full fremføringsadgang for eventuelle avskårne rentefradrag og ubenyttede rammer. Dette for å motvirke uforutsigbarheten.

Dersom rentekostnadene overgår en viss grense av EBITDA kan det tyde på at gjelden ikke er markedsmessig (NOU 2014:13, 2014, s. 215). I en slik modell må man også vurdere om det skal benyttes skattemessige eller regnskapsmessige verdier for å fastsette EBITDA. Historisk sett er skattejustert EBITDA mest brukt. Årsaken til dette er at man da ikke kan bruke skattefrie inntekter for å øke fradragsrammen.

2.5 BEPS-prosjektet, EU ATAD og DEBRA

Årlig er det anslått av OECD (The Organisation for Economic Cooperation and Development) at mellom 100 til 240 milliarder amerikanske dollar i skatteinntekter går tapt på grunn av overskuddsflytting (OECD, 2022). Dette tilsvarer 4-10% av den globale skatteinntekten fra selskaper. For å motvirke overskuddsflytting mellom flernasjonale selskaper har EU, OECD og G20-landene kommet med ulike rammeverk og anbefalinger for å skape et felles regelverk. I denne delen av oppgaven skal vi se nærmere på tiltakene de anbefaler for å forhindre gjeldsflytting.

2.5.1 OECD/G20 sitt BEPS-prosjekt

BEPS står for «Base erosion and profit shifting» og er en problemstilling tilknyttet flernasjonale selskaper som flytter overskudd til lavskatteland. Dette gjøres ved å utnytte forskjeller i

skattesatser og regler mellom land for å redusere eller unngå skatt (OECD, n.a). OECD og G20-landene samarbeider med land og jurisdiksjoner over hele verden om et felles rammeverk for å forhindre BEPS, og utgjør i dag 137 land (OECD, 2022). Gjennom BEPS-prosjektet jobber de med å implementere 15 tiltak for å forhindre skatteunndragelser, samt forbedre sammenheng og transparenss mellom internasjonale skatteregler.

BEPS-prosjektets tiltak 4

Gjennom BEPS-tiltak 4 (action 4) vil de begrense flernasjonale selskapers mulighet til å redusere sitt skattemessige resultat ved bruk av rentefradrag og andre finansielle kostnader (OECD, 2015, s. 3). Dette ved å innføre en tilnærming for beste praksis (the best practice approach) for alle medlemslandene. Tilnærmingen burde minimum omfatte alle selskaper som er en del av et flernasjonalt konsern, og er bygd opp av seks forskjellige elementer for rentebegrensning (OECD, 2015, s. 25).

Det første elementet omhandler terskelbeløp basert på netto rentekostnader (OECD, 2015, s. 26). Det anbefales at hvert land har to forskjellige terskelbeløp, ett på selskapsnivå og ett på konsernnivå. Selskaper som har lavere netto rentekostnader enn terskelbeløpet utelates fra rentebegrensningsreglene. Dette for å skjerme små selskaper med lav risiko for gjeldsflytting. For konsern med flere selskap i samme land, vil terskelbeløpet baseres på selskapenes samlede netto rentekostnader. Landene bestemmer selv hvorvidt de vil innføre begge terskelbeløpene, eller kun terskelbeløpet på selskapsnivå. For land som kun benytter terskelbeløp på selskapsnivå anbefales det å innføre antifragmenteringsregler (OECD, 2015, s. 27). Dette er regler som begrenser konsern sin mulighet til å unngå rentebegrensning ved å etablere mange mindre selskap som er under terskelbeløpet.

Videre anbefales det å implementere en resultatbasert regel der netto rentekostnader kun er fradragsberettiget opp til et fastsatt prosentvis beløp av EBITDA, 'fixed ratio rule' (OECD, 2015, s. 26). Det anbefales å benytte 10-30 prosent av EBITDA, hvor beløpet utgjør fradragsrammen til selskapet. Regelen tar ikke hensyn til at bedrifter i forskjellige sektorer har ulikt behov for gjeldsfinansiering. Det er derfor foretrukket å kombinere et EBITDA-krav med en global tilnærming. Dette for å hindre urettferdig høy beskatning av selskaper som opererer i bransjer som krever høy belåningsgrad uten at det er drevet av et skattemessig incentiv. En global tilnærming kan gi selskaper i konsern mulighet til å fradragsføre flere netto

rentekostnader enn fradragrammen gitt ved 'fixed ratio rule'. Dette gjelder kun hvis konsernets forhold mellom eksterne netto rentekostnader og EBITDA basert på det konsoliderte regnskapet er høyere enn den fastsatte prosentsetningen. Selskapet vil da kunne benytte konsernets prosentsetning ved beregning fradragrammen. Et selskap med netto rentekostnader som overstiger fradragrammen beregnet med 'fixed ratio rule' og ved den globale tilnærmingen vil få avskåret disse (netto rentekostnader minus fradragrammen). Hvert medlemsland står fritt til å velge om de ønsker å inkludere en global tilnærming eller ikke. Dette gjelder også hvorvidt de vil tillate fremføring og eventuelt tilbakeføring av avskåret eller ubenyttet rentefradrag.

Avslutningsvis inneholder tiltak 4 anbefalinger om komplementerende regler for bransjer og sektorer der beregningsgrunnlaget til rentebegrensningsreglene ikke er spesielt godt egnet (OECD, 2015, s. 27). Eksempelvis gjelder dette bank- og forsikringssektoren fordi resultatet til et finansforetak i stor grad er påvirket av rentekostnader og renteinntekter.

2.5.2 EU ATAD

EU ATAD står for The European Union Anti-Tax Avoidance Directive, og ble utformet for å bekjempe skatteunndragelse og skatteplanlegging (European Commission, n.a). EU-direktivet ble vedtatt den 20. juni 2016 og trådte i kraft 1. januar 2019. Formålet er å skape et felles sett med regler for å hindre flernasjonale selskaper i å utnytte forskjeller i skattesystemer mellom EU-land. Regelsettet består av fem juridisk bindende tiltak, hvor rentebegrensningsregler er ett av disse. Alle medlemsland av den europeiske union er pålagt å ta i bruk tiltakene. Dette for å skape et beskyttende minimumsnivå mot skatteunndragelse innad i EU, samtidig som det fordrer et rettferdig og stabilt næringsliv. EU-direktivet er separert fra BEPS-prosjektet, men er utformet for å implementere og bygge på flere av tiltakene kunngjort gjennom prosjektet (KPMG, 2022, s. 2).

EU ATADs artikkel 4

Artikkel 4 omhandler EU ATADs tiltak for å motvirke tynn kapitalisering (European Commission, 2016, s. 7). Hovedregelen er resultatbasert hvor netto rentekostnader er fradagsberettiget i samme skatteperiode som de oppstod innenfor fradragrammen på 30% av selskapets EBITDA. Unntaksregler gjelder for enkeltstående selskaper uten tilknytning til et konsern eller nærstående selskaper, samt selskaper i konsern i samme medlemsland med totale

netto rentekostnader tilsvarende 3 millioner euro eller mindre. I disse tilfellene vil selskapene kunne fradragføre alle rentekostnader uten noen begrensning. For låneopptak brukt til å finansiere langsiktige offentlige infrastrukturprosjekter, hvor prosjektoperatøren, rentekostnadene, eiendelene og inntektene oppstår innad i EU, står medlemslandene fritt til å velge hvorvidt det skal gis unntak fra rentebegrensningsreglene.

For selskap i konsern kan medlemslandet velge om de vil innføre en balansebasert unntaksregel, eller en global tilnærming som beskrevet i BEPS-prosjektets tiltak 4. En balansebasert unntaksregel vil gi selskap i konsern mulighet til å fradragføre alle rentekostnader uavhengig av fradragrammen (European Commission, 2016, s. 9). For å anvende den balansebaserte unntaksregelen må egenkapitalandelen til selskapet i konsernet være lik (+/- 2 prosentpoeng) eller høyere enn konsernets. I tillegg må alle eiendeler og lån være verdsatt ved bruk av samme metode som i konsernregnskapet i samsvar med IFRS eller nasjonalt regnskapspråk for medlemslandet (European Commission, 2016, s. 17).

Medlemslandene kan velge mellom tre alternativer for fremføring og tilbakeføring av rentefradrag som er avskåret eller ubenyttet (European Commission, 2016, s. 9). Det første alternativet er å kun tillate fremføring av avskårne rentekostnader uten tidsbegrensning. Det andre alternative er å tillate fremføring av avskårne rentekostnader uten tidsbegrensning, samt inkludere tilbakeføring i maksimalt tre år. Det siste alternative er å tillate fremføring av avskårne rentekostnader uten tidsbegrensning, samt fremføring ubenyttet rentefradrag i maksimalt fem år.

2.5.3 DEBRA - Debt-equity bias reduction allowance

Finansiering med gjeld er skattemessig favorisert i forhold til egenkapital i de fleste land innad i den europeiske unionen, samt resten av verden (Baert, 2022, s. 4). Dette fordi rentekostnader er fradragberettiget, og dermed reduserer skattegrunnlaget. Incentivet til å gjeldsfinansiere fører dermed til at mange selskaper har en kunstig høy gjeldsandel. Dette gjør finansmarkedene mer ustabile, og øker sannsynligheten for konkurser. Europakommisjonen introduserte derfor DEBRA den 11. mai 2022 med formål om å fjerne favoriseringen av gjeld, og øke selskapers incentiv for egenkapitalfinansiering. Dette ved å tilrettelegge for skattefradrag ved økning i egenkapital og begrense skattefradraget for rentekostnader. Hvis forslaget blir vedtatt vil det påvirke alle selskaper innenfor EU uavhengig av om selskapsskatten er betalt til ett eller flere medlemsland.

DEBRA – Skattefradrag for egenkapital

Skattefradraget for egenkapital vil basere seg på årlig økning i egenkapital mellom slutten av hvert skatteår (Baert, 2022, s. 4). Differansen ganges så med en fiktiv rentesats (NIR – Notional interest rate). Rentesatsen er bygd opp av to komponenter: en risikofri rentesats med løpetid på ti år og en risikopremie. Risikopremien er satt til 1% for store selskaper, og 1,5% for små og mellomstore bedrifter ettersom disse generelt har høyere finansieringskostnader, samt vanskeligere tilgang til egenkapitalfinansiering. Fradraget vil være fradragsberettiget i ti påfølgende skatteperioder fra selskapets inntektsgrunnlag. Det årlige fradraget kan ikke overstige 30% av selskapets EBITDA. Ved avskårne fradrag kan det overskytende beløpet fremføres mot inntekt i opptil fem år. Ved økning i egenkapital, men lavt eller negativt årsresultat kan ubenyttet fradrag overføres til påfølgende skatteår uten tidsbegrensning.

For å sikre at ikke selskapene skal misbruke insentivordningen er det en rekke spesifikke tiltak basert på retningslinjer utstedt av «Code of Conduct Group» i 2019. Dette for å sikre at fradragsordningen bare gis til de typer egenkapitaløkninger som representerer reelle forretningsbehov og investeringer (Baert, 2022, s. 5).

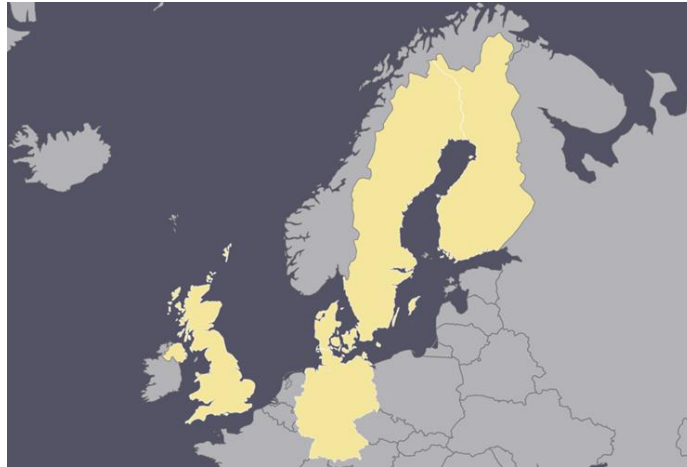
DEBRA – Rentebegrensningsregler

EU-kommisjonen foreslår å inkludere en ny rentebegrensningsregel, hvor fradragsretten for renter begrenses til 85% av netto rentekostnader (Baert, 2022, s. 5). Denne vil fungere sammen med artikkel 4 i EU ATAD om rentebegrensning. Selskap må beregne rentefradraget med den nye rentebegrensningsregelen og rentefradraget med rentebegrensningsreglene i artikkel 4 i EU ATAD for inntektsåret. Selskaper får så kun rentefradrag tilsvarende det laveste beløpet av disse. Differansen mellom rentefradragene vil kunne fremføres for å redusere skatteplikten i en fremtidig skatteperiode, eventuelt bakover som vil gi en tilbakebetaling av tidligere betalt skatt.

2.6 Rentebegrensningsregler i fem utvalgte land

I dette delkapittelet skal vi gå igjennom fem land sine regler for å motvirke tynn kapitalisering. Formålet er å belyse hvordan land har tatt i bruk regelverket til EU ATAD og anbefalingene til OECD. Vi har valgt å ta utgangspunkt i Sverige, Danmark, Tyskland, Finland og Storbritannia. Dette fordi alle landene er vestlige og europeiske, og gir dermed et bilde på hvordan andre land

i samme situasjon som Norge har valgt å praktisere reglene. Hvert land operer i dag med komplekse regler for å motvirke skattetilpasning, hvor vi velger å se på reglene som omhandler rentebegrensning.

Figur 1 - Oversikt over landene

Sverige

Sverige er i dag medlem av både OECD og EU. Den 1. januar 2019 innførte Sverige rentebegrensningsregler for å motvirke tynn kapitalisering i lys av reglene til EU ATAD (PWC, 2023). Reglene anvendes på selskapsnivå både for enkeltstående selskap og selskap i konsern. Reglene tar utgangspunkt i en skattejustert EBITDA, hvor 30% av denne størrelsen utgjør fradragsrammen. Fradragsrammen kalkuleres på selskapsnivå. Både eksterne og nærstående renter medregnes i fradragsberegningen, og netto rentekostnader som overstiger fradragsrammen vil avskjæres. Avskårne renter kan fremføres inntil seks år. Enkeltstående selskaper kan alternativt velge å benytte seg av en fradragsramme på 5 millioner (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 153). For selskaper i konsern gjelder fradragsrammen på 5 millioner for hele konsernet.

Fra og med 1. januar 2021 ble reglene utvidet med at rentekostnader som i utgangspunktet er fradragsberettiget ikke vil være det dersom selskapet som mottar renteinntektene er oppført på EUs liste av «*non-cooperative jurisdictions for tax purposes*» (PWC, 2023). Dette er en liste over land som EU ikke mener har et velfungerende skattesystem (European Council, 2023).

Finland

Finland er medlem av OECD og EU og innførte nye rentebegrensingsregler i 2019 etter regelverket i EU ATAD på lik linje med Sverige (PWC, 2023). Reglene gjelder kun hvis netto rentekostnader, både nærstående og eksterne, overstiger et terskelbeløp på 500 000 euro på selskapsnivå. Hvis det er tilfellet, kan netto rentekostnader avskjæres dersom de overgår fradragsrammen på 25% av EBITD (skattbar inntekt inkludert konsernbidrag, netto rentekostnader og skattemessige avskrivninger).

Eksterne rentekostnader er likevel fradragsberettiget opptil 3 millioner euro og vil alltid fradras før eventuelle nærstående rentekostnader (PWC, 2023). Dette medfører at eksterne rentekostnader kan fortrenge fradragsrammen på 25% av EBITD for nærstående rentekostnader. For et selskap med eksterne renter på 3 millioner euro, fradragsramme beregnet til 2 millioner euro og nærstående rentekostnader på 1 million euro vil de eksterne rentekostnadene fortrenge hele fradragsrammen på 2 millioner euro. De resterende eksterne rentekostnadene på 1 million euro er fortsatt fradragsberettiget, men selskapet kan ikke få fradrag for de nærstående rentekostnadene på 1 million euro.

Finland opererer også med en balansebasert unntaksregel (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 153). Den går ut på at selskapet kan få fullt fradrag for netto rentekostnader dersom de kan bevise at egenkapitalandelen i selskapet er lik eller høyere enn egenkapitalandelen i det globale konsernregnskapet. I 2023 ble det slått fast at denne unntaksregelen ikke er gjeldene dersom nærstående rentekostnader i konsernregnskapet utgjør 20% eller mer av konsernregnskapets eksterne rentekostnader (PWC, 2023). Avskårne rentekostnader kan fremføres og fradras uten noen tidsbegrensning (KPMG, 2021).

Storbritannia

Storbritannia er medlem av OECD, men er ikke EU-medlem. I 2017 innførte de regler for rentebegrensning for å motvirke tynn kapitalisering (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 152). Reglene anvendes på den britiske delen av konsernet, og er kun gjeldene dersom nærstående og eksterne netto rentekostnader overgår et terskelbeløp på 2 millioner GBP. Fradragsrammen er 30% av den britiske delen av konsernets skattejusterte EBITDA, og netto rentekostnader kan avskjæres hvis de overstiger denne (fixed-ratio rule). I tilfeller der fradragsrammen overstiges kan den britiske delen av konsernet bestemme hvilke av de innenlandske selskapene som må avskjære

sine rentekostnader. Storbritannia opererer også med et tak på fradragssystemet, som innebærer at rentefradraget for den britiske delen ikke kan overgå de totale netto rentekostnadene for konsernet globalt.

Britiske konsern kan likevel få fradrag utover fixed-ratio rule (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 153). Dette gjelder dersom fixed-ratio er lavere enn forholdstallet mellom konsernets samlede netto eksterne rentekostnader og konsernets konsoliderte EBITDA globalt (global-ratio rule). Eksempelvis dersom forholdstallet mellom den britiske delen av konsernets netto rentekostnader og EBITDA er 35% (Netto rentekostnader delt på EBITDA), og konsernet globalt har et forholdstall på 40% mellom eksterne rentekostnader og konsolidert EBITDA, vil den britiske delen av konsernet kunne få fradrag for de overstigende rentekostnadene opptil global-ratio, altså 40%. Det vil med andre ord i dette tilfellet gi den britiske delen fradrag for de 5 prosentene som overstiger fradragssystemet.

Det eksisterer ingen tidsbegrensning på hvor lenge det er mulig å fremføre tidligere avskårne renter (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 153). Hvis konsernet har en fradragssystem som er ubenyttet, kan den fremføres inntil fem år.

Tyskland

Tyskland er medlem av OECD og EU, og har siden 2008 praktisert rentebegrensningsregler mot tynn kapitalisering på selskapsnivå for selskaper i konsern (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 151). Selskaper faller inn under regelen dersom netto rentekostnader overgår et terskelbeløp på 3 millioner euro. Fradragssystemet beregnes til 30% av skattejustert EBITDA, der både eksterne og nærstående renter som overstiger denne kan avskjæres. Avskårne rentekostnader kan fremføres uten tidsbegrensning, og ubenyttet fradragssystem kan fremføres inntil fem år.

Selskap i konsern kan få fullt fradrag for sine rentekostnader dersom de faller inn under den balansebaserte unntaksregelen (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 152). Denne gjelder hvis selskapet kan vise til en egenkapitalandel tilsvarende eller større enn egenkapitalandelen for det globale konsernet. Det tillates da et avvik på +/- 2%.

For enkeltstående selskaper, altså selskap som ikke er i et konsern, gjelder i hovedsak ikke rentebegrensningsreglene (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 152). Dersom et enkeltstående selskap

betaler 10% av sine totale netto rentekostnader til en nærstående part (eier direkte eller indirekte mer enn 25% av selskapet) blir likevel rentebegrensingsreglene gjeldene.

Danmark

Danmark er medlem av EU og OECD, og opererer med et avansert sett med regler for å motvirke tynn kapitalisering (PWC, 2022). Reglene gjelder danske enkeltstående selskaper og konsern, og kan deles i tre. Disse er en tynn kapitaliseringsregel, et tak på netto finanskostnader som er fradagsberettiget og en EBITDA-regel.

Tynn kapitaliseringsregelen gjelder for enkeltstående selskap eller konsern som har nærstående gjeld på mer enn 10 millioner DKK (PWC, 2022). For å bli definert som tynt kapitalisert må gjeld i forhold til egenkapitalen være 4:1 eller høyere. For konsern eksisterer det særegne regler på hvordan man skal kalkulere dette forholdstallet.

For selskap eller konsern som er definert som tynt kapitalisert må det vurderes om netto finanskostnader overstiger et tak for maksimalt tillatt fradrag (PWC, 2022). Netto finanskostnader er definert som netto rentekostnader, gevinst eller tap på gjeld, fordringer og finansielle kontrakter, skattbar gevinst på aksjer og dividender, samt skattbart utbytte. Taket gjelder kun selskaper eller konsern som har netto finanskostnader større enn et terskelbeløp på 21,3 millioner DKK. For de aktuelle selskapene eller konsernene kan netto finanskostnader avskjæres hvis de overgår 2,7% av den skattemessige verdien av kvalifiserte eiendeler i balansen. Disse eiendelene er i hovedsak operasjonelle, som betyr at de benyttes i driften til selskapet. Netto finanskostnader som overstiger denne grensen, vil avskjæres og kan ikke fremføres.

Netto finanskostnader som er under taket, kan likevel avskjæres hvis de overgår fradagsrammen på 30% av skattejustert EBITDA (PWC, 2022). Netto finanskostnader er fradagsberettiget opptil 22,3 millioner DKK (må ikke forveksles med terskelbeløpet), og finanskostnader over dette kan avskjæres overstiger fradagsrammen. Avskårne finanskostnader kan fremføres uten tidsbegrensning, og ubenyttet fradagsramme kan fremføres inntil fem år.

3 Den norske rentebegrensingsregelen

3.1 Innledning

Etter å ha gått igjennom anbefalingene til OECD, reglene til EU ATAD og regler i fem ulike land, skal vi i dette kapittelet gå i dybden på de norske reglene. Vi vil dermed gjennom kapittelet få et bilde av hvordan Norges regler skiller seg fra de andre reglene som praktiseres utenfor Norge. Den norske rentebegrensingsregelen ble innført i 2014 fordi gjeldene praksis før 2014 ikke ble ansett som tilstrekkelig for å motvirke skatteplanlegging gjennom rentefradrag. I 2019 ble reglene endret med å innføre en balansebasert unntaksregel. Dette var fordi reglene fra 2014 kom i strid med EØS-artikkel 31 og forskjellsbehandlet helnorske og multinasjonale konsern (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 184). Det ble også endret hvilke typer renter som kunne avskjæres.

Vi skal derfor i dette kapittelet forklare gjeldene praksis før 2014, rentebegrensingsregelen fra 2014 og virkningene regelen har medført. Videre forklarer vi kort hvorfor regelen var motstridene med EØS-retten, før vi detaljert går igjennom de gjeldene reglene fra 2019.

3.2 Norsk praksis for rentebegrensning før 2014

Norge benyttet hovedsakelig armlengdeprinsippet for å motvirke gjeldsflytting frem til 2014 (Ruf & Schindler, 2015, s. 12). Dette gjennom skattelovens § 13-1 som baserte seg på skjønn, samt ulovfestede regler om skattemessig gjennomskjæring (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 103). Utgangspunktet var at alle renter var fradragsberettiget ved inntektsskatteligningen, jf. skatteloven § 6-40 første ledd (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 104). Dersom skattemyndighetene i henhold til ulovfestede regler foretok gjennomskjæring ville transaksjonen bli behandlet som om den aldri hadde funnet sted i skatteberegningen (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 103). Gjennomskjæring av rentekostnader kunne benyttes i de tilfellene hvor hovedformålet med disposisjonen til selskapene var å redusere konsernets totale skattekostnad. I tilfeller hvor det hadde blitt utført en skattemessig gjennomskjæring ville selskapet ikke få fradrag for transaksjonen det gjaldt. Prinsippet har vist seg å være svært krevende for ligningsmyndighetene å anvende.

Selskapsskattesatsen i Norge i 2013 var på 28 prosent, og hadde ikke blitt endret siden 1992 (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 103). På denne tiden hadde flere OECD-land allerede innført rentebegrensingsregler for å motvirke skatteplanlegging gjennom rentefradrag. Dette sammen

med at den gjennomsnittlige selskapsskattesatsen i EU-landene var blitt redusert til 23,5 prosent. Kombinasjonen av relativ høy skattesats og regler for rentebegrensning som ikke var tilstrekkelige, gjorde det attraktivt å føre rentefradragene i Norge. Dette ga internasjonale virksomheter et konkurransefortrinn i det norske markedet ved at de kunne betale betydelig lavere skattekostnader enn virksomheter som utlukkende opererte i Norge, samt milliarder i tapt skatteproveny for staten.

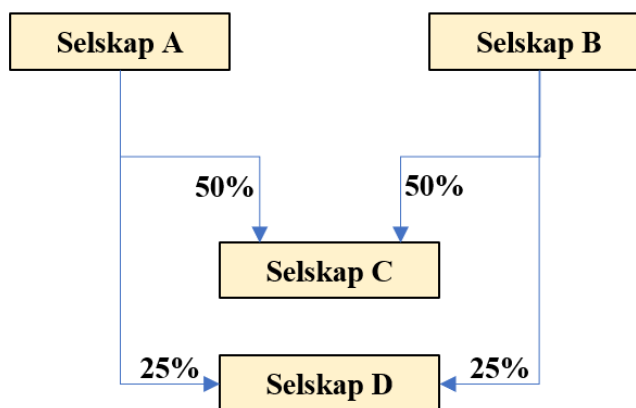
3.3 Den norske rentebegrensingsregelen fra 2014

I 2014 valgte Norge å følge land som Sverige, Danmark og Finland, og innførte regler for å motvirke tynn kapitalisering (Andresen & Kvamme, 2019, s. 9). Regelen ble nedfelt i skatteloven §6-41 som et unntak mot den generelle fradragsretten for rentekostnader (Zimmer, 2018, s. 231). Den norske regelen fra 2014 er gjeldene for norske aksjeselskaper, øvrige selskaper og innretninger som lignes som eget skattesubjekt. Den omfatter også selskap og innretninger som har begrenset skatteplikt i Norge, samt selskap med deltakerfastsetting (SDF) og NOKUS-selskaper (norsk-kontrollerte utenlandske selskaper) hjemmehørende i lavskatteland (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 148-149).

Regelen medførte at renter på nærstående gjeld kunne avskjæres dersom totale netto rentekostnader var større enn terskelbeløpet på 5 millioner og oversteg 30% av selskapets skattejusterte EBITDA. For å beregne fradragsrammen, altså skattejustert EBITDA, tar man utgangspunkt i årets alminnelige inntekt for selskapet før en rentefradragsbegrensning (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 149). Skattemessige avskrivninger og rentekostnader blir da lagt tilbake i resultatstørrelsen, mens renteinntekter blir trukket fra. Konsernbidrag inngår også i den alminnelige inntekten, mens skattefrie inntekter som utbytte fra datterselskaper ikke blir medregnet. Fra og med 2016 ble presentsatsen strammet inn fra 30% til 25% for å begrense rentefradraget ytterligere.

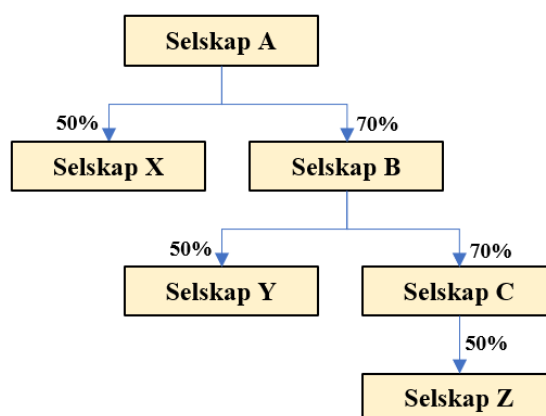
Så lenge summen av netto rentekostnader og fremførte rentekostnader er innenfor fradragsrammen vil ikke rentebegrensingsregelen anvendes (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 149). Fremførte rentekostnader fradragsføres før årets rentekostnader, og kan benyttes i opptil 10 år fra de er avskåret. For de tilfellene der netto rentekostnader er under fradragsrammen, gis det ikke mulighet til å fremføre differansen.

En nærstående part kan både være en person, kommune, fylke eller et selskap (Gamkinn, 2021). En part defineres som nærstående dersom det foreligger en direkte eller indirekte eier- eller kontrollandel på minst 50% over det skatteytende selskapet. Ved beregning av kravet skal det tas hensyn til den samlede innflytelsen dersom det er flere nærstående (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 124).

Figur 2 - Eksempel nærstående (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 124)

Illustrasjonen over viser fire enkeltstående selskap som er skattesubjekt. Selskap A og C, samt selskap B og C er nærstående ved at A og B har en eierandel på 50% hver i C. Ettersom eierne av selskap C har en samlet eierandel på minst 50% i selskap D vil også C og D være nærstående.

Figur 3 - Eksempel nærstående (Gamkinn, 2021)

Figuren over viser selskap A sine eierandeler i forskjellige enkeltstående selskap som ikke kan konsolideres linje for linje etter IFRS. Ved beregning av indirekte eierandeler skal alle eierandeler på minst 50% inkluderes (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 123). Kravet til indirekte

eierandel er oppfylt hvis eierandelen i hvert ledd er på minst 50%. I dette eksempelet eier selskap A 70% av selskap B, som videre eier 70% av selskap C. En matematisk beregning av A sin eierandel i C gir 49%, altså: $0,7 * 0,7 = 0,49$. Selv om den indirekte eierandelen er lavere enn 50% er kravet om indirekte eierskap likevel oppfylt ved at størrelsen på eierandelen i hvert ledd er på minst 50%. Alle selskapene vist i figuren anses dermed som nærstående til selskap A.

For å unngå ekstern gjeldsflytting skal regelen også gjelde eksterne lån der en nærstående part har stilt sikkerhet for gjelden (sikkerhetsstillelse) (Gamkinn, 2021). Et eksempel på dette er såkalte «back-to-back»-lån, hvor et selskap mottar et lån fra en uavhengig bank og et nærstående selskap har innskutt tilsvarende beløp hos banken (Skatteetaten, n.a). Regelen skiller ikke mellom at långiver er hjemmehørende i Norge eller i utlandet (Zimmer, 2018, s. 232). Dette til tross for at regelens hensikt i hovedsak var rettet mot utenlandsk finansiering.

I tillegg til gjeldsrenter, skulle også gevinst eller tap på sammensatte obligasjoner regnes som renteinntekt eller rentekostnad (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 149). Med sammensatte obligasjoner menes omsettelige lån som består av et underkurselement (lavere fastsatt løpende rente enn en normal markedsrente) og et derivatelement som ikke kan dekomponeres i en obligasjonsdel eller derivatdel for skattemessige formål (Skatteetaten, n.a). Gevinst eller tap på fordringer som er utstedt til en annen kurs enn innløsningskursen skulle også regnes som rentekostnader eller renteinntekter (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 149). Dette gjelder ikke hvis fordringer er skaffet gjennom et såkalt annenhåndsmarked, eksempelvis børsmarkedet.

3.3.1 Virkningene av rentebegrensningsregelen fra 2014

Andresen og Kvamme fra Statistisk Sentralbyrå skrev en rapport på vegne av Finansdepartementet i 2019 (Andresen & Kvamme, 2019). Hensikten med rapporten var å evaluere effekten av rentebegrensningsregelen ved bruk av data fra flere norske selskaper. Ved å benytte seg av en «difference in difference» modell, så de på endringer i relevante utfallsvariabler fra 2013 til årene etter at regelen ble innført. Disse utfallsvariablene var eksempelvis nærstående rentekostnader, skattbar inntekt og avskårne rentekostnader.

De fant tegn på at selskaper tilpasset seg ved å redusere nærstående rentekostnader og dermed øke det skattbare overskuddet. Rapporten estimerte et grovt anslag på økt skatteproveny på mellom 2 til 2,5 milliarder norske kroner årlig de første to årene. Innstramningen fra 2016,

hvor fradragssrammen ble redusert fra 30% til 25%, så også ut til å øke innbetalt skatt, men virkningen var vanskelig å kvantifisere. De fant også tendenser til at flere selskaper aktivt forsøkte å tilpasse seg terskelbeløpet på 5 millioner kroner sammenlignet med 2013. De kunne riktignok ikke utelukke at selskaper fant alternative måter å drive overskuddsflytting på gjennom andre former for skattetilpasning.

Andresen og Thorvaldsen publiserte en ny rapport i 2023 hvor de gjennomførte videre undersøkelser av hvordan norske selskaper tilpasset seg regelendringene fra 2014. Rapporten omhandlet hvordan selskaper tilpasset seg EBITDA-regelen, terskelbeløpet på 5 millioner, samt om det forelå endringer i finansieringsstruktur (Andresen & Thorvaldsen, 2023, s. 3). De brukte regnskap fra private og offentlige norske aksjeselskap fra 2007 til 2018 som var sendt inn til skattemyndighetene. I analysen fant de ut at selskaper utenfor konsern som kunne bli rammet av regelen i 2013 drastisk reduserte sin gjeld når regelen ble innført i 2014. Videre fant de ut at flere selskaper hadde rentekostnader som lå like under fradragssrammen eller terskelbeløpet. Dette indikerer at selskaper tilpasset seg fradragssrammen for å unngå avskårne rentekostnader.

For selskaper i konsern var det indikasjoner på strategisk omstrukturering av gjeld (Andresen & Thorvaldsen, 2023, s. 3). Her ble nærstående gjeld plassert hos selskap som lå under fradragssrammen eller terskelbeløpet, mens eksternt gjeld ble flyttet til selskap som lå over fradragssrammen eller terskelbeløpet. Det var også flere konsern som valgte å opprette nye selskaper etter at reglene ble innført. Dette så ut til å være et virkemiddel for å tilpasse seg de nye reglene. Det var lite som tydet på endring i finansieringsstruktur hos selskaper i konsern.

3.3.2 Den norske regelen sett opp mot EØS artikkel 31

EØS Artikkel 31

EØS-avtalen artikkel 31 omhandler konsern som er hjemmehørende i EØS sin rett til å etablere datterselskaper i andre EØS-land (Europalov, 2022). Ifølge artikkel 31 skal det ikke være noen begrensning for et konsern til å opprette og ha adgang til et datterselskap i Norge. Unntaket gjelder situasjoner som går utover allmenne hensyn, der skatteunngåelse faller inn under dette (Thorstad, 2022). I tilfeller der den norske skatteloven bryter med artikkel 31 kan bestemmelser i den norske skatteloven fravikes (Skattetaten, 2021).

Den norske konsernbidragsregelen

Et konsernbidrag kan defineres som «en vederlagsfri overføring fra et konsernselskap til et annet» (dib, 2020). Konsernbidraget kan gis både oppstrøms og nedstrøms i et konsern og har som formål å jevne ut skattebelastningen. I utgangspunktet er det kun norske selskaper i samme konsern som kan gi eller motta konsernbidrag til og fra hverandre hvis eierandelen er på minimum 90%. Etter en vurdering fra EFTA-domstolen i 2017 er det tillatt med konsernbidrag til og fra Norge for selskaper hjemmehørende i EØS gitt at konsernbidraget er benyttet for å dekke underskudd som er endelig (Harris, 2021). I 2022 ble det foreslått i statsbudsjettet å endre regelen slik at konsernbidrag er i tråd med EØS-avtalen.

Sammenhengen mellom rentebegrensningsreglene, EØS-avtalen og konsernbidrag

Reglene fra 2014 ble vurdert opp mot EFTDA-domstolen (Det europeiske frihandelsforbund) etter en sak fra Oslo Tingrett (Thorstad, 2022). Saken omhandlet konsernbidragsreglene og rentebegrensningsreglene, hvor et norsk selskap med morselskap hjemmehørende i Luxembourg fikk avskåret renter på nærstående gjeld. Det norske selskapet argumenterte for at avskjæringen kunne vært unngått dersom det var tillatt for norske selskaper å motta konsernbidrag fra utenlandske selskaper, og sånn sett øke fradragsrammen.

EFTDA-domstolen sin vurdering var at konsernbidragsregelen og rentebegrensningsregelen samlet sett kunne føre til en begrensning for selskaper med et morselskap hjemmehørende i et annet land. Videre vurderte domstolen om saken kunne klassifiseres som et legitimt «formål om å forhindre rent kunstige arrangement som fører til skatteomgåelse» (Thorstad, 2022). De kom frem til at norsk lovgivning må vurdere hvorvidt en slik transaksjon ville vært på armlengdes avstand og begrunnet i forretningsmessige hensyn. Ettersom det ikke eksisterte unntak for rentebegrensning på konsernnivå for EØS-land i 2014, kunne ikke begrensningen på det aktuelle selskapet rettferdiggjøres.

I utarbeidelsen av de nye reglene fra 2019 ble det understreket at den nye balansebaserte unntaksregelen ville fungere som en sikkerhetsventil i tråd med EØS-avtalen (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 184). Det er fordi selskaper i et flernasjonalt konsern kan kreve fullt fradrag for eksterne og konserninterne rentekostnader dersom de oppfyller unntaket, uavhengig av om netto rentekostnader overgår fradragsrammen. Unntaksregelen forklares nærmere senere i kapittelet.

Reglene som ble gjeldene fra 2019 har ikke blitt vurdert under en lignende situasjon, men ESA (EFTA sitt overvåkningsorgan) skal vurdere om reglene bryter med EØS-avtalen (Thorstad, 2022).

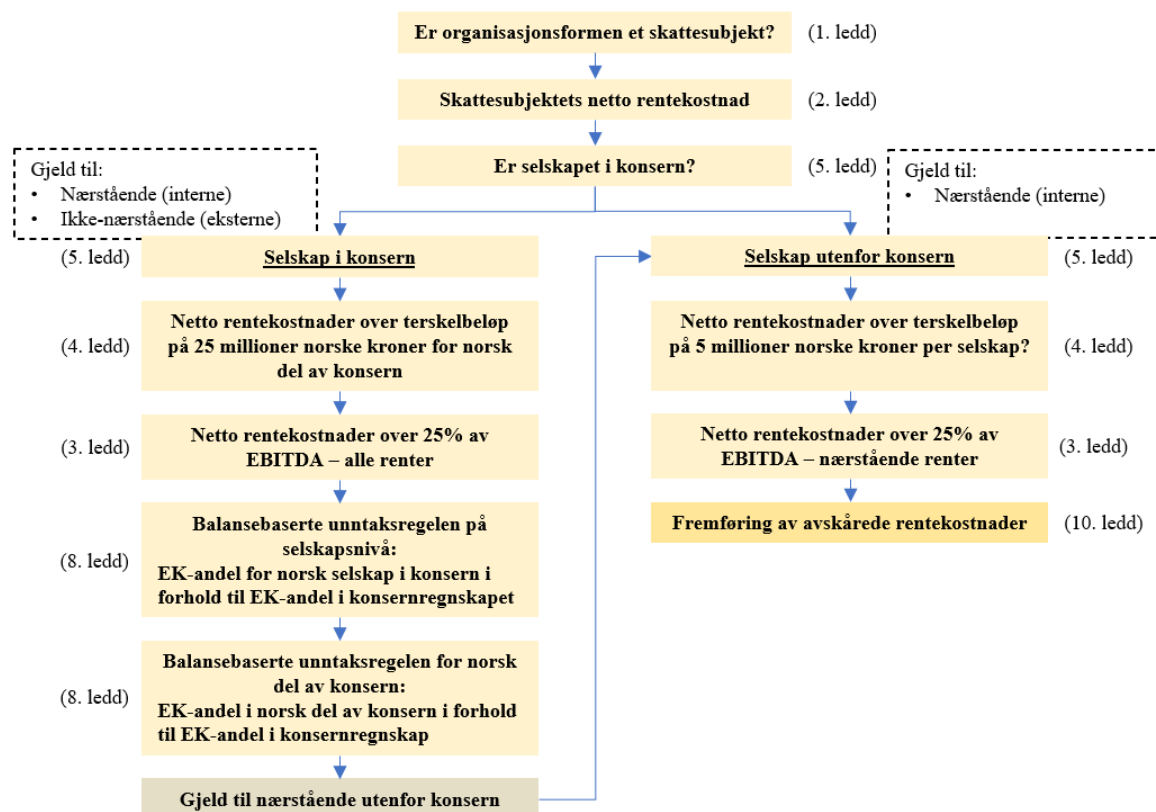
3.4 Den norske rentebegrensingsregelen fra 2019

3.4.1 Innledning

I denne delen av kapitlet skal vi ta for de gjeldene rentebegrensingsreglene som benyttes i dag. Fra inntektsåret 2019 fastsatte Finansdepartementet forskriftsbestemmelser til rentebegrensingsreglene i skatteloven § 6-41 (Finansdepartementet, 2019). Dette medførte betydelige endringer, hvor eksterne rentekostnader for selskap i konsern også kunne avskjæres basert på EBITDA-regelen. Motivasjonen for å inkludere eksterne renter i rentebegrensingsregelen var å forhindre overskuddsflytting av renter via en uavhengig tredjepart (Gamkinn, 2021). For selskap i konsern tar derfor reglen for seg både låneforhold mellom nærstående og eksterne selskaper. Dette gjelder også lån til nærstående långiver utenfor samme konsern. For enkeltstående selskaper er det kun rentekostnader til nærstående som avskjæres. Det ble dermed to regelsett for rentebegrensning, hvor regelen innført i 2014 omtales som nærståenderegelen, og reglen fra inntektsåret 2019 omtales som konsernregelen. Rentebegrepet ble derfor utvidet til å omhandle eksterne, konserninterne og andre nærstående rentekostnader (Skattedirektoratet, 2019, s. 2). Før 2019 var nærstående renter en samlebetegnelse for både konserninterne og andre nærstående renter. Etter endringen av rentebegrensingsregelen i 2019 er det nå et skille mellom disse, hvor andre nærstående rentekostnader utenfor konsernet behandles skattemessig forskjellig fra konserninterne rentekostnader.

Videre ble det innført en balansebasert unntaksregel for selskap i konsern (Finansdepartementet, 2019). Unntaksregelen medførte at selskaper kunne få fullt fradrag for eksterne og konserninterne rentekostnader, dersom de kunne bevise at egenkapitalandelen var tilnærmet lik (+/- 2%) eller høyere enn egenkapitalen til det globale konsernregnskapet. Unntaksregelen gjaldt riktignok ikke rentekostnader fra nærstående utenfor konsern, som fortsatt faller inn under nærståenderegelen.

Strukturen i rentebegrensningsregelen – skatteloven § 6-41

Figur 4 - Strukturen i rentebegrensningsreglene - skatteloven §6-41 (Gamkinn, 2021)

I figuren overfor er strukturen i rentebegrensningsregelen fra skatteloven § 6-41 illustrert i grove trekk. For hvert trinn er tilhørende ledd i loven vist ved siden av. Vi kommer til å benytte den strukturen i vår gjennomgang av reglene fra 2019.

Vi vil begynne med å se på hvilke organisasjonsformer som anses som et skattesubjekt, for så å gjennomgå hvilke finansinntekter og finanskostnader som inngår i beregningen av netto rentekostnader. Videre vil vi forklare skille mellom selskap i og utenfor konsern, og hvilken forskjell dette vil utgjøre med hensyn på rentebegrensningsregelens terskelbeløp, fradragsramme og unntaksregler. Avslutningsvis vil vi se på fremføring av avskårne rentekostnader.

3.4.2 Hva som anses å være skattesubjekt

I 2014 ble regelen innført for å gjelde aksjeselskaper, øvrige selskaper og innretninger som behandles som egne skattesubjekt, selskap og innretninger som har begrenset skatteplikt i

Norge, deltakerlignende selskaper (SDF) og NOKUS-selskaper. Disse utgjør også de skatterettslige subjektene for reglene fra 2019 med noen unntak som vi gjennomgår i avsnittene nedenfor (Skattedirektoratet, 2019).

Finansforetak er unntatt rentebegrensningsregelen fordi de gjeldene reglene sitt beregningsgrunnlag ikke er spesielt godt egnet for bransjen de opererer i (Prop. 1 LS, 2018-2019). Det er fordi resultatet til et finansforetak i stor grad er påvirket av rentekostnader og renteinntekter som dermed gjør skattemessig EBITDA mindre egnet som grunnlag. De har også egne krav til soliditet som bryter med den balansebaserte unntaksregelen. Det kan bli aktuelt å innføre egne rentebegrensningsregler tilpasset foretakene på et senere tidspunkt.

Etter innføringen av rentebegrensningsreglene i 2014 ble også petroleumsselskap underlagt den nye reglen for rentekostnader i alminnelig inntekt (Prop. 1 LS, 2018-2019). I senere tid ble det avdekket problemstillinger tilknyttet den gjeldene rentebegrensningsregelens tilpasning til petroleumsskatteloven § 3 d. Petroleumsselskapene er derfor ikke lenger omfattet av skatteloven § 6-41. Rentebegrensningsregelen i alminnelig inntekt er under vurdering for disse selskapene.

3.4.3 Netto rentekostnader og hvilke renter som kan avskjæres

Netto rentekostnader defineres som rentekostnader minus renteinntekter (Skattedirektoratet, 2019, s. 4). Som allerede beskrevet under regelen fra 2014 definerer skatteloven § 6-41 andre ledd at netto rentekostnader gjelder renteinntekter og rentekostnader som er innenfor det alminnelige skatterettslige rentebegrepet. Dette gjelder også gevinst eller tap på sammensatte obligasjoner og fordringer som er utstedt til en annen kurs enn innløsningskursen.

Gjennom konsernregelen kan både eksterne, konserninterne og andre nærstående rentekostnader avskjæres (Skattedirektoratet, 2019, s. 2). Eksterne rentekostnader er renter på lån fra uavhengige parter, konserninterne rentekostnader er renter på lån innad i konsernet, og andre nærstående rentekostnader utenfor konsernet er definert i forklaringen av regelen for 2014. For en norsk del av et konsern som er fritatt rentebegrensning på konserninterne og eksterne renter gjennom terskelbeløp eller unntaksregelen vil fortsatt nærståenderegelen kunne anvendes på selskapsnivå. Nærståenderegelen gir fradrag for eksterne renter, men kan fortrenge rentefradraget på nærstående rentekostnader i tilfeller hvor netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet og fradragsrammen. Vi skal se nærmere på de ulike reglene i delene under.

3.4.4 Skille mellom selskap i og utenfor konsern

Etter innføringen av konsernregelen i 2019 ble det nødvendig å skille mellom selskap i og utenfor konsern (Skattedirektoratet, 2019, s. 2). Dette for å avgjøre hvorvidt et selskap kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen. For selskaper utenfor konsern skal nærståenderegelen fra 2014 anvendes.

Fra skattelovens §6-41 femte ledd er det ulike kriterier for om et selskap inngår i et konsern. Et selskap inngår i et konsern dersom det er konsolidert linje for linje i utgående balanse i et konsernregnskap for regnskapsåret før inntektsåret, samt utarbeidet etter et av de aksepterte regnskapsspråkene (Skattedirektoratet, 2019, s. 2). Eksempler på aksepterte regnskapsspråk er NGAAP, IFRS og GAAP for EØS-land. Et selskap kan også anses å være del av et konsern dersom det kunne vært konsolidert linje for linje i et konsernregnskap ved anvendelse av IFRS. Selskap som er stiftet i inntektsåret og oppfyller de nevnte kravene overfor er å regne som et selskap i et konsern. Selskap som ikke tilfredsstiller kriteriene betraktes som enkeltstående.

3.4.5 Terskelbeløp for selskap og konsern

Fra skatteloven § 6-41 fjerde ledd fremkommer det at netto rentekostnader under et gitt terskelbeløp ikke skal avskjæres (Finansdepartementet, 2019). Terskelbeløpet avhenger av om selskapet inngår i et konsern eller opererer som enkeltstående. Denne beløpsgrensen har som formål å begrense de administrative kostnadene for små bedrifter og konsern, hvor risikoen for gjeldsflytting er lav.

Terskelbeløpet på selskapsnivå mellom nærstående (direkte eller indirekte eier- eller kontrollandel på minst 50%) er 5 millioner norske kroner i netto rentekostnader (Finansdepartementet, 2019). For den norske delen av konsernet er terskelbeløpet for netto rentekostnader fastsatt til 25 millioner norske kroner for eksterne, konserninterne og andre nærstående renter. Det vil si de skattepliktige selskapene innad i konsernet i Norge som kunne vært konsolidert i konsernregnskapet for utgående balanse i inntektsåret ved anvendelse av IFRS. Det er med andre ord kun aktuelt å benytte EBITDA-reglen i de tilfellene konsernets totale netto rentekostnader for den norske delen overstiger terskelbeløpet. I tilfeller hvor den norske delen av konsernet har netto rentekostnader under 25 millioner kroner vil det ikke være rentebegrensning på konserninterne og eksterne renter, uavhengig av hvor mange selskaper det

er i konsernet. Selskap i konsernet vil likevel kunne få avskåret renter til nærstående utenfor konsernet hvis netto rentekostnader for selskapet overstiger 5 millioner.

For beregning av netto rentekostnader i relasjon med terskelbeløpet benyttes rentekostnader for den norske delen av konsernet i utgangen av inntektsåret (Finansdepartementet, 2019). Dette fordi norske selskaper må innhente informasjon om årets netto rentekostnader før utarbeidelse av skattemeldingen. Hvis selskaper i den norske delen av konsernet ved årets inngang hadde blitt benyttet ville dette kunne ført til uheldige situasjoner. Eksempelvis vil disposisjoner gjort i det solgte selskapet etter salget og i løpet av inntektsåret påvirket vurderingen om netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet. Det ville også vært krevende å innhente informasjonen, samt skapt uforutsigbarhet for de øvrige selskapene i det selgende konsernet.

Selskap som ved inngangen til inntektsåret tilhører en norsk del av et konsern, men som ved utgangen av inntektsåret er et enkeltstående selskap, omfattes av konsernregelen jf. skatteloven § 6-41 femte ledd, jf. tredje ledd (Finansdepartementet, 2019). Selv om selskapet er et enkeltstående selskap ved utgangen av inntektsåret vil likevel terskelbeløpet være på 25 millioner kroner, og gjelde totale netto rentekostnader for selskapet isolert sett. Hvis selskapets netto rentekostnader er under terskelbeløpet, eller den balansebaserte unntaksregelen blir anvendt, vil selskapet få rentebegrensning etter nærståenderegelen.

For selskap som er enkeltstående ved inngangen av inntektsåret, men som i utgangen av inntektsåret tilhører et konsern, eksempelvis gjennom oppkjøp, vil selskapet etter skatteloven § 6-41 ikke regnes som en del av konsernet (Finansdepartementet, 2019). Dette medfører at selskapet ikke omfattes av konsernregelen, og vil derfor få rentebegrensning etter nærståenderegelen. Et slikt selskap vil likevel inngå i beregningen av totale netto rentekostnader for konsernets norske del som selskapet nå tilhører. Dette fordi selskapet kan konsolideres ved utgangen av inntektsåret med øvrige norske enheter.

3.4.6 Kalkulering av fradragsrammen

I likhet med rentebegrensningsreglene fra 2014 benyttes skattejustert EBITDA som resultatstørrelse for å kalkulere fradragsrammen. Kalkuleringen av fradragsrammen er lik for selskaper i konsern og enkeltstående selskaper. Et eksempel på en kalkyle for å beregne fradragsrammen er vist under.

Alminnelig inntekt (før rentebegrensingsregler)
+/- Konsernbidrag
- Fremførbart underskudd
+ Skattemessige avskrivninger
+ Skattemessige rentekostnader (konserninterne og eksterne)
- Skattemessige renteinntekter (konserninterne og eksterne)
<hr/>
= Bergningsgrunnlag for rentefradrag (EBITDA)

Figur 5 - Kalkulering av fradragsrammen

Man tar da utgangspunkt i den alminnelige inntekten før avgitt konsernbidrag og rentebegrensning (Skattedirektoratet, 2019). I hovedsak skal mottatt eller avgitt konsernbidrag medregnes, men hvis selskapet har mottatt konsernbidrag fra et annet selskap som har benyttet seg av den balansebaserte unntaksregelen, skal dette trekkes fra alminnelig inntekt. Fremførbart underskudd fra tidligere år skal medregnes, og vil da redusere alminnelig inntekt og dermed fradragsrammen. Skattefrie inntekter som utbytte skal ikke medregnes. Til slutt legger man til netto rentekostnader og skattemessige avskrivninger. Størrelsen man sitter igjen med er skattejustert EBITDA, hvor 25% av dette utgjør fradragsrammen. I tilfeller hvor beregningsgrunnlaget blir negativt, skal fradragsrammen settes til null (Zimmer, 2019, s. 484).

Eksempel 1 – Selskaper med nærstående gjeld

Første eksempel skal forklare regelen for nærstående selskaper utenfor konsern. Selskap A er ikke konsolidert i et konsernregnskap med andre selskaper eller kunne ha vært det etter IFRS. Selskapet er dermed enkeltstående, og er ikke en del av et konsern. Selskapet eies av et annet selskap med en eierandel på 50% uten at det foreligger vesentlig kontroll fra eieren. Eieren er dermed nærstående. I dette eksempelet ser vi bort fra tidligere avskårne rentekostnader som kan fremføres.

Selskap A låner 200 millioner kroner fra det nærstående selskapet med årlige renter på 10 millioner. I tillegg har selskap A ekstern gjeld med årlige rentekostnader på 25 millioner kroner, samt renteinntekter på 5 millioner. Tallene i eksempelet er oppgitt i millioner.

+ Alminnelig inntekt	50
+ Skattemessige avskrivninger	20
+ Skattemessige rentekostnader	35
<i>Nærstående</i>	10
<i>Eksterne</i>	25
- Skattemessige renteinntekter	5
<hr/>	
Grunnlag for rentefradrag (EBITDA):	100
<hr/>	
Fradragsrammen (<i>25% av EBITDA</i>)	25
Netto rentekostnader (<i>25 + 10 – 5</i>)	30
Avskårne renter (<i>30 – 25</i>)	5
Skattesats	25%
Økt skattebetaling	1,25

Figur 6 - Eksempel 1 - Selskaper med nærstående gjeld (Prop. 1 LS, 2013-2014, s. 138)

I inneværende inntektsår har selskap A hatt en alminnelig inntekt på 50 millioner ved årsslutt. Grunnlaget for fradragsrammen (skattejustert EBITDA) regnes ut som beskrevet ved å legge tilbake skattemessige avskrivninger og netto rentekostnader. Vi beregner fradragsrammen ved å ta 25% av skattejustert EBITDA som i dette tilfellet utgjør 25 millioner. Netto rentekostnader (10 millioner i nærstående rentekostnader + 25 millioner i eksterne rentekostnader – 5 millioner i renteinntekter) er på 30 millioner og overstiger fradragsrammen. Som nevnt er eksterne renter fradragsberettiget, men kan fortrenge fradraget for nærstående rentekostnader.

De eksterne rentekostnadene er på 25 millioner. Ettersom det er 5 millioner i renteinntekter, vil netto eksterne rentekostnader være 20 millioner. De eksterne rentekostnadene fortrenge derfor 20 millioner av fradragsrammen, hvor kun 5 millioner kan benyttes til nærstående rentekostnader (fradragsrammen 25 – eksterne rentekostnader 25 + renteinntekter 5 = 5). Dette medfører at 5 millioner av de nærstående rentekostnadene overstiger fradragsrammen, og dermed avskjæres (10 millioner i nærstående rentekostnader – 5 millioner igjen av fradragsrammen etter at netto eksterne rentekostnader er fratrukket). For å finne den økte skattebetalingen for selskapet, multipliseres de avskårne rentekostnadene med skattesatsen som i dette eksempelet blir 1,25 millioner (5 millioner * 25% i skattesats).

3.4.7 Den balansebaserte unntaksregelen

For at ikke ordinære låneforhold skulle bli påvirket av endringene til rentebegrensningsreglene ved inntektsåret 2019, ble det innført en balansebasert unntaksregel for konsern (Finansdepartementet, 2019). Den tar utgangspunkt i at selskap i konsern med egenkapitalandel tilnærmet lik eller høyere (+/- 2%) enn konsernets globale andel unngår rentebegrensning etter konsernregelen. Dette gjelder også for egenkapitalandelen til den norske delen av konsernet, altså nasjonalt nivå.

I tilfeller hvor konsernet er helnorsk (utelukkende opererer i Norge), hvor ingen utenlandske selskap inngår, vil konserninterne og eksterne rentekostnader alltid være fradragsberettiget (Gamkinn, 2021). Det er fordi det globale konsernet er identisk med det norske konsernet. Dette vil medføre at egenkapitalandelen til hele konsernet samsvarer med egenkapitalandelen til den norske delen. Helnorske konsern vil dermed alltid være omfattet av unntaksregelen på globalt konsernnivå. Det er utfyllende regler for hva som kvalifiseres som et innenlandsk konsern, som vi gjennomgår i delen om unntaksreglenes dokumentasjonskrav.

For et konsern som er unntatt avskjæring av fradrag for netto rentekostnader gjennom den balansebaserte unntaksregelen kan likevel fradrag for nærstående rentekostnader utenfor konsernet avskjæres (Skattedirektoratet, 2019). Dette fordi nærstående rentekostnader ikke inngår i den globale tilnærmingen for konserninterne og eksterne renter. Selskap i konsernet med netto rentekostnader som overstiger terskelbeløpet på 5 millioner kroner vil dermed ikke få fradrag for de overstigende nærstående rentekostnadene uavhengig om den balansebaserte unntaksregelen blir benyttet eller ikke.

I motsetning til terskelbeløpet for netto rentekostnader tar den balansebaserte unntaksregelen utgangspunkt i inntektsårets inngående balanse (Finansdepartementet, 2019). Dette fordi balanseverdiene for selskapene og konsernene ville vært vanskelig å innhente for virksomhetene innen fristen for skattemeldingen om utgående balanse hadde vært benyttet.

3.4.8 Unntaksregelens dokumentasjonskrav

For å benytte den balansebaserte unntaksregelen må konsernets globale egenkapitalandel dokumenteres gjennom et konsolidert konsernregnskap linje for linje utarbeidet av det øverste selskapet i konsernet (Finansdepartementet, 2019). Det er også krav om hvilken type regnskapsstandarder som benyttes. Konsernregnskap fra det direkte underliggende selskapet

kan benyttes dersom regnskapsspråket aksepterer dette, og det ultimate morselskapet ikke kan konsolidere underliggende selskap.

For å fastsette egenkapitalandelen til den norske delen av et flernasjonalt konsern er det tilstrekkelig med en revidert konsolidert balanseoppstilling for å fastsette egenkapitalandelen (Finansdepartementet, 2019). Et eget fullstendig konsernregnskap for kun den norske delen er dermed ikke nødvendig for å benytte den balansebaserte unntaksregelen.

Helnorske konsern har forenklede krav til dokumentasjon under unntaksregelen (Finansdepartementet, 2019). Dette fordi det ikke er noen risiko for overskuddsflytting innad i konsernet. Et slikt konsern kan kun ha selskap og innretning som er skattepliktige til Norge. Det kan likevel gis aksept for selskaper og innretninger i konsernet som er skattepliktige til flere land, så lenge ikke dobbeltbeskatning unngås med fordelingsmetoden (se appendiks for definisjon). Det er avgjørende at den norske delen av konsernet sammenfaller med konsernet som helhet ved beregning av egenkapitalandelen for at det skal kunne regnes som rent innenlandsk. Et innenlandsk konsern som omfatter selskap med deltakerfastsetting eller NOKUS-selskap som har en eller flere konserninterne eller eksterne utenlandske andelseiere kan dermed ikke regnes som innenlandsk (Skatteetaten, 2021).

3.4.9 Kalkulering av egenkapitalandel

For at et selskap eller en norsk del av et konsern kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen, er det utarbeidet bestemmelser for hvordan man kalkulerer egenkapitalandelen som skal sammenlignes med det globale konsoliderte regnskapet (Skatteetaten, 2021, s. 6).

Felles for om man velger å benytte seg av et nasjonalt nivå (norske delen av konsernet) eller selskapsnivå (det enkelte selskapets egenkapitalandel) er at balansen må omarbeides etter de samme regnskapsprinsippene som benyttes på konsernregnskapet globalt (Skatteetaten, 2021, s. 3). Dette innebærer at verdsettelse av gjeld og eiendeler er gjort på tilsvarende måte som det globale konsoliderte regnskapet. Det globale konsernregnskapet må være utarbeidet av det øverste selskapet i konsernet etter aksepterte regnskapsspråk. Hvis ikke det øverste selskapet oppfyller kravet om aksepterte regnskapsspråk eller ikke kan konsolidere selskap etter IFRS, skal et direkte underliggende selskap som oppfyller kravene utarbeide regnskapet (Finansdepartementet, 2019).

Ved utarbeidelse av den konsoliderte balansen på nasjonalt nivå eller balansen på selskapsnivå må man justere for enkelte poster som er beskrevet under (Skatteetaten, 2021, s. 7). Man tar utgangspunkt i det globale konsernregnskapet og justerer balansen til det norske selskapet eller selskapene.

Goodwill

Goodwill i det globale konsernregnskapet som kan tilskrives den norske delen av konsernet eller det norske selskapet skal føres opp i den nye balansen (Skatteetaten, 2021, s. 7). Dette ved å legge til verdien av goodwill både i egenkapitalen og balansesummen (sum av eiendeler i balansen). Motsatt hvis det foreligger badwill. Da skal egenkapitalen og balansesummen reduseres.

Mer/mindreverdier

Merverdier på eiendeler i konsernregnskapet som kan tilskrives den norske delen av selskapet eller det enkelte norske selskapet må legges til i balansesummen og egenkapitalen (Skatteetaten, 2021, s. 7). Mindreverdier må trekkes fra egenkapitalen og balansesummen.

Utsatt skatteforpliktelse/utsatt skattefordel

Utsatt skatteforpliktelse skal trekkes fra egenkapitalen, men ikke balansesummen (Skatteetaten, 2021, s. 7). Forpliktelsen oppstår dersom merverdier på regnskapsmessig verdi av eiendeler overgår den skattemessige verdien. Ved utsatt skattefordel skal dette legges til egenkapitalen.

Gjeld

Hvis gjeld i selskapet eller den norske delen av konsernet er verdsatt høyere enn i den konsoliderte balansen, skal balansen oppjusteres (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 7). Motsatt dersom gjelden er lavere.

Aksjer og andeler

På selskapsnivå skal aksjer og andeler i andre selskaper i konsernet trekkes fra både balansesum og egenkapital (Skatteetaten, 2021, s. 7). Dette gjelder både for aksjer i utenlandske og norske selskaper.

Egenkapitalinvesteringer skal kun telles én gang innad i konsernet (Skatteetaten, 2021, s. 7). Det er selskapet som benytter egenkapitalen til å investere i virksomhetens realkapital som skal tilordnes egenkapitalen. Dette for å gi et riktig bilde av finansieringen for selskaper innad i konsernet og unngå at egenkapitalen blir ført dobbelt i det konsoliderte regnskapet. Dersom selskapet får en negativ egenkapital etter justering av aksjer, som kan skje for holdingselskaper, skal egenkapitalandelen settes til null (Zimmer, 2019, s. 501).

Når det kommer til utarbeidelse av konsolidert balanse på nasjonalt nivå, skal aksjer og andeler i selskap som inngår i den norske delen av konsernet fjernes (Skatteetaten, 2021, s. 8). Dersom det foreligger aksjer og andeler i utenlandske selskaper i konsernet skal disse trekkes fra balansesummen og egenkapitalen. Dette er for å fjerne risikoen for at egenkapitalandelen i Norge blir kunstig høy.

Fordringer

I likhet med at egenkapitalen skal tilordnes det selskapet som benytter den til å investere i realkapital, skal gjeld gå til det selskapet som finansierer sin realkapital med gjelden (Skatteetaten, 2021, s. 8). Dette medfører at selskap i konsernet trekker fra fordringer til andre selskaper i konsernet i sin balansesum. For den norske delen av konsernet skal fordringer mellom norske selskaper i konsernet elimineres ved beregning av balansesummen. Fordringer til utenlandske selskaper i konsernet skal trekkes fra balansesummen for å unngå kunstig høy gjeldsgrad.

Kalkuleringen av egenkapital og balanseverdi kan oppsummeres i kalkylen under.

	Egenkapital	Balanse
Utgående balanse og egenkapital før inntektsåret		
+/- Effekt av nye regnskapsprinsipper	X	X
+/- Goodwill/badwill	X	X
+/- Mer/mindreverdier	X	X
+/- Utsatt skatt forpliktelse/fordel	X	
+/- Verdssettelse av gjeld		X
- Aksjer og andeler	X	X
- Fordringer		X
<hr/>		
SUM økning/reduksjon av EK og Balanse		
= EK og balanse til sammenligning		

Figur 7 - Kalkulasjon av egenkapital og balanseverdi (Skatteetaten, 2022, s. 3)

Eksempel 2 – Nasjonalt konsern

De to neste eksemplene er egenkonstruert, men inspirert av Finansdepartementet (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 187). Selskap A er konsolidert linje for linje i et helnorsk konsern. Konsernet består av Morselskap M og et annet datterselskap B. Begge datterselskapene er eid 100% av morselskap M.

	Morselskap M	Selskap A	Selskap B	Konsolidert
Maskiner	0	200	100	300
Aksjer i datterselskap	200	0	0	0
Sum eiendeler	200	200	100	300
Egenkapital	-100	-100	-100	-100
Gjeld	-100	-100	0	-200
Sum EK og Gjeld	-200	-200	-100	-300
<i>Egenkapitalandel</i>	50%	50%	100%	33%

Figur 8 - Eksempel 2 - Nasjonalt konsern (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 187)

Den inngående balansen til de nevnte selskapene er skissert overfor. Morselskapet er finansiert med 50% innskutt egenkapital og 50% ekstern gjeld. Eiendelene i morselskapet består kun av aksjer i datterselskap, der totalkapitalen finansierer 50% av egenkapitalen til selskap A og 100 % til selskap B. Resterende av totalkapitalen for selskap A er finansiert med ekstern gjeld.

Vi antar at det helnorske konsernets samlede netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet på 25 millioner. Spørsmålet er da om de faller inn under den balansebaserte unntaksregelen. For helnorske konsern vil egenkapitalandelen til den konsoliderte norske delen av selskapet (her høyre kolonne) alltid være tilsvarende den globale egenkapitalandelen. Derfor vil det helnorske konsernet alltid få fradrag for konserninterne renter og eksterne renter.

Men unntaksregelen gjelder fortsatt ikke for renter til nærstående utenfor konsern. Dersom selskap A i dette tilfellet har netto rentekostnader som overstiger 5 millioner kroner, samt betaler rentekostnader på nærstående gjeld, vil disse kunne avskjæres etter nærståenderegelen. Dermed vil selskap A få avskåret rentefradrag som beskrevet i eksempel 1.

Eksempel 3 – Den norske delen av konsernet inngår i et flernasjonalt konsern

I dette eksempelet inngår den norske delen av konsernet i et flernasjonalt konsern. Den norske delen består av morselskap M, selskap A og selskap B. Morselskap M eies i dag av et utenlandsk globalt morselskap og er finansiert med 50% egenkapital og 50 % ekstern gjeld. Morselskap M har finansiert selskap A og B med sin total kapital, som samlet utgjør egenkapitalen til selskapene A og B. Resten av total kapitalen til selskap A og B er finansiert med ekstern gjeld. Den inngående balansen for konsernet er illustrert nedenfor.

	Morselskap M	Selskap A	Selskap B	Konsolidert	Globalt
Maskiner	50	200	100	350	1000
Aksjer i datterselskap	150	0	0	0	
Sum eiendeler	200	200	100	350	1000
Egenkapital	-100	-100	-50	-100	-400
Gjeld	-100	-100	-50	-250	-600
Sum EK og Gjeld	-200	-200	-100	-350	-1000
<i>Egenkapitalandel</i>	50 %	50 %	50 %	29 %	40 %

Figur 9 - Eksempel 3 - Den norske delen av konsernet inngår i et flernasjonalt konsern

Vi antar at netto rentekostnader for den norske delen av konsernet overstiger terskelbeløpet på 25 millioner kroner. Spørsmålet blir da om de norske selskapene kan kreve unntak for avskjæring av rentefradrag etter den balansebaserte unntaksregelen.

Den konsoliderte balansen til den norske delen av selskapet er kolonnen «konsolidert», mens den konsoliderte balansen til det globale konsernet er kolonnen «globalt». Som tabellen illustrerer er egenkapitalandelen til den norske delen av konsernet lavere enn egenkapitalandelen til det globale konsernet. Det betyr at den norske delen av konsernet ikke kan anvende den balansebaserte unntaksregelen. Likevel tillater regelen at selskaper kan påberope seg unntaksregelen på selskapsnivå dersom den norske delen av konsernet ikke oppfyller kravet.

Som nevnt skal den investerte egenkapitalen innad i konsernet kun telles én gang og skal tilordnes selskapet som benytter egenkapitalen til å investere i realkapital. I dette tilfellet vil den investerte egenkapitalen tilordnes selskap A og B som har egenkapitalen i maskiner.

Egenkapitalandelen til selskap A og B blir dermed høyere enn den globale egenkapitalandelen og den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå kan derfor anvendes. Selskapene vil dermed kunne velge rentebegrensning etter nærståenderegelen istedenfor konsernregelen.

I valget om rentebegrensning etter konsernregelen eller nærståenderegelen, vil selskapene først undersøke om de har netto rentekostnader som overstiger terskelbeløpet på selskapsnivå på 5 millioner. Er netto rentekostnader under terskelbeløpet vil de ikke få avskåret renter etter nærståenderegelen. I tilfeller hvor netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet vil selskapene beregne differansen mellom fradagsrammen og netto rentekostnader. De vil så velge det laveste beløpet mellom denne differansen (konsernregelen) og nærstående rentekostnader (nærståenderegelen). Det laveste beløpet vil avskjæres fra rentefradraget.

For morselskap M er 75 millioner av egenkapitalen investert i realkapital i datterselskapene. Ved beregning av justert egenkapitalandel for morselskapet trekkes derfor 75 millioner fra både egenkapitalen ($100 - 75 = 25$) og totalkapitalen ($200 - 75 = 125$). Dette gir da en justert egenkapitalandel på 20% (egenkapital (25) / totalkapital (125) = 20%). Morselskapet M sin justerte egenkapitalandel overgår ikke den globale egenkapitalandelen, og kan dermed ikke påberope seg den balansebaserte unntaksregelen. Morselskapet vil derfor få rentebegrensning etter konsernregelen, hvor alle netto rentekostnader som overstiger fradagsrammen vil avskjæres.

3.4.10 Fremføring av renter

Hovedregelen er at avskårne rentekostnader kan fremføres i opptil ti år, jf. skatteloven § 6-41 syvende ledd (Gamkinn, 2021). Fremførte rentekostnader blir lagt til grunn før inntektsårets rentekostnader, altså at de eldste rentene fradras først. Etter skatteevneprinsippet skal selskaper få fradrag for reelle utgifter. Det å avskjære rentefradrag bryter dermed med prinsippet. Ved å tillate fremføring av rentekostnader motvirkes dette. Selskaper kan da kreve fradrag for både fremførte rentekostnader og inntektsårets netto rentekostnader innenfor fradagsrammen. I de tilfellene hvor et selskap i konsern eller et enkeltstående selskap har netto rentekostnader under terskelbeløpet, eller har mulighet til å anvende den balansebaserte unntaksregelen, kan det likevel være gunstig å benytte fradagsrammen. Dette gjelder særlig når 25% av skattemessig EBITDA (fradagsrammen) er større enn netto rentekostnader. I praksis vil da avskårne rentekostnader fra tidligere inntektsår, samt årets netto rentekostnader fradragføres opp til fradagsrammen. Rentekostnadene som overstiger fradagsrammen vil da avskjæres, og kan

fremføres i nye ti år. Det kreves derfor at låntaker har oversikt over tiårsperiodens avskårne rentefradrag i forhold til tidsfrister og beløp.

Eksempel 4 – Fremføring av tidligere avskårne renter

Dette eksempelet er hentet fra Finansdepartementet (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 190).

I den første figuren skal vi se på selskap A som benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen. Selskap A har ingen nærstående rentekostnader. Dette medfører at årets netto rentekostnader er fradragsberettiget etter nærståenderegelen. Som allerede nevnt skal tidligere avskårne rentekostnader fradragsføres før årets netto rentekostnader. Rentekostnader som fortrenses av tidligere avskårne rentekostnader kan fremføres.

<u>Selskap A</u>		
a	Årets netto rentekostnader	100
b	Avskårne renter fremført fra tidligere år	25
c	Fradrag for tidligere avskårne rentekostnader (laveste beløp av a og b)	25
d	+ Fradrag for årets rentekostnader (a - c)	75
<hr/>		
e	= Årets netto rentefradrag (c + d)	100
<hr/>		
f	Andel av årets rentekostnader som fremføres (a - d)	25
g	Justering av alminnelig inntekt (a - e)	0
h	Rest til fremføring (b - c + f)	25

Figur 10 - Eksempel 4 - Fremføring av tidligere avskårne renter - unntaksregel (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 190)

Ettersom selskapet anvender den balansebaserte unntaksregelen, blir årets netto rentefradrag maksimalt 100. Som vist i eksempelet over er avskårne renter fremført fra tidligere år mindre enn årets netto rentekostnader. Dermed kan alle avskårne renter fra tidligere år fremføres, som utgjør 25 i dette eksempelet. Fradraget for årets netto rentekostnader blir dermed 75, hvor 25 avskjæres og kan fremføres i en ny tiårsperiode. Siden årets netto rentekostnader er lik årets rentefradrag vil ikke alminnelig inntekt bli påvirket. Rest til fremføring er dermed lik avskårne renter fremført fra tidligere år minus fradrag for tidligere avskårne rentekostnader (som utgjør i dette tilfellet alle tidligere avskårne rentekostnader) pluss andelen av årets 100 netto rentekostnader som kan fremføres.

I figuren under er selskap A fortsatt innbefattet av unntaksregelen, men har en fradragsramme kalkulert som 25% av skattejustert EBITDA på 110. Årets netto rentekostnader er fortsatt 100.

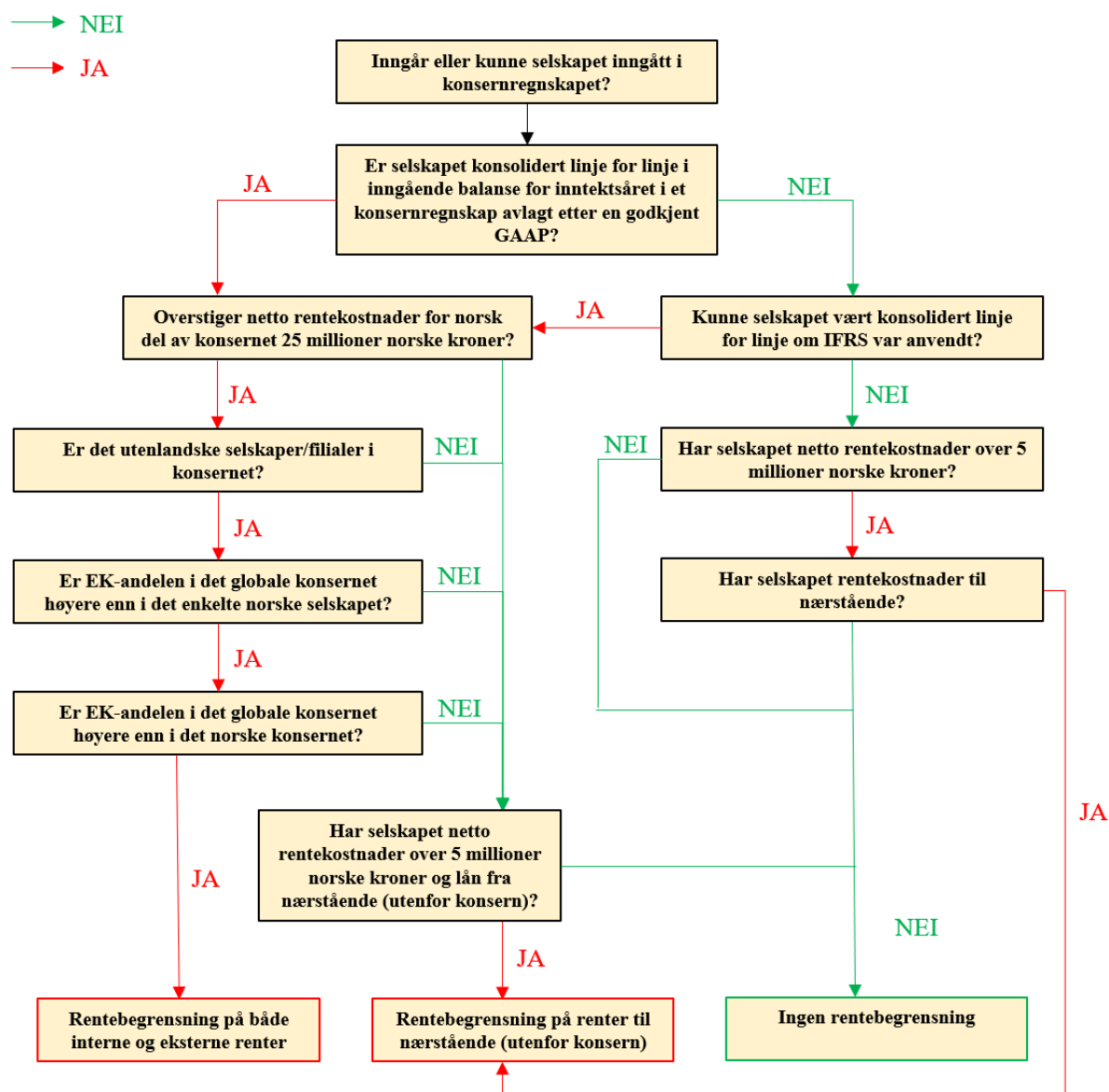
x	Fradragsrammen	110
a	Årets netto rentekostnader	100
b	Avskårne renter fremført fra tidligere år	25
c	Fradrag for tidligere avskårne rentekostnader (laveste beløp av x og b)	25
d	+ Fradrag for årets rentekostnader (laveste beløp av a eller (x - c))	85
e	= Årets rentefradrag (c + d)	110
f	Andel av årets rentekostnader som fremføres (a - d)	15
g	Justering av alminnelig inntekt (a - e)	-10
h	Rest til fremføring (b - c + f)	15

Figur 11 - Eksempel 4 - Fremføring av tidligere avskårne renter - fradragsramme (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 190)

I dette tilfellet er det mer gunstig for selskap A å ikke anvende unntaksregelen. Dette fordi fradragsrammen overgår netto rentekostnader, og selskapet har tidligere avskårne rentekostnader som kan fremføres. Alminnelig inntekt blir dermed justert ettersom de fradragsfører 10 mer enn årets netto rentekostnader.

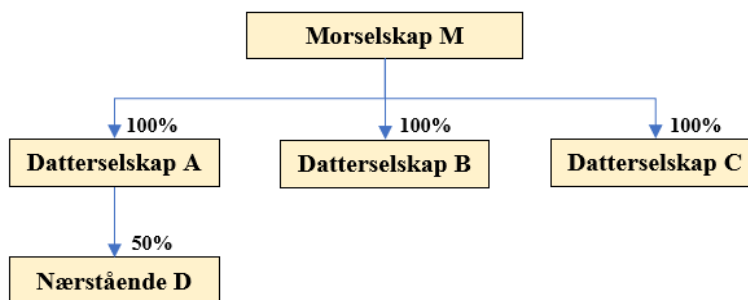
3.5 Rentebegrensningsregelen i praksis

For å oppsummere rentebegrensningsregelen fra 2019 skal vi gå igjennom et forenklet eksempel for å forklare hvordan rentefradraget til et flernasjonalt konsern påvirkes av reglene. For å gjøre dette på en oversiktlig måte har vi laget et beslutningsdiagram inspirert av RSM (2022) som er vist i figur 12 nedenfor. Diagrammet illustrerer stegene i rentebegrensningsreglene som vi benytter i eksempelet.

Figur 12 - Beslutningsdiagram for rentebegrensningsreglene (RSM, 2022)

Det første steget i beslutningsdiagrammet er om selskapet inngår eller kunne inngått i et konsernregnskap. I dette eksempelet inngår alle selskapene i et konsern. Eierstrukturen til konsernet er vist nedenfor.

Figur 13 – Eksempelets konsernstruktur

Konsernet består av morselskap M hjemmehørende i England med to datterselskap A og B hjemmehørende i Norge og datterselskap C også hjemmehørende i England. Datterselskap A har en 50% eierandel i selskap D. I eksempelet klassifiserer vi selskap D som nærstående til konsernet. Dette kan være fordi at selskap A ikke har en bestemmende innflytelse over selskap D, eller at selskap D av andre grunner ikke kan konsolideres linje for linje i konsernregnskapet etter IFRS. Vi skal videre se på kapitalstrukturen og netto rentekostnader til konsernet.

Hjemmehørende:	<u>England</u>	<u>Norge</u>	<u>Norge</u>	<u>England</u>	Globalt konsern	Norsk del av konsern
	Mor M	Datter A	Datter B	Datter C		
EK	300	100	100	100	300	200
Gjeld	0	100	300	50	450	400
Egenkapitalandel	100 %	50 %	25 %	67 %	40 %	33 %
				A	B	
Skattejustert EBITDA				48	120	
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)				12	30	
Netto rentekostnad				15	45	
Fremførte renter fra tidligere år				20	40	

Figur 14 - Kapitalstruktur i konsernet og rentekostnader

Datterselskap A har 15 millioner i netto rentekostnader, og datterselskap B har 45 millioner i netto rentekostnader. Konsernets norske del har derfor totalt 60 millioner i netto rentekostnader, hvor 4 millioner av rentekostnadene til datterselskap A kommer av gjeld til nærstående D. Ettersom det omhandler et konsern, er terskelbeløpet på 25 millioner. Netto rentekostnader for den norske delen av konsernet overstiger terskelbeløpet, og man må da vurdere om de kan anvende den balansebaserte unntaksregelen. Dette fordi det er et flernasjonalt konsern. For

helnorske konsern vil man alltid kunne velge å påberope seg den balansebaserte unntaksregelen som forklart tidligere i kapittelet.

Morselskapet er 100% egenkapitalfinansiert, hvor eiendelene er utelukkende aksjer i datterselskap. Datterselskap A har en skattejustert EBITDA på 48 millioner som gir en fradagsramme på 12 millioner, og fremførte renter fra tidligere år på 20 millioner. Datterselskap B har en skattejustert EBITDA på 120 millioner som gir en fradagsramme på 30 millioner, og fremførte renter fra tidligere år på 40 millioner.

I vurderingen om den balansebaserte unntaksregelen kan anvendes undersøkes det om egenkapitalandelen i det globale konsernet er høyere enn i den norske delen av konsernet og for hvert enkelte norske selskap. Fra figur 14 ser vi at egenkapitalandelen til den norske delen av konsernet er lavere enn i konsernet globalt. Egenkapitalandelen til datterselskap A og B på selskapsnivå må dermed være høyere enn konsernet globalt for at de skal kunne anvende den balansebaserte unntaksregelen.

For datterselskap A er egenkapitalandelen 50%, mens for datterselskap B er den 25%. Det er dermed kun datterselskap A som kan påberope seg unntaksregelen ettersom konsernet globalt har en egenkapitalandel på 40%.

Datterselskap B får dermed rentebegrensning etter konsernregelen for alle netto rentekostnader som overstiger fradagsrammen etter EBITDA-regelen. I dette tilfellet konserninterne og eksterne renter. Det blir derfor avskåret 15 millioner av rentefradraget (45 millioner – 30 millioner).

Datterselskap A har netto rentekostnader som overstiger terskelbeløpet på selskapsnivå på 5 millioner, og har andre nærstående renter. De eksterne rentekostnadene utgjør 11 millioner og de nærstående rentekostnadene utgjør 4 millioner. Ved anvendelse av den balansebaserte unntaksregelen vil dermed selskap A få avskåret 4 millioner av rentefradraget etter nærstående regelen. Differansen mellom netto rentekostnader og fradagsrammen er på 3 millioner (15 millioner – 12 millioner), og er derfor beløpet som ville blitt avskåret av rentefradraget etter konsernregelen. Det laveste beløpet av 3 millioner og 4 millioner blir grunnlaget for avskjæring av fradagsrammen, altså 3 millioner. Dette fordi de eksterne rentekostnadene ikke fortrenger hele fradagsrammen. For selskap A er det dermed gunstigere å ikke anvende den balansebaserte unntaksregelen. De velger derfor rentebegrensning etter konsernregelen istedenfor nærstående regelen.

Fremførte renter fra tidligere år kommer til fradrag før årets rentekostnader. For datterselskap A vil dermed 12 millioner av de fremførte rentekostnadene fra tidligere år fradragsføres dette inntektsåret. De resterende 8 millionene (20 millioner – 12 millioner) fremført fra tidligere år vil sammen med årets rentekostnader på 15 millioner fremføres til senere år. Datterselskap A vil dermed ha 23 millioner i fremførte renter fra tidligere år etter inntektsåret, hvor de 15 millionene vil kunne fremføres i en tiårsperiode. Datterselskap B vil etter inntektsåret ha 55 millioner (40 millioner + 15 millioner) i fremførte renter fra tidligere år som kan fremføres til senere år.

4 Analyse av Norske Skog-konsernet

4.1 Innledning

I dette kapittelet skal vi anvende de norske rentebegrensingsreglene vi beskrev i kapittel 3 på Norske Skog-konsernet. Formålet med analysen er å se hvordan konsernet ble berørt av regelendringene i 2019 og avdekke om det er gjort noen tilpasninger i kapitalstrukturen. For å begrense analysen har vi valgt å se perioden 2018 til 2020. Grunnen til at vi har valgt denne perioden er fordi vi kan sammenligne ett år der reglene fra 2014 var gjeldene, med to år etter at reglene ble endret. I slutten av analysen spekulerer vi med bruk av et eksempel i hvordan et selskap hjemmehørende i et skatteparadis kan sette opp en konsernstruktur som drar nytte av den balansebaserte unntaksregelen, og trekker paralleller mellom eksempelet og Norske Skog. Alle tall og opplysninger er hentet fra regnskaper i Brønnøysundregisteret, og hvis vi benytter oss av andre kilder vil det bli spesifisert.

4.2 Begrensninger

Det foreligger noen begrensninger som kan påvirke analysen. Vi har ikke mulighet til å innhente skatteopplysninger for enkeltstående selskaper, og må dermed benytte oss av tall fra årsregnskapene. Dette medfører at vi må estimere skattemessige størrelser som eksempelvis alminnelig inntekt basert på regnskapstall. Vi kan dermed ikke garantere at våre estimater stemmer overens med virkelige størrelser. Som konsekvens av dette kan forekomme differanser mellom hva vi estimerer og hva som er virkelig skattemessig verdi.

Videre er det ulik praksis i hvordan selskapene fører virkningene av rentebegrensingsregelen i notene. Norske Skog Skogn AS har en egen linje for dette, som gjør det tydelig å se hvorvidt de får avskårne renter eller fremfører avskårne renter fra tidligere år. De andre selskapene har fører dette opp som «skattefrie inntekter/ ikke fradragsberettigede kostnader», som vi tolker som en sekkepost, hvor inntekter eller kostnader som ikke er relatert til rentebegrensning også føres. De inntektene eller kostnadene som ikke er relatert til rentebegrensning skal i utgangspunktet være med i den alminnelige inntekten som brukes for å kalkulere fradragsrammen. Etersom vi må benytte oss av den alminnelige inntekten før rentebegrensning i beregningen, velger vi å skille ut denne linjen. Vi står da i fare for å ikke inkludere inntekter eller kostnader som skulle ha vært med i beregningen av alminnelig inntekt i kalkulasjonen av fradragsrammen. Videre sammenligner vi våre estimer med «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader», og ser om det foreligger indikasjoner på at våre estimer stemmer.

Til slutt har det også vist seg å være svært krevende å utarbeide en konsolidert balanse for den norske delen av konsernet på grunn av manglene opplysninger i årsregnskapene. Vi velger derfor å se bort fra den balansebaserte unntaksregelen på nasjonalt nivå, og fokuserer heller på den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.

4.3 Norske Skog

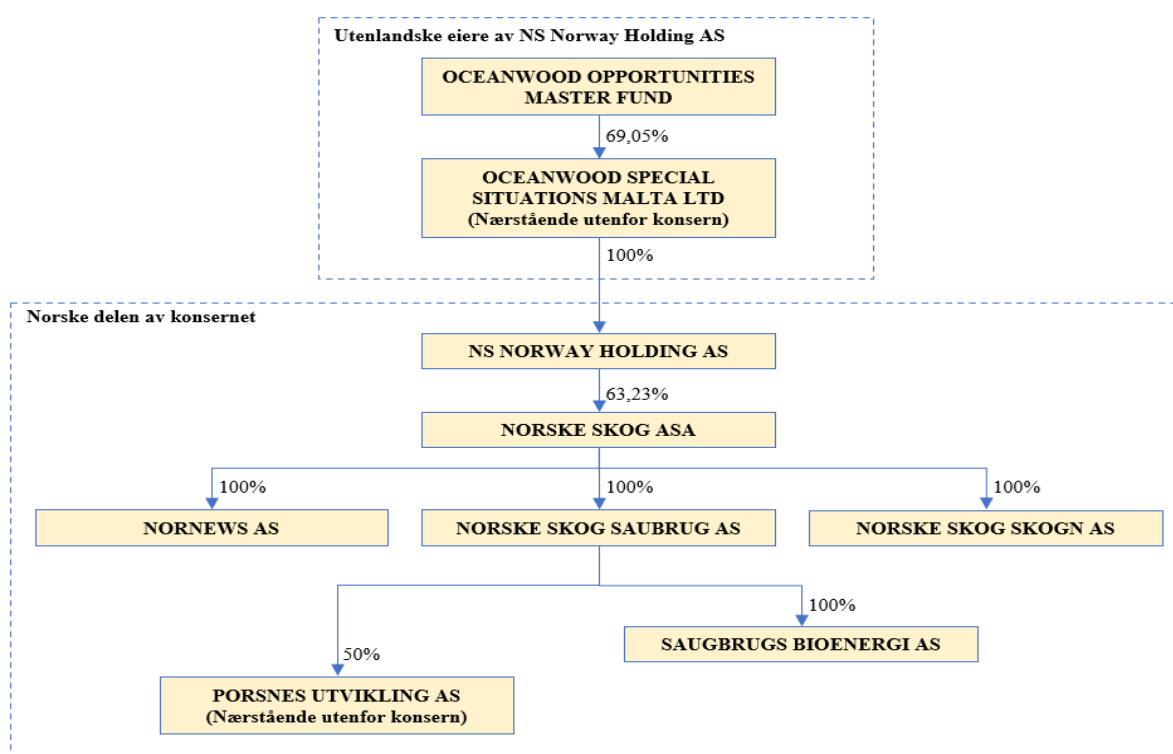
Norske Skog er et norsk børsnotert aksjeselskap som ble opprettet i 1962 (Norske Skog ASA, 2020, s. 10-18). Siden den gang har selskapet blitt en verdensledende produsent av publikasjonspapir med sterke markedsandeler i både Europa, Australia og Asia. I 2020 hadde selskapet sju fabrikker fordelt på fem land. To fabrikker i Norge, én i Frankrike, én i Østerrike, to på New Zealand og én i Australia. I nyere tid har konsernet også satset på resirkulerbar papp til emballasje. I 2018 hadde konsernet en produksjon på 2492 tonn papir og papp, mens i 2020 var produksjonen på 1800 tonn. Konsernet hadde til sammen rundt 2300 ansatte i 2020.

Frem til 2018 slet konsernet med en stor andel gjeld på 9 milliarder kroner grunnet store oppkjøp på 90-tallet og et fallende marked for publikasjonspapir (Nilsen, 2018). Konsernet ble da lagt ut på auksjon, hvor NS Norway Holding AS kjøpte opp aksjene for rundt 2,3 milliarder NOK. Kjøpsprisen ble splittet, hvor 1 094 millioner ble tilegnet til kjøp av aksjer og 1178 millioner ble fordringer som NS Norway Holding hadde til Norske Skog (NS Norway Holding

AS, 2018, s. 57). I forbindelse med auksjonsprosessen ble det foretatt en stor finansiell restrukturering av Norske Skog-konsernet, der store deler av gjelden ble innfridd og omgjort til egenkapital. Totalt 2249 millioner NOK ble omgjort til egenkapital (Norske Skog AS, 2018, s. 64).

4.4 Konsernstruktur

Konsernstrukturen til Norske Skog ASA er kompleks og består av selskaper i Norge og flere andre utenlandske land. For analyseformål velger vi å fokusere på norske selskaper i konsernet, samt de øverste eierselskapene. Konsernstrukturen for 2020 er vist under.

Figur 15 - Strukturen til den norske delen av konsernet og utenlandske eiere

I september 2018 kjøpte NS Norway Holding AS opp alle aksjene til Norske Skog AS. NS Norway Holding AS ble etablert mars 2018 i Oslo, og er eid 100% av Oceanwood Special Situations Malta LTD (OSS), som er et investeringsselskap som forvalter kapital for institusjonelle investorer (Viken Skog, 2018). OSS er igjen eid av Oceanwood Opportunities Master Fund (OOMF), som er et fond for private investorer lokalisert på Caymanøyene (Orbis, n.a). OOMF eide 100% av OSS i 2018, men i 2019 ble eierandelen redusert til 69,05% som også var eierandelen i 2020. NS Norway Holding AS sin eierandel av Norske Skog ASA ble

reduisert i 2019 til 63,25% etter at Norske Skog AS ble børsnotert i oktober 2019 (Norske Skog ASA, 2019, s. 58). Norske Skog ASA hadde sju heleide datterselskaper i 2020, hvorav tre er norske og fire er utenlandske. De norske selskapene er Nornews AS, Norske Skog Saugbrugs AS og Norske Skog Skogn AS.

Som tidligere nevnt er et selskap definert som nærstående dersom det foreligger en direkte eller indirekte eier- eller kontrollandel på minst 50% over det skatteytende selskapet. Ved beregning av indirekte eierandeler skal alle eierandeler på minst 50% inkluderes, og kravet er oppfylt hvis eierandelen i hvert ledd er på minst 50%. Både OOMF og OSS oppfyller kravene, og begge er dermed å regne som nærstående til selskapene i den norske delen av konsernet. I regnskapene til Norske Skog ASA er Oceanwood også spesifisert som en nærstående part utenfor konsern.

Norske Skog Skogn AS drifter én av fabrikkene til Norske Skog ASA og driver i hovedsak produksjon og salg av avisepapir (Norske Skog Skogn AS, 2020, s. 8). Norske Skog Skogn AS har ingen datterselskap.

Nornews AS har ansvar for salg av produktene til konsernet (Norske Skog ASA, 2019, s. 16). Selskapet hadde i 2018 åtte heleide datterselskaper under seg, hvor kun Norske Skog Nordic & Export AS hadde hovedkontor i Norge (Nornews AS, 2018, s. 9). Eierandelene i Norske Skog Nordic & Export AS ble nedskrevet i sin helhet i løpet av 2018. Fra og med 2019 og utover har Nornews AS sju heleide datterselskaper under seg, hvor alle er utenlandske.

Norske Skog Saugbrugs AS sin kjernevirksomhet er produksjon og salg av magasinpapir, og er den andre norske fabrikk til Norske Skog ASA (Norske Skog Saugbrugs AS, 2018, s. 8). Selskapet eier 100% av Saugbrugs Bioenergi AS, som spesialiserer seg på fremstilling og salg av biogass (Saugbrugs Bioenergi AS, 2018, s. 8). I tillegg har Norske Skog Saugbrugs AS siden 2018 hatt en 50 % eierandel i Porsnes Utvikling AS.

Selskapene OOMF, OSS og Porsnes Utvikling AS er dermed å regne som nærstående for selskapene i Norske Skog-konsernet.

4.5 Kapitalstruktur

I dette delkapittelet skal vi analysere kapitalstrukturen til den norske delen av Norske Skog-konsernet. Som nevnt i kapittel 3 fant Andresen & Thorvaldsen (2023) indikasjoner på strategisk omstrukturering av gjeld blant selskapene i konsern etter innføring av

rentebegrensningsregelen fra 2014. Fokuset i denne delen blir derfor å se om det foreligger vesentlige endringer i egenkapital, konsernintern gjeld og ekstern gjeld blant selskapene etter at rentebegrensningsreglene i 2019 ble innført. Konsernintern gjeld er i dette tilfellet kortsiktig og langsiktig gjeld til andre selskaper i konsernet som er opplyst i notene i årsregnskapet. Vi betrakter differansen mellom konsernintern gjeld og total gjeld som ekstern gjeld med mindre det er oppgitt at det foreligger nærstående gjeld. Regnskapstallene er basert på utgående balanse for det aktuelle inntektsåret. Analyse av kapitalstrukturen til Saugbrugs Bioenergi AS og Nornews AS er vedlagt i appendiks, da det ikke foreligger vesentlige endringer i kapitalstrukturen i perioden.

NS Norway Holding AS

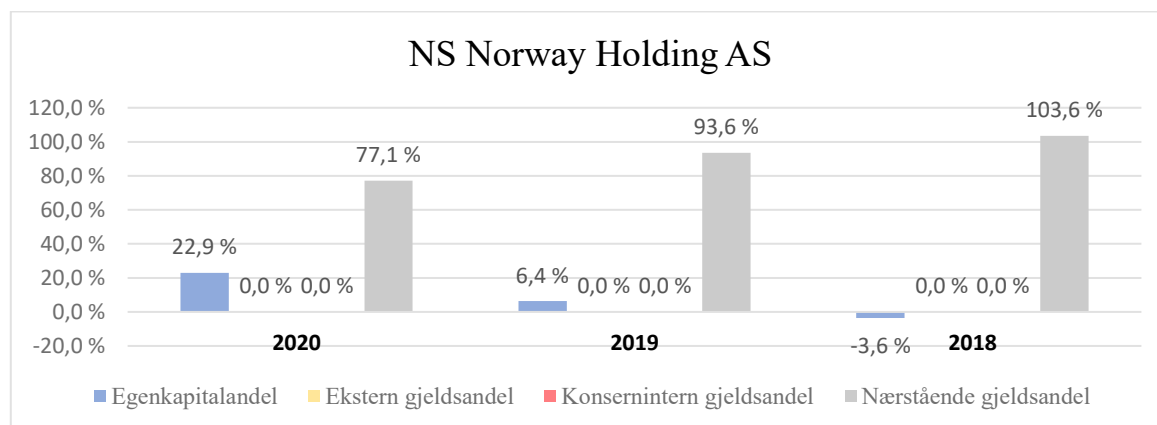
Kapitalstrukturen for NS Norway Holding AS er illustrert i tabellen under, og viser utgående balanse for hvert regnskapsår. Selskapet hadde ingen drift før oppkjøpet av Norske Skog AS. Den negative egenkapitalen i 2018 skyldtes et negativt årsresultat som følge av rentekostnader på gjeld. Fra regnskapet til NS Norway Holding AS fremkommer det at totalkapitalen hovedsakelig bestod av en kredittramme på 1500 millioner EUR, hvor 2451 millioner NOK ble benyttet i løpet av 2018. Rentekostnadene på lånet var på 53 millioner, og var klassifisert som kortsiktig gjeld. Det er ingen informasjon om kredittrammen var utstedt av en ekstern part eller morselskapet OSS. I 2019 og 2020 tilbakebetalte NS Norway Holding AS deler av den benyttede kredittrammen. Selskapet hadde derfor mindre gjeld i utgangen av 2019 og 2020, hvor benyttet kredittramme utgjorde 1281 millioner og 1020 millioner. I konsernregnskapet til NS Norway Holding AS stod samme beløp oppført som gjeld til selskaper kontrollert av Oceanwood. På bakgrunn av dette forutsetter vi at gjelden til NS Norway Holding AS var utstedt av OSS, som er definert som nærstående til konsernet.

Kapitalstruktur - NS Norway Holding AS	2020	2019	2018
Totalkapital	1 400 000 000	1 405 000 000	2 418 000 000
Egenkapital	320 000 000	90 000 000	- 86 000 000
Ekstern gjeld	0	0	0
Konsernintern gjeld	0	0	0
Annen nærstående gjeld	1 080 000 000	1 315 000 000	2 504 000 000

Figur 16 - Kapitalstruktur til NS Norway Holding AS

Illustrasjonen nedenfor viser andelen egenkapital, ekstern gjeld, konsernintern gjeld og nærstående gjeld utgjorde av totalkapitalen for NS Norway Holding AS i årene 2018 til 2020.

Ved å se på relative størrelser får vi en oversiktlig fremstilling av hvordan kapitalstrukturen i selskapet har blitt endret.

Figur 17 - Kapitalstruktur - Andel av total kapital - NS Norway Holding AS

Fra 2018 til 2020 økte NS Norway Holding AS sin egenkapitalandel med 26,5%. Dette skyldes en egenkapitaløkning på 406 millioner, samtidig som annen nærstående gjeld ble redusert med 1424 millioner. Selskapet har ikke hatt noe ekstern eller konsernintern gjeld i tidsperioden.

Norske Skog ASA

I 2018 ble det gjennomført en restrukturering av kapitalstrukturen til Norske Skog AS, hvor store deler av gjelden selskapet hadde ble innfridd og omgjort til egenkapital. Egenkapitalen til selskapet i 2018 skyldtes derfor hovedsakelig denne konverteringen. Av selskapets konserninterne gjeld var 1400 millioner langsiktig gjeld, hvor fordringer til NS Norway Holding AS utgjorde 1077 millioner. I tillegg var det 936 millioner i kortsiktig gjeld til andre selskaper i konsernet. Den eksterne gjelden stod kun oppført som «andre lån» i 2018.

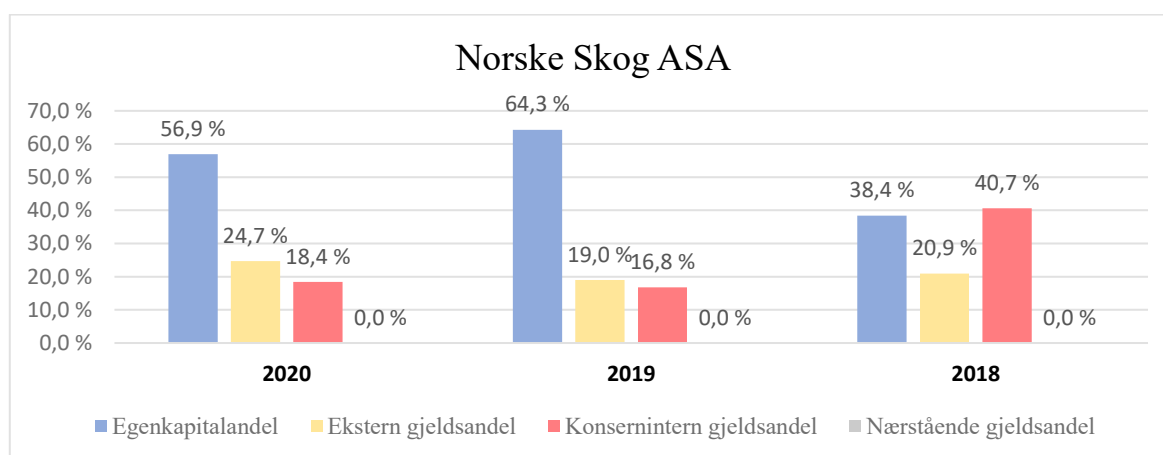
Kapitalstruktur - Norske Skog ASA	2020	2019	2018
Total kapital	5 449 000 000	6 709 000 000	5 745 000 000
Egenkapital	3 101 000 000	4 313 000 000	2 207 000 000
Ekstern gjeld	1 346 000 000	1 273 000 000	1 201 000 000
Konsernintern gjeld	1 002 000 000	1 124 000 000	2 336 000 000
Annen nærstående Gjeld	0	0	0

Figur 18 - Kapitalstruktur til Norske Skog ASA

Under en generalforsamling i Norske Skog ASA den 31. mai 2019 ble det vedtatt en forhøyning av aksjekapital på 30 millioner. Aksjeinnskuddet ble gjennomført ved å konvertere utestående

langsiktig gjeld og påløpte rentekostnader som Norske Skog ASA hadde til NS Norway Holding AS om til egenkapital (Norske Skog ASA, 2019, s. 107). Dette utgjorde til sammen 1102 millioner. I tillegg mottok Norske Skog ASA utbytte fra sine datterselskaper på til sammen 1165 millioner, som resulterte i et positivt resultat på 1004 millioner etter skatt.

Fra 2018 til 2019 økte derfor selskapets egenkapital med 2106 millioner, samtidig som konsernintern gjeld ble redusert med 1212 millioner. Dette ga en økning i egenkapitalandel på 25,9%, samt reduksjon i konsernintern gjeldsandel på 23,9%.

Figur 19 - Kapitalstruktur - Andel av total kapital - Norske Skog ASA

I 2020 ble Norske Skog ASA sin total kapital redusert med 1260 milliarder. Endringene skyldtes et underskudd på ca. 700 millioner og utbetaling av utbytte til eierne. De hadde også en reduksjon i konsernintern gjeld på 122 millioner til tross for at den konserninterne gjeldsandelen økte med 1,6%.

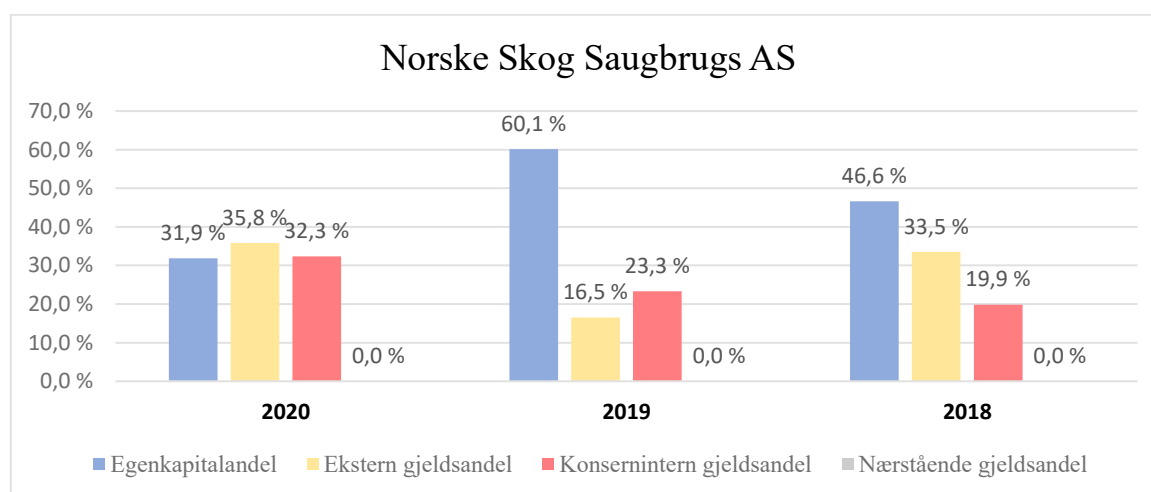
Norske Skog Saugbrugs AS

Norske skog Saugbrugs AS sin konserninterne gjeld i 2018 var på 206,5 millioner og bestod hovedsakelig av langsiktig gjeld på 148,9 millioner og kortsiktig gjeld på 57,1 millioner til Norske Skog AS. Den eksterne gjelden kommer av leverandørgjeld og avsetninger, samt et mindre langsiktig lån fra kredittinstitusjoner på 5 millioner.

Kapitalstruktur - Norske Skog Saugbrugs AS	2020	2019	2018
Totalkapital	1 182 710 000	1 866 409 000	1 040 251 000
Egenkapital	376 960 000	1 122 069 000	485 229 000
Ekstern gjeld	423 397 000	308 549 000	348 466 000
Konsernintern gjeld	382 353 000	435 791 000	206 556 000
Annen nærstående gjeld	0	0	0

Figur 20 - Kapitalstruktur til Norske Skog Saugbrugs AS

Selskapet gjennomførte en kapitalnedsettelse i 2018, som vil si at innskutt aksjekapital ble konvertert til annen egenkapital. Dette for å dekke negativ opptjent egenkapital fra tidligere år. Utgående aksjekapital for regnskapsåret 2018 var derfor 115,2 millioner, mens annen egenkapital var 370 millioner.

Figur 21 - Kapitalstruktur - Andel av total kapital - Norske Skog Saugbrugs AS

Fra 2018 til 2019 økte Norske Skog Saugbrugs AS sin egenkapitalandel med 13,5% og reduserte sin eksterne gjeldsandel med 17%. Endringene skyldtes et resultat etter skatt på 840,7 millioner kroner, som økte totalkapitalen og egenkapitalandelen betraktelig. Konsernintern gjeldsandel økte med 3,4%. Til tross for den lave prosentvise økningen i konsernintern gjeldsandel fra 2018 til 2019 har selskapets langsiktige gjeld til Norske Skog ASA økt med 215,6 millioner.

I løpet av 2020 var det klare virkninger av Covid-19 pandemien. Norske Skog Saugbrugs AS opplevde svikt i omsetning, samt nedskrivninger av eiendeler som resulterte i et underskudd på 750,5 millioner etter skatt. Fra 2019 til 2020 ble dermed egenkapitalandelen redusert med 28,2%. Reduksjonen i egenkapital medførte at både ekstern gjeldsandel og konsernintern

gjeldsandel økte til tross for at konsernintern gjeld ble redusert. Konsernintern langsiktig gjeld til Norske Skog ASA ble økt med 18,5 millioner, mens konsernintern kortsiktig gjeld ble redusert med 70,5 millioner.

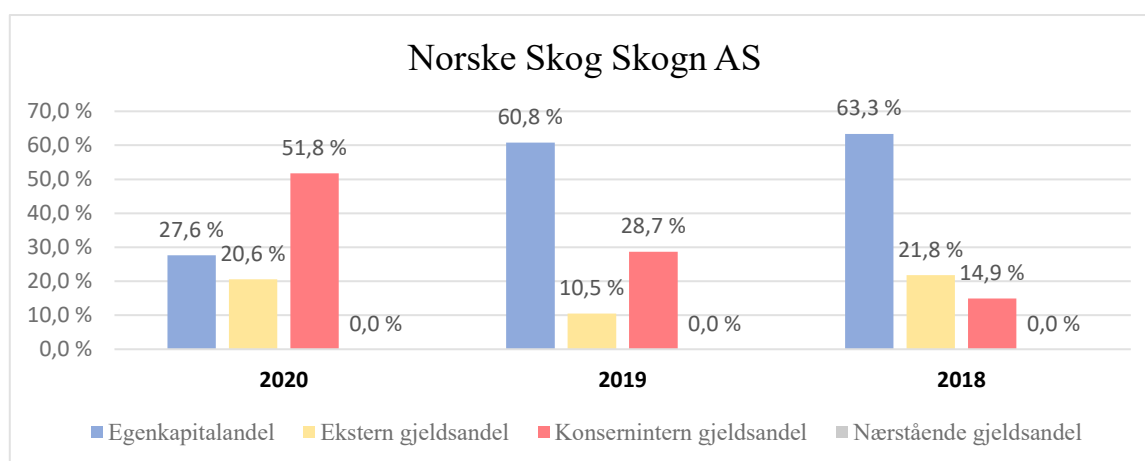
Norske Skog Skogn AS

Norske Skog Skogn AS sin konserninterne gjeld i 2018 var for det meste langsiktig og kortsiktig gjeld til morselskapet (Norske Skog AS). Den langsiktige gjelden utgjorde 129,2 millioner, og den kortsiktige gjelden utgjorde 40,4 millioner. Den eksterne gjelden skyldtes i hovedsak leverandørgjeld og avsetninger. Selskapet gjennomførte en kapitalnedsettelse for å dekke negativ opptjent egenkapital fra tidligere år. Dette medførte en aksjekapital på 115,2 millioner og annen egenkapital på 608,3 millioner i utgående balanse for regnskapsåret 2018.

Kapitalstruktur - Norske Skog Skogn AS	2020	2019	2018
Totalkapital	1 117 389 000	1 919 300 000	1 142 540 000
Egenkapital	308 930 000	1 167 498 000	723 525 000
Ekstern gjeld	230 058 000	201 636 000	248 989 000
Konsernintern gjeld	578 401 000	550 166 000	170 026 000
Annen nærstående gjeld	0	0	0

Figur 22 - Kapitalstruktur til Norske Skog Skogn AS

Fra 2018 til 2019 økte Norske Skog Skogn AS sin konserninterne gjeldsandel med 14%. Dette kom av at den langsiktige konserninterne gjelden til Norske Skog ASA ble økt med 420,1 millioner. Norske Skog Skogn hadde et positivt resultat i 2019 på 844 millioner etter skatt, hvor 400 millioner ble tatt ut i utbytte til Norske Skog ASA. Det gode årsresultatet medførte at egenkapitalandelen forble uendret til tross for stor økning i konsernintern gjeld. Den eksterne gjeldsandelen ble redusert med 11,3% som følge av den store økningen i totalkapital uten at det foreligger store endringer i ekstern gjeld.

Figur 23 - Kapitalstruktur - Andel av total kapital - Norske Skog Skogn AS

Norske Skog Skogn AS ble hardt rammet av Covid-19 pandemien i 2020. Selskapet opplevde svikt i omsetning, samt nedskrivninger av eiendeler i balansen som resulterte i et betydelig underskudd på 859,5 millioner etter skatt. Egenkapitalen til selskapet ble kraftig redusert, og var i utgangen av regnskapsåret 2020 på 308,9 millioner. Dette førte til en reduksjon i egenkapitalandel på 33,2%. Selv om ekstern gjeld og konsernintern gjeld var forholdsvis uendret medførte nedgangen i total kapital en stor økning i både ekstern gjeldsandel og konsernintern gjeldsandel. I løpet av 2020 økte selskapet sin langsiktige konserninterne gjeld til Norske Skog ASA med 28 millioner.

4.5.1 Oppsummering

Det er vanskelig å si noe om endringene i kapitalstruktur for de norske selskapene i konsernet har noen sammenheng med endringen i rentebegrensingsregelen fra 2019. Oppkjøpet til NS Norway Holding AS av Norske Skog-konsernet, finansiell restrukturering ved konvertering av gjeld til egenkapital og Covid-19 er de mest utslagsgivende faktorene for endringene. Fra analysen er det Norske Skog ASA som primært finansierer sine datterselskaper med konserninterne lån, og at den konserninterne gjelden økte for fabrikkene Norske Skog Saugbrugs AS og Norske Skog AS etter 2019. Egenkapitalandelen for Norske Skog ASA ble kraftig forbedret etter oppkjøpet.

4.6 Rentebegrensning i Norske Skog-konsernet i 2018

I denne delen av analysen skal vi se på regnskapstallene for Norske Skog-konsernet i 2018, hvor rentebegrensningsregelen fra 2014 var gjeldene. I neste delkapittel skal vi deretter analysere 2019 og 2020 for å se hvordan de nye reglene har påvirket konsernet.

I kapittel 3 forklarte vi hvilke renter som faller inn under rentebegrensningsregelen. Dette var renteinntekter og rentekostnader som er innenfor det alminnelige skatterettslige rentebegrepet, samt gevinst eller tap på sammensatte obligasjoner og fordringer som er utstedt etter en annen kurs enn innløsningskursen (Skattedirektoratet, 2019, s. 4).

Før rentebegrensningsreglene ble endret i 2019 var det kun nærstående rentekostnader som kunne avskjæres (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 148). Eksterne rentekostnader var fradragsberettiget, men kunne fortrenge fradragsrammen for nærstående rentekostnader. For at selskapet kunne få avskåret renter måtte netto rentekostnader være over terskelbeløpet på 5 millioner (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 149). Vi skal derfor først se på netto rentekostnader for hvert av de norske selskapene i 2018, og se hvilke selskaper som kunne få avskåret renter. Vi har estimert fradragsrammen for de selskapene som er aktuelle for rentebegrensning, og sammenligner våre estimater med noteopplysninger fra regnskapet.

En begrensning med oppgaven vår er som nevnt at vi ikke har tilgang til selskapenes skatteopplysninger. Dette gjør at vi må beregne fradragsrammen med opplysninger fra regnskapet, som gir en risiko for at det foreligger en differanse mellom våre estimater og den virkelige fradragsrammen. Vi beregner alminnelig inntekt med å ta utgangspunkt i selskapets resultat før skatt og trekker fra skattefrie inntekter. Videre benytter vi oss av avskrivninger fra regnskapet istedenfor skattemessige avskrivninger. Vi legger til netto rentekostnader og trekker fra fremførbart skattemessig underskudd som er oppgitt i regnskapet. Mottatt og ytet konsernbidrag skal også medregnes, men ingen av selskapene i den norske delen av konsernet har avgitt eller mottatt konsernbidrag i perioden 2018 til 2020. Vi kan dermed se bort fra dette. Størrelsen vi sitter igjen med er da estimert skattejusterte EBITDA, hvor 25 % av størrelsen utgjør fradragsrammen. I de tilfellene hvor skattejustert EBITDA er negativ vil fradragsrammen bli null (Zimmer, 2019, s. 484).

NS Norway Holding AS

NS Norway Holding AS	2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	-
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	-34 000 000
Sum netto rentekostnader	-34 000 000
Rentebegrensning	Ja

Figur 24 - Netto rentekostnader for 2018 - NS Norway Holding AS

NS Norway Holding AS sine rentekostnader er på 53 millioner og skyldes kredittrammen fra Oceanwood. De har 19 millioner i renteinntekter fra andre selskaper i konsernet som kommer av langsiktige fordringer til Norske Skog AS og Norske Skog Industries Australia Ltd. Dette gjør at selskapet kan få avskårne renter hvis netto nærstående rentekostnader overstiger fradagsrammen.

Estimering av fradagsramme - NS Norway Holding AS	2018
Alminnelig inntekt	- 84 000 000
- Fremførbart skattemessig underskudd	11 000 000
+ Avskrivninger	-
+ Netto rentekostnader	34 000 000
Sum skattejustert EBITDA	- 61 000 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-
Netto eksterne rentekostnader	-
Netto nærstående rentekostnader	34 000 000
Estimert avskårne renter	34 000 000
Selskapsskattesats	23 %
Økt skattekostnad	7 820 000

Figur 25 - Estimert fradagsramme for 2018 - NS Norway Holding AS

NS Norway Holding AS gikk med underskudd i 2018 som følge av at finanskostnader var større enn finansinntekter. Den alminnelige inntekten blir dermed negativ, som resulterer i en negativ skattejustert EBITDA og dermed fradagsramme lik null. Ettersom alle netto rentekostnader er klassifisert som nærstående medfører det at alle kan avskjæres, hvor vi estimerer en økt skattekostnad på 7,8 millioner.

I regnskapet er det lite opplysninger i notene ettersom NS Norway Holding ble opprettet dette året. Det vi kan lese er at posten «change tax loss not recognised», som vi antar er en sekkepost for «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader», reduserer det fremførbare skattemessige underskuddet til NS Norway Holding AS med 18 millioner. Dette indikerer at

det foreligger kostnader som ikke er fradragsberettiget, hvor avskårne renter kan være blant disse. Det er vanskelig å konkludere ut ifra dette hvordan rentebegrensingsregelen påvirker NS Norway Holding AS grunnet mangelfulle opplysninger, men det foreligger indikasjoner på at de blir berørt av regelen.

Norske Skog AS

Norske Skog AS	2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 606 000 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	49 000 000
Sum netto rentekostnader	- 557 000 000
Rentebegrensning	Nei

Figur 26 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog AS

Norske Skog AS hadde 606 millioner i netto eksterne rentekostnader. I årsregnskapet er det oppgitt at eksterne rentekostnader inkluderer et tilbakebetalingsgebyr knyttet til sikrede førsteprioritetsobligasjoner, som ble innfridd som følge av auksjonsprosessen til Norske Skog. Andre eksterne rentekostnader er ikke spesifisert, men skyldes trolig «andre lån» i regnskapet.

Nærstående renter består av renteinntekter fra andre selskaper i konsernet på 64 millioner. Rentekostnader fra andre selskaper i konsernet er 15 millioner, som gir netto nærstående renteinntekter på 49 millioner.

Ettersom eksterne rentekostnader er fradragsberettiget og nærstående renteinntekter er større enn nærstående rentekostnader får ikke Norske Skog AS avskåret rentefradraget dette året.

Norske Skog Saugbrugs AS

Norske Skog Saugbrugs AS	2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 1 222 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	- 12 528 000
Sum netto rentekostnader	- 13 750 000
Rentebegrensning	Ja

Figur 27 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog Saugbrugs AS

De nærstående rentekostnadene til Norske Skog Saugbrugs AS skyldes renter på det langsiktige lånet de har til Norske Skog AS. Det er ikke spesifisert hva de eksterne rentekostnadene skyldes, og vi velger derfor å ikke gå i dybden på disse. Netto rentekostnader overstiger terskelbeløpet på 5 millioner, og nærstående rentekostnader er større enn nærstående renteinntekter. Dette medfører at Norske Skog Saugbrugs AS faller inn under rentebegrensingsregelen.

Estimering av fradragsramme - Norske Skog Saugbrugs AS	2018
Alminnelig inntekt	152 244 000
- Fremførbart skattemessig underskudd	692 747 000
+ Avskrivninger	46 735 000
+ Netto rentekostnader	13 750 000
Sum skattejustert EBITDA	- 480 018 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-
Netto eksterne rentekostnader	1 222 000
Netto nærstående rentekostnader	12 528 000
Estimert avskårne renter	12 528 000
Selskapsskattesats	23 %
Økt skattekostnad	2 881 440

Figur 28 - Estimert fradragsramme for 2018 - Norske Skog Saugbrugs AS

Vi ser at fradragsrammen for Norske Skog Saugbrugs AS blir null, som følge av et fremførbart skattemessig underskudd som er større enn summen av alminnelig inntekt, avskrivninger og netto rentekostnader. Dette medfører at alle nærstående rentekostnader kan avskjæres, hvor vi estimerer en økt skattekostnad på 2,8 millioner. I noteopplysningene i regnskapet står det at «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader» gir en redusert skattekostnad på 2,6 millioner, som er det motsatte av det vi estimerer. Forskjellen kan skyldes andre skattefrie inntekter som vi ikke klarer å identifisere ut fra årsregnskapet. Det er derfor vanskelig å gi en konklusjon angående rentebegrensning for Norske Skog Saugbrugs AS dette året.

Saugbrugs Bioenergi AS

Saugbrugs Bioenergi AS	2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 5 639 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	- 470 000
Sum netto rentekostnader	- 6 109 000
Rentebegrensning	Ja

Figur 29 - Netto rentekostnader for 2018 - Saugbrugs Bioenergi AS

De nærstående rentekostnadene til Saugbrugs Bioenergi AS skyldes renter på kortsiktig gjeld til Norske Skog AS. Av de eksterne rentekostnadene utgjør 3,34 millioner renter på langsiktig gjeld til Halden Kommunale Pensjonskasse og 2,3 millioner renter på langsiktig gjeld til Sparebank 1 Østfold Akershus. Netto rentekostnader overstiger dermed terskelbeløpet på 5 millioner, og siden nærstående rentekostnader er større enn nærstående renteinntekter faller Saugbrugs Bioenergi AS inn under rentebegrensningsregelen i 2018.

Estimering av fradragssramme - Saugbrugs Bioenergi AS		2018
Alminnelig inntekt	-	12 637 000
- Fremførbart skattemessig underskudd		42 879 000
+ Avskrivninger		12 635 000
+ Netto rentekostnader		5 639 000
Sum skattejustert EBITDA	-	37 242 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)		-
Netto eksterne rentekostnader		5 639 000
Netto nærstående rentekostnader		470 000
Estimert avskårne renter		470 000
Selskapsskattesats		23 %
Økt skattekostnad		108 100

Figur 30 - Estimert fradragssramme for 2018 - Saugbrugs Bioenergi AS

Vi kalkulerer at fradragssrammen til Saugbrugs Bioenergi AS blir null i 2018. Dette medfører at alle nærstående rentekostnader kan avskjæres. Den økte skattekostnaden til selskapet som følge av avskårne nærstående renter blir da 108 100. I notene til selskapet er det opplyst om ikke fradragsberettigede kostnader på 108 000, som stemmer med det vi estimerer.

Norske Skog Skogn AS

Norske Skog Skogn AS		2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	-	2 709 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	-	7 837 000
Sum netto rentekostnader	-	10 546 000
Rentebegrensning		Ja

Figur 31 - Netto rentekostnader for 2018 - Norske Skog Skogn AS

I 2018 hadde Norske Skog Skogn AS renteinntekter fra andre selskaper i konsernet på 1,8 millioner og rentekostnader på 9,6 millioner. Dette gir netto nærstående rentekostnader på 7,8 millioner. Det er ikke spesifisert hva de eksterne rentekostnadene skyldes. Netto rentekostnader

overstiger terskelbeløpet på 5 millioner, og nærstående rentekostnader er større enn nærstående renteinntekter. Dette gjør at Norske Skog Skogn AS kan få rentebegrensning i 2018.

Estimering av fradragsramme - Norske Skog Skogn AS	2018
Alminnelig inntekt	164 833 304
- Fremførbart skattemessig underskudd	749 564 000
+ Avskrivninger	89 419 000
+ Netto rentekostnader	10 546 000
Sum skattejustert EBITDA	- 484 765 696
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-
Netto eksterne rentekostnader	2 709 000
Netto nærstående rentekostnader	7 837 000
Estimert avskårne renter	7 837 000
Selskapsskattesats	23 %
Økt skattekostnad	1 802 510

Figur 32 - Estimert fradragsramme for 2018 - Norske Skog Skogn AS

I likhet med Norske Skog Saugbrugs AS får Norske Skog Skogn AS en fradragsramme på null grunnet stort fremførbart skattemessig underskudd. Dette medfører at alle netto nærstående rentekostnader skal avskjæres. Vår estimering gir en økt skattekostnad på 1,8 millioner. I notene til selskapet er avskårne renter ført på en egen linje og gir en økt skattekostnad på 1,8 millioner, som samsvarer med våre estimater.

Nornews AS

Nornews AS	2018
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	-
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	- 201 014
Sum netto rentekostnader	- 201 014
Rentebegrensning	Nei

Figur 33 - Netto rentekostnader for 2018 - Nornews AS

Nornews AS sine nærstående rentekostnader skyldes det kortsiktige lånet selskapet har til Norske Skog AS. Ettersom netto rentekostnader ikke overstiger terskelbeløpet på 5 millioner, får de ingen rentebegrensning.

4.7 Rentebegrensning i Norske Skog-konsernet fra 2019

Etter å ha sett på hvordan Norske Skog-konsernet ble berørt av rentebegrensningsregelen i 2018, skal vi nå forsøke å estimere hvordan endringene i 2019 påvirker konsernet. Vi har valgt å utelate Nornews AS fra denne delen av analysen. Årsaken til dette er at det ikke foreligger tilstrekkelige noteopplysninger i årsregnskapet. Det blir dermed vanskelig å analysere hvordan rentebegrensningsregelen påvirker selskapet. Vi vil først forklare hvordan vi har gått frem for å beregne den balansebaserte unntaksregelen, før vi estimerer rentebegrensningen for hvert selskap i 2019 og 2020.

4.7.1 Terskelbeløp

Netto rentekostnader for norsk del av konsernet	2020	2019
Renteinntekter	90 835 007	132 160 681
Rentekostnader	-265 984 834	-356 423 577
Netto rentekostnader/inntekter	-175 149 827	-224 262 896

Figur 34 - Samlede netto rentekostnader for den norske delen av konsernet

Som beskrevet i kapittel 3, må den norske delen av konsernets samlede netto rentekostnader overstige terskelbeløpet på 25 millioner for at konsernregelen blir gjeldene (Skattedirektoratet, 2019, s. 2). I utgangen av 2019 var samlede netto rentekostnader på 224 millioner, mens i utgangen av 2020 var den på 175 millioner. Konsernet overstiger terskelbeløpet for begge årene, og faller dermed inn under konsernregelen.

4.7.2 Den balansebaserte unntaksregelen

Global egenkapitalandel

For at selskapene i Norske Skog-konsernet skal kunne påberope seg den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå eller nasjonalt nivå kan ikke den justerte egenkapitalandelen være mer enn 2% lavere enn det globale konsernregnskapet (Skatteetaten, 2021, s. 5). Som nevnt må det globale konsernregnskapet være utarbeidet av det øverste selskapet i konsernet etter aksepterte regnskapsspråk (Finansdepartementet, 2019). I tilfeller der det øverste selskapet i konsernet ikke kan utarbeide et konsernregnskap som følge av at det ikke oppfyller kravet om godkjent regnskapsspråk, skal det direkte underliggende selskapet utarbeide konsernregnskapet.

I dette tilfellet eies NS Norway Holding AS av Oceanwood Special Situations Malta LTD, som benytter seg maltesisk regnskapsspråk. Malta er et EØS-land, og er etter bestemmelsene et tillatt regnskapsspråk. OSS er imidlertid et investeringsselskap, og etter IFRS 10 skal ikke investeringsselskap konsolidere sine datterselskap (Bernhoft, Kvifte, & Røsok, 2020, s. 185). Vi finner heller ikke noe konsolidert regnskap utarbeidet av OSS, og i regnskapene til Norske Skog ASA er Oceanwood spesifisert som en nærstående part utenfor konsernet. NS Norway Holding AS er spesifisert som morselskap for Norske Skog ASA, og har utarbeidet et konsolidert regnskap, hvor Norske Skog-selskapene er konsolidert linje for linje. På bakgrunn av dette benytter vi oss av det konsoliderte regnskapet til NS Norway Holding AS i beregningen av global egenkapitalandel.

Global egenkapitalandel	2020	2019
Egenkapital	4 187 000 000	1 236 000 000
Balansesum	10 247 000 000	8 608 000 000
Egenkapitalandel	41 %	14 %

Figur 35 - Global egenkapitalandel for 2019 og 2020

Som nevnt i kapittel 3 skal utgående balanseverdier for inntektsåret før det aktuelle året benyttes ved fastsetting av egenkapitalandelen (Skatteetaten, 2021, s. 4). For 2019 benyttes dermed balanseverdier fra 31.12.2018 og for 2020 benyttes balanseverdier fra 31.12.2019. Vi beregner at den globale egenkapitalandelen var 14% i 2019 og 41% i 2020.

Estimering av justert egenkapitalandel på selskapsnivå

Ved justering av egenkapitalandel må balansen til selskapet omarbeides etter de samme regnskapsprinsippene som benyttes i det globale konsernregnskapet (Skatteetaten, 2021, s. 6). I dette tilfellet er det konsoliderte regnskapet til NS Norway Holding AS utarbeidet etter IFRS. De andre selskapene i den norske delen av konsernet benytter seg i perioden 2018 til 2020 av forenklet IFRS. Det betyr at innregning og måling av poster i regnskapet er ført i tråd med IFRS, men at presentasjon og noteopplysninger følger norsk regnskapslov og regnskapsskikk (Saugbrugs Bioenergi AS, 2020, s. 12). For analyseformål forutsetter vi dermed at balansen for de norske selskapene i konsernet er regnskapsført etter samme prinsipper som det globale konsernregnskapet.

Videre skal goodwill i konsernregnskapet, som kan tilskrives et selskap, legges til i selskapets balansesum og egenkapital (Skatteetaten, 2021, s. 7). I det globale konsernregnskapet foreligger

det ingen balanseført goodwill. Vi kan dermed ikke tilskrive noen goodwill til de norske selskapene, og vi ser dermed bort fra dette.

Egenkapitalandelen skal også justeres for mer- eller mindreverdier på eiendeler (Skatteetaten, 2021, s. 7). Slike mer- eller mindreverdier kan oppstå som følge av oppkjøp av selskaper, og vil reflekteres i konsernregnskapet, men ikke regnskap på selskapsnivå (Skatteetaten, 2021, s. 6). Vi finner ingen antydninger til mer- eller mindreverdier i konsernregnskapet som kan tilskrives norske selskaper, og ser bort fra dette. Dette medfører at vi ikke trenger å justere for utsatt skatt på mer- eller mindreverdier.

Videre skal gjeld i selskapet som er verdsatt til et annet beløp i konsernregnskapet justeres (Skatteetaten, 2021, s. 7). I konsernregnskapet til NS Norway Holding AS er den samlede gjelden til konsernet samlet på en linje. Det medfører at det ikke er mulig å skille ut gjelden til selskapene for å se om de er verdsatt annerledes. Vi velger derfor å se bort fra denne justeringen.

Hvis selskapet har aksjer i selskaper som er konsolidert linje for linje skal dette trekkes fra balansesum og egenkapital (Skatteetaten, 2021, s. 7). For selskaper som har aksjer i datterselskap som er finansiert med ekstern gjeld, kan dette medføre en negativ egenkapital som gir en egenkapitalandel på 0 (Zimmer, 2019, s. 501). Vi justerer derfor for aksjer i datterselskap med å trekke fra den balanseførte summen fra totalkapitalen og egenkapitalen.

Den siste posten det må justeres for er konserninterne fordringer (Skatteetaten, 2021, s. 7). Vi trekker disse fra selskapenes balansesum.

Estimering av justert egenkapitalandel på nasjonalt nivå

Dersom den norske delen av konsernet skal benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på nasjonalt nivå må det utarbeides en konsolidert balanse for den norske delen av konsernet (Skatteetaten, 2021, s. 4). Dette medfører at gjeld, aksjer i norske datterselskaper og fordringer til norske selskaper innad i konsernet elimineres fra den nye balanseoppstillingen. Effekten av eliminering er at alle transaksjoner mellom selskapene i den norske delen av konsernet fjernes (dib, 2022). Dette er nødvendig for at balansen skal vise den norske delen av konsernet som én økonomisk enhet. Denne prosessen er omfattende og med kun tilgang på årsregnskap fra Brønnøysundregisteret har vi ikke nok informasjon til å gjøre dette på en presis måte. Vi kan derfor risikere å estimere feil egenkapitalandel på nasjonalt nivå, som kan gi uheldig utslag for

analysen. Vi velger derfor å ikke se på den balansebaserte unntaksregelen på nasjonalt nivå for den norske delen av konsernet, og fokuserer kun på egenkapitalandelen på selskapsnivå.

4.7.3 Gjennomgang av hvert selskap

Vi skal nå gå gjennom den justerte egenkapitalandelen på selskapsnivå, netto rentekostnader og estimert fradragsramme for hvert av selskapene. Estimering av fradragsrammen er gjort på tilsvarende metode som beskrevet under gjennomgangen av rentebegrensning i 2018. En mer utfyllende beskrivelse av hvordan vi har justert egenkapitalandelen er vedlagt i appendiks.

NS Norway Holding AS

NS Norway Holding AS har ingen operasjonell virksomhet. Eiendelene består kun av aksjer i datterselskapet Norske Skog ASA. Ved å justere for disse aksjene får NS Norway Holding AS en negativ egenkapital, som resulterer i en egenkapitalandel på 0% for begge årene. Ved inngangen av 2019 hadde selskapet også fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Industries Australia Ltd som justeres for i balansesummen.

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - NS Norway Holding AS	2020	2019
Egenkapitalandel opprinnelig	6,4 %	-3,6 %
Justering av egenkapitalandel	-6,4 %	3,6 %
Egenkapitalandel justert	0,0 %	0,0 %

Figur 36 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - NS Norway Holding AS

Med null i justert egenkapitalandel for begge årene kan ikke NS Norway Holding AS benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.

NS Norway Holding AS	2020	2019
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	-	-
Netto konserninterne rentekostnader/inntekter	-	42 000 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	- 95 000 000	- 181 000 000
Sum netto rentekostnader	- 95 000 000	- 139 000 000

Figur 37 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - NS Norway Holding AS

I 2019 hadde NS Norway Holding AS netto nærstående rentekostnader på 181 millioner som vi forutsetter at var utstedt av Oceanwood. Selskapet hadde 42 millioner i konserninterne renteinntekter grunnet fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Industries Australia

Ltd. Netto rentekostnader ble derfor 139 millioner i 2019. I 2020 hadde NS Norway Holding ASA netto nærstående rentekostnader på 95 millioner, som utgjør rentekostnadene dette året.

Estimering av fradragsramme - NS Norway Holding AS	2020	2019
Alminnelig inntekt	- 96 000 000	-122 000 000
- Fremførbart skattemessig underskudd	5 000 000	7 000 000
+ Avskrivninger	-	-
+ Netto rentekostnader	95 000 000	139 000 000
Sum skattejustert EBITDA	- 8 000 000	10 000 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-	2 500 000
Ubenyttet fradragsramme	-	-
Estimert avskårne renter	95 000 000	136 500 000
Selskapsskattesats	22 %	22 %
Økt skattekostnad	20 900 000	30 030 000
Redusert skattekostnad	-	-

Figur 38 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 – NS Norway Holding AS

Tabellen over viser estimert fradragsramme og estimert skattekostnad, samt relevante opplysninger fra årsregnskapet til NS Norway Holding AS. For 2019 estimerer vi en skattejustert EBITDA på 10 millioner som gir en fradragsramme på 2,5 millioner. Årsaken til den negative alminnelige inntekten i 2019 er en gevinst på salg av aksjer, som er skattefritt etter fritaksmetoden, og derfor trekkes fra. Dette medfører at den estimerte verdien til de avskårne rentene er på 136,5 millioner, og dermed en økt skattekostnad på 30 millioner.

I notene i regnskapet står det at «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader» reduserer selskapets skattekostnad med 35 millioner. Det kan forklares med den største inntektsposten til selskapet i 2019 var gevinst på salg av aksjer på 299 millioner som trolig skyldes børsnoteringen av Norske Skog ASA. Disse inntektene er skattefrie etter fritaksmetoden og reduserer skattekostnaden med 65,7 millioner (299 millioner multiplisert med selskapsskattesatsen på 22%). Hvis vi trekker fra estimert økt skattekostnad som følge av avskårne renter fra den reduserte skattekostnaden på 65,7 millioner, får vi netto redusert skattekostnad på 35,7 millioner, som stemmer overens med regnskapet. Dette indikerer at det foreligger avskårne renter i posten. Etersom NS Norway Holding AS ikke kan påberope seg den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå er det klare indikasjoner på at de får avskåret renter i 2019.

For 2020 er estimert fradragsramme null. Dette skyldes at den eneste inntekten til NS Norway Holding AS dette året er utbytte fra Norske Skog ASA på 326 millioner, som trekkes fra resultat

før skatt i beregningen av den alminnelige inntekten. Etter fritaksmetoden er inntekt på utbytte delvis skattefritt for NS Norway Holding AS fordi selskapet eier 63,2% av Norske Skog ASA i 2020 (se appendiks for definisjon av fritaksmetoden). De får dermed skatt på 3% av utbyttet som gir en skattekostnad på 2,15 millioner (326 millioner multiplisert med 3% multiplisert med 22%). Resten av utbyttet er skattefritt som reduserer skattekostnaden med 69,5 millioner (326 millioner multiplisert med 22% minus 2,15 millioner). Ettersom fradragsrammen er null innebærer det at alle netto rentekostnader kan avskjæres, som gir en estimert økt skattekostnad på 20,9 millioner (95 millioner multiplisert med 22%). Ved å legge sammen reduksjonen i skattekostnad fra den skattefrie delen av utbyttet på 69,5 millioner, og den økte skattekostnaden fra de avskårne netto rentekostnadene på 20,9 millioner, får vi 48,6 millioner i redusert skattekostnad (69,5 millioner minus 20,9 millioner). Fra notene i regnskapet for 2020 reduserer sekkeposten «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader» skattekostnaden med 49 millioner. Dette stemmer godt med vår estimering. Det foreligger derfor indikasjoner på at NS Norway Holding AS får avskåret renter også i 2020, fordi de ikke kan påberope seg den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.

Norske Skog ASA

Norske Skog ASA har aksjer i datterselskap som utgjør den største eiendelsposten for begge årene. Ved inngangen av 2019 var den bokførte verdien på 4 062 millioner kroner, mens i 2020 var den 3 770 millioner kroner. Ved inngangen av 2019 var aksjene bokført til en større verdi enn hele egenkapitalen. Dette medfører at den justerte egenkapitalen blir negativ og gir en egenkapitalandel lik null. I løpet av 2019 fikk Norske Skog ASA en forhøyning i aksjekapital gjennom en konvertering av gjeld til NS Norway Holding AS, samt utbytte fra datterselskap som økte egenkapitalen vesentlig. Ved inngangen av 2020 var derfor ikke aksjer i datterselskap større enn verdien av egenkapitalen, og den justerte egenkapitalandelen ble dermed positiv. I tillegg til aksjer i datterselskap, skal også konserninterne fordringer trekkes fra balansesummen. Ved inngangen av 2019 var langsiktige konserninterne fordringer på 760 millioner, mens kortsiktige konserninterne fordringer var på 274 millioner. Ved inngangen av 2020 var de langsiktige fordringene på 1 249 millioner og de kortsiktige var på 894 millioner.

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog ASA	2020	2019
Egenkapitalandel opprinnelig	64,3 %	38,4 %
Justering av egenkapitalandel	3,9 %	-38,4 %
Egenkapitalandel justert	68,2 %	0,0 %

Figur 39 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA

I 2019 justeres egenkapitalandelen til Norske Skog ASA ned med 38,4%, som gir en justert egenkapitalandel på 0%. I 2020 justeres egenkapitalandelen opp med 3,9% fra 64,3%, som resulterer i en justert egenkapitalandel på 68,2%. Norske Skog ASA kan dermed benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå i 2020, fordi den justerte egenkapitalandelen er høyere enn den globale egenkapitalandelen på 41%.

Norske Skog ASA	2020	2019
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 81 000 000	- 111 000 000
Netto konserninterne rentekostnader/inntekter	58 000 000	80 000 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	-	-
Sum netto rentekostnader	- 23 000 000	- 31 000 000

Figur 40 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA

I 2019 hadde Norske Skog ASA 84 millioner i konserninterne renteinntekter, og 4 millioner i konserninterne rentekostnader. De eksterne rentekostnadene er tilknyttet et obligasjonslån som ble tatt opp i 2019, samt andre eksterne lån. I 2020 var konserninterne renteinntekter på 81 millioner, mens konserninterne rentekostnader var på 23 millioner. Samlet hadde selskapet netto rentekostnader på 31 millioner i 2019 og 23 millioner i 2020. Økningen av konserninterne rentekostnader skyldes trolig at det ble tatt opp 165 millioner mer i konsernintern langsiktig gjeld i 2020. Obligasjonslånet fra 2019 ble redusert med 206 millioner i 2020, som kan forklare reduksjonen i eksterne rentekostnader på 30 millioner.

Det er vanskelig å trekke en slutning på om endringene av konserninterne og eksterne rentekostnader er skattemessig motivert. På den ene siden vil det å redusere eksterne rentekostnader være gunstig ettersom de kan avskjæres ved rentebegrensning etter konsernregelen. På den andre siden kan alle typer rentekostnader avskjæres under konsernregelens rentebegrensning. Det er derfor kun netto rentekostnader som er utslagsgivende for avskjæring etter konsernregelen. Effekten av å øke konserninterne rentekostnader og redusere eksterne rentekostnader vil motvirke hverandre. Den samlede reduksjonen av netto rentekostnader blir 8 millioner (31 millioner minus 23 millioner). Dette

fordi reduksjonen av eksterne rentekostnader er større enn økningen av konserninterne rentekostnader. Det må derfor være skattemessig fordelaktig for Norske Skog ASA å ha mer konserninterne rentekostnader istedenfor eksterne rentekostnader for at endringene skal være skattemessig motivert. Basert på tilgjengelige opplysninger har vi ikke grunnlag for å kunne bekrefte dette.

Estimering av fradragramme - Norske Skog ASA	2020	2019
Alminnelig inntekt	- 911 181 818	- 194 363 636
- Fremførbart skattemessig underskudd	971 000 000	971 000 000
+ Avskrivninger	8 000 000	6 000 000
+ Netto rentekostnader	23 000 000	31 000 000
Sum skattejustert EBITDA	- 1 851 181 818	- 1 128 363 636
Fradragramme (25% av skattejustert EBITDA)	-	-
Ubenyttet fradragramme	-	-
Estimert avskårne renter	23 000 000	31 000 000
Selskapsskattesats	22 %	22 %
Økt skattekostnad	5 060 000	6 820 000
Redusert skattekostnad	-	-

Figur 41 - Estimert fradragramme for 2019 og 2020 - Norske Skog ASA

For Norske Skog ASA er den estimerte fradragrammen null i 2019 fordi fremførbart skattemessig underskudd er større enn alminnelig inntekt, avskrivninger og netto rentekostnader. Dette medfører at alle rentekostnadene kan avskjæres, som gir en estimert økt skattekostnad på 6,8 millioner. I årsregnskapet er ikke-fradragberettigede kostnader på 8 millioner. Dette kan indikere at Norske Skog ASA får avskåret renter dette året fordi de ikke kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.

I 2020 estimerer vi også at fradragrammen blir null som følge av en negativ alminnelig inntekt. Alle netto rentekostnader kan dermed avskjæres, og vi får en estimert økning i skattekostnad på 5 millioner. I notene i årsregnskapet for 2020 er det opplyst om ikke-fradragberettigede kostnader på 4 millioner. Dette indikerer at Norske Skog ASA kan ha fått avskåret renter dette året. Imidlertid har vi tidligere beregnet at selskapet kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen i 2020. De ikke-fradragberettigede kostnadene kan dermed også skyldes andre kostnader som ikke er relatert til rentebegrensning. Det er derfor vanskelig å konkludere hvordan rentebegrensningene har påvirket Norske Skog ASA i 2020.

Norske Skog Saugbrugs AS

Norske Skog Saugbrugs AS har aksjer i datterselskapet Saugbrugs Bioenergi AS med en bokført verdi på 101,5 millioner ved inngangen av både 2019 og 2020. Egenkapitalen og balansesummen blir derfor justert for disse. I tillegg hadde selskapet konserninterne fordringer på 10,6 millioner ved inngangen av 2019 og 8,1 millioner ved inngangen av 2020. De konserninterne fordringene trekkes fra selskapets balansesum.

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog Saugbrugs AS	2020	2019
Egenkapitalandel opprinnelig	60,1 %	46,6 %
Justering av egenkapitalandel	-2,0 %	-5,3 %
Egenkapitalandel justert	58,1 %	41,3 %

Figur 42 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS

Den justerte egenkapitalandelen blir 41,3% i 2019 og 58,1% i 2020. For begge årene er den justerte egenkapitalandelen høyere enn den globale egenkapitalandelen, og Norske Skog Saugbrugs AS kan dermed benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå begge årene.

Norske Skog Saugbrugs AS	2020	2019
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 5 079 000	- 5 879 000
Netto konserninterne rentekostnader/inntekter	- 17 364 000	- 17 700 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	-	-
Sum netto rentekostnader	- 22 443 000	- 23 579 000

Figur 43 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS

De konserninterne rentekostnadene er primært tilknyttet det langsiktige lånet Norske Skog Saugbrugs AS har til Norske Skog ASA for både 2019 og 2020. Det er ikke eksplisitt nevnt hva de eksterne rentekostnadene skyldes. Netto rentekostnader ved utgangen av 2019 var på 23,6 millioner, og ved utgangen av 2020 var de på 22,4 millioner.

Estimering av fradragssramme - Norske Skog Saugbrugs AS	2020	2019
Alminnelig inntekt	- 677 015 000	792 809 000
- Fremførbart skattemessig underskudd	669 690 000	645 980 000
+ Avskrivninger	62 706 000	57 036 000
+ Netto rentekostnader	22 443 000	23 579 000
Sum skattejustert EBITDA	- 1 261 556 000	227 444 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-	56 861 000
Ubenyttet fradragsramme	-	33 282 000
Estimert avskårne renter	22 443 000	-
Selskapsskattesats	22 %	22 %
Økt skattekostnad	4 937 460	-
Redusert skattekostnad	-	- 7 322 040

Figur 44 - Estimert fradragsramme for 2019 og 2020 - Norske Skog Saugbrugs AS

For 2019 estimerer vi en fradragsramme på 56,9 millioner. Netto rentekostnader er på 23,6 millioner, som gir en ubenyttet fradragsramme på 33,3 millioner. Dette gjør at Norske Skog Saugbrugs AS kan fremføre avskårne renter fra tidligere år, som vi estimerer kan gi en redusert skattekostnad på 7,3 millioner. Fra regnskapet ser vi at Norske Skog Saugbrugs AS reduser sin skattekostnad med 5,7 millioner i sekkeposten «skattefrie inntekter/ikke fradragsberettigede kostnader». Dette kan indikere at de får fradrag for tidligere avskårne renter, men som beskrevet for selskapet i 2018 kan denne posten inneholde skattefrie inntekter som vi ikke kan lese fra regnskapet.

For 2020 estimerer vi at fradragsrammen blir null. Dette skyldes i hovedsak sviktende omsetning og nedskrivninger av eiendeler som følge av Covid-19. Selskapet kan dermed få alle netto rentekostnader avskåret, og den estimerte økte skattekostnaden blir da 4,9 millioner. Fra notene i regnskapet reduserer de sin skattekostnad med 976 000 kroner, som er det motsatte av hva vi estimerer. En forklaring på dette er at Norske Skog Saugbrugs AS benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå. Vi kan ikke trekke en absolutt konklusjon, men det finnes betydelige indikasjoner som støtter dette.

Saugbrugs Bioenergi AS

Ved beregning av justert egenkapitalandel for Saugbrugs Bioenergi AS er det kun konserninterne fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Saugbrugs AS det må justeres for. Ved inngangen av 2019 var konserninterne fordringer på 442 000 kroner, mens i inngangen av 2020 var de på 550 000 kroner.

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Saugbrugs Bioenergi AS	2020	2019
Egenkapitalandel opprinnelig	35,6 %	36,3 %
Justering av egenkapitalandel	0,1 %	0,1 %
Egenkapitalandel justert	35,7 %	36,4 %

Figur 45 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS

Justeringen gjør at egenkapitalandelen til Saugbrugs Bioenergi AS øker med 0,1% for begge årene. Dette gir en justert egenkapitalandelen på 36,4% i 2019 og 35,7% i 2020. Den justerte egenkapitalandelen er større enn den globale egenkapitalandelen for 2019, men ikke i 2020. Selskapet kan derfor kun påberope seg den balansebaserte unntaksregelen i 2019.

Saugbrugs Bioenergi AS	2020	2019
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 4 317 000	- 5 166 000
Netto konserninterne rentekostnader/inntekter	- 570 000	- 387 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	0	0
Sum netto rentekostnader	- 4 887 000	- 5 553 000

Figur 46 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS

De eksterne rentekostnadene i 2019 og 2020 kommer av gjeld til Halden kommunale pensjonskasse og Sparebank 1. De konserninterne rentene skyldes trolig konsernintern kortsiktig gjeld til Norske Skog ASA. I 2019 er netto rentekostnader på 5,6 millioner, mens i 2020 er de på 4,9 millioner.

Estimering av fradragssramme - Saugbrugs Bioenergi AS	2020	2019
Alminnelig inntekt	- 3 985 000	- 5 200 000
- Fremførbart skattemessig underskudd	56 515 000	50 299 000
+ Avskrivninger	12 734 000	12 732 000
+ Netto rentekostnader	4 887 000	5 553 000
Sum skattejustert EBITDA	- 42 879 000	- 37 214 000
Fradragsramme (25% av skattejustert EBITDA)	-	-
Ubenyttet fradragssramme	-	-
Estimert avskårne renter	4 887 000	5 553 000
Selskapsskattesats	22 %	22 %
Økt skattekostnad	1 075 140	1 221 660
Redusert skattekostnad	-	-

Figur 47 - Estimert fradragssramme for 2019 og 2020 - Saugbrugs Bioenergi AS

I 2019 og 2020 estimerer vi at Saugbrugs Bioenergi AS har en fradragssramme på null som følge av en negativ alminnelig inntekt, samt at fremførbart skattemessig underskudd er større enn

summen av avskrivninger og netto rentekostnader. Ved avskjæring av netto rentekostnader på 5,6 millioner i 2019 får vi en estimert økt skattekostnad på 1,2 millioner. I notene er det opplyst om ikke-fradragsberettigede kostnader på 502 000, som er lavere enn det vi estimerer. Dette kan skyldes at Saugbrugs Bioenergi AS anvender den balansebaserte unntaksregelen, og at de ikke-fradragsberettigede kostnadene som er oppført ikke er relatert til rentebegrensning. Alternativt kan det skyldes at de ikke benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen, men at det foreligger skattefrie inntekter som reduserer beløpet i notene. Det er derfor vanskelig å fastslå med sikkerhet hvordan rentebegrensningsreglene påvirker Saugbrugs Bioenergi AS i 2019.

Ved avskjæring av alle netto rentekostnader i 2020 blir den estimerte økte skattekostnaden 1,1 millioner. Fra notene i årsregnskapet fremkommer det at skattekostnaden er redusert med 177 000 kroner, som ikke stemmer med det vi estimerer. Vi beregnet at Saugbrugs Bioenergi AS sin justerte egenkapitalandel var på 35,7%, og at de ikke kunne benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå i 2020. Dette fordi den globale egenkapitalandelen var på 41%, altså høyere enn det tillatte avviket på 2%. Differansen mellom vår beregnede økning i skattekostnad og den faktiske reduksjonen i skattekostnad kan forklares med at det eksisterer skattefrie inntekter som vi ikke kan lese fra regnskapet. Det er også her utfordrende å fastslå en konklusjon på hvordan rentebegrensningsreglene har påvirket Saugbrugs Bioenergi AS i 2020.

Norske Skog Skogn AS

I likhet med Saugbrugs Bioenergi AS, hadde Norske Skog Skogn AS heller ingen aksjer i datterselskaper. Det er derfor kun fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Saugbrugs AS vi justerer for. Ved inngangen av 2019 var fordringene på 6,8 millioner, mens ved inngangen av 2020 var de på 51,6 millioner. Disse trekkes fra balansesummen ved justering.

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog Skogn AS	2020	2019
Egenkapitalandel opprinnelig	60,8 %	63,3 %
Justering av egenkapitalandel	1,7 %	0,4 %
Egenkapitalandel justert	62,5 %	63,7 %

Figur 48 - Estimert egenkapitalandel for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS

Som følge av justeringene blir den justerte egenkapitalandelen til Norske Skog Skogn AS 62,5% i 2019 og 63,7% i 2020, som er høyere enn den globale egenkapitalandel for begge årene. Selskapet kan derfor anvende den balansebaserte unntaksregelen både i 2019 og 2020.

Norske Skog Skogn AS	2020	2019
Netto eksterne rentekostnader/inntekter	- 2 873 000	- 4 475 000
Netto konserninterne rentekostnader/inntekter	- 26 526 000	- 20 332 000
Netto nærstående rentekostnader/inntekter	-	-
Sum netto rentekostnader	- 29 399 000	- 24 807 000

Figur 49 - Netto rentekostnader for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS

De konserninterne rentekostnadene til Norske Skog Skogn AS skyldes konsernintern gjeld til Norske Skog ASA. I likhet med Norske Skog Saugbrugs AS står det ikke hva de eksterne rentekostnadene skyldes. Netto rentekostnader for utgangen av 2019 var på 24,8 millioner og ved utgangen av 2020 var de på 29,4 millioner.

Estimering av fradragssramme - Norske Skog Skogn AS	2020	2019
Alminnelig inntekt	- 797 842 909	819 892 273
- Fremførbart skattemessig underskudd	640 456 000	674 767 000
+ Avskrivninger	92 361 000	91 142 000
+ Netto rentekostnader	29 399 000	24 807 000
Sum skattejustert EBITDA	- 1 316 538 909	261 074 273
Fradragssramme (25% av skattejustert EBITDA)	-	65 268 568
Ubenyttet fradragssramme	-	40 461 568
Estimert avskårne renter	29 399 000	-
Selskapsskattesats	22 %	22 %
Økt skattekostnad	6 467 780	-
Redusert skattekostnad	-	- 8 901 545

Figur 50 - Estimert fradragssramme for 2019 og 2020 - Norske Skog Skogn AS

Norske Skog Skogn AS er det eneste selskapet som fører økt skattekostnad som følge av rentebegrensning på egen linje i notene i årsregnskapet. Den alminnelige inntekten for Norske Skog Skogn AS er på 819,8 millioner. Når vi trekker fra fremførbart underskudd og legger til avskrivninger og netto rentekostnader får vi en skattejustert EBITDA på 261 millioner, som gir en fradragssramme på 65,3 millioner. Fradragssrammen er dermed 40,5 millioner større enn netto rentekostnader, som gjør det mulig for selskapet å fremføre tidligere avskårne renter. Vi estimerer da en redusert skattekostnad på 8,9 millioner. Fra notene i regnskapet fremkommer det at Norske Skog Skogn AS får en reduksjon på 5,2 millioner i skattekostnad som følge av

tidligere avskårne renter. Vi har ikke oversikt over tidligere avskårne renter for selskapene, men ettersom Norske Skog Skogn AS ikke benytter seg av hele den ubenyttede fradragssrammen kan dette indikere at de fremfører alle avskårne renter fra tidligere år.

For 2020 estimerer vi at fradragssrammen blir null, som følge av en negativ alminnelig inntekt. Dette medfører at alle netto rentekostnader kan avskjæres hvis de ikke benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen. Vi estimerer at de vil få en økt skattekostnad på 6,4 millioner. I notene i regnskapet for Norske Skog Skogn AS er linjen for avskårne renter satt til null, som viser klart at Norske Skog Skogn AS benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen for 2020.

4.8 Konklusjon

Det er vanskelig å gi en presis konklusjon på hvordan endringene i rentebegrensningsregelen fra innføringen i 2014 til den reviderte regelen i 2019 har påvirket de norske selskapene i Norske Skog-konsernet. Dette skyldes primært tvetydige opplysninger i årsregnskapet, og at vi ikke har mer informasjon rundt selskapenes skatteopplysninger enn det som står i regnskapet.

Norske Skog Skogn AS fører virkningen av rentebegrensningsregelen på egen linje i notene, og er derfor det eneste selskapet vi med sikkerhet vet hvordan har blitt påvirket av rentebegrensning. Regelendringen har stor effekt på selskapet fordi de benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen i 2020, hvor de ellers ville fått avskåret renter hvis reglene fra 2014 var gjeldene. Det foreligger sterke indikasjoner på at dette også gjelder Norske Skog Saugbrugs AS. Dette fordi selskapet også har en høyere justert egenkapitalandel enn den globale egenkapitalandelen, og at selskapet trolig ikke får avskårne netto rentekostnader i 2020 som er det motsatte av hva vi estimerer. Vi ser at begge selskapene øker konsernintern gjeld til Norske Skog ASA etter at reglen ble endret. Det kan tenkes at dette skyldes selskapenes egenkapitalandel, som er større enn den globale egenkapitalandelen. De kan dermed få fradrag for økte rentekostnader ved å anvende den balansebaserte unntaksregelen. Imidlertid har vi ikke nok opplysninger til å trekke en konklusjon om hvorvidt økningen i konserninterne rentekostnader skyldes rentebegrensning basert på kildegrunlaget vårt.

For Norske Skog ASA er det også indikasjoner på at regelendringen har påvirket selskapet. Selskapets netto rentekostnader består i hovedsak av eksterne rentekostnader, hvor disse kan avskjæres etter konsernregelen fra 2019. For inntektsår der Norske Skog ASA har lav

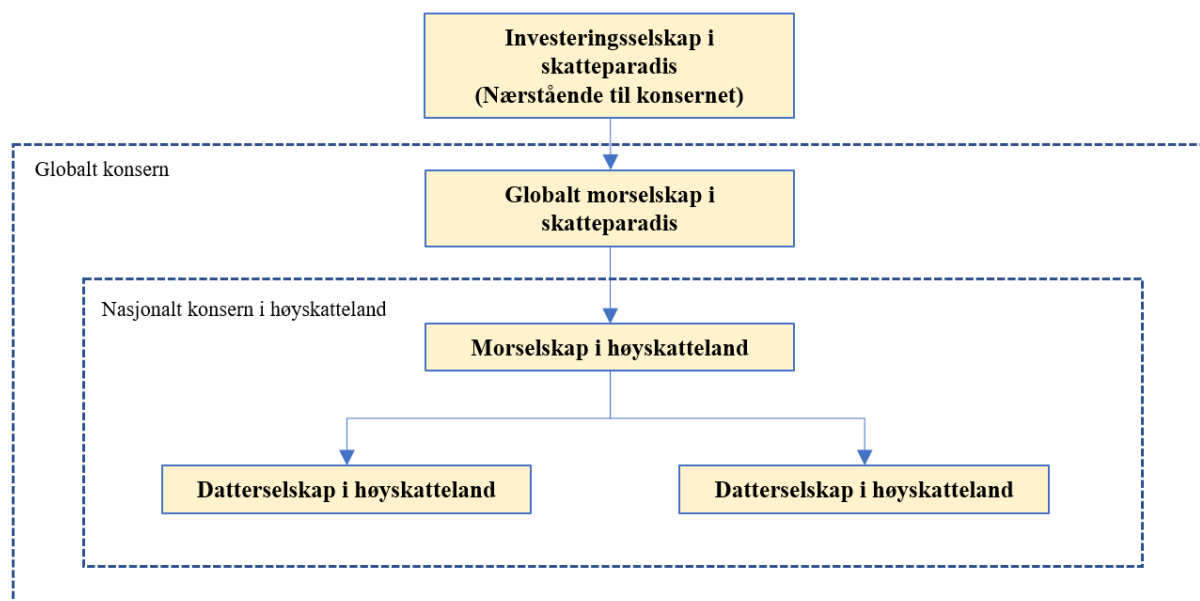
fradragsramme vil det være fordelaktig å kunne anvende den balansebaserte unntaksregelen. Vi ser at selskapet kraftig forbedrer sin egenkapital fra og med 2019 ved å konvertere konsernintern gjeld til egenkapital. Dette medfører at selskapet kan anvende den balansebaserte unntaksregelen i 2020. Til tross for at egenkapitaløkningen er til fordel for selskapet med tanke på rentebegrensning, så er det likevel vanskelig å fastslå om dette er motivasjonen for økningen.

Videre har vi indikasjoner på at NS Norway Holding AS får avskåret renter for hvert år i analysens tidsperiode, hvor det er klare bevis i 2019 og 2020. Dette skyldes at selskapets rentekostnader utelukkende er nærstående. Disse vil kunne avskjæres etter både konsernregelen og nærståenderegelen. Regelendringene har dermed ikke hatt noen vesentlig påvirkning på NS Norway Holding AS.

Når det gjelder Saugbrugs Bioenergi AS er det utfordrende å si noe om hvordan regelendringen har påvirket selskapet. Dette på grunn av usikkerhet tilknyttet hvorvidt de benytter seg av den balansebaserte unntaksregelen. Vi observerer at de i 2018 får avskåret nærstående rentekostnader, og at de basert på våre estimater ville fått avskåret netto rentekostnader i 2019 og 2020. Ettersom dette ikke er tilfellet har de enten benyttet den balansebaserte unntaksregelen i 2019, eller hatt skattefrie inntekter som overgår den økte skattekostnaden fra de avskårne rentekostnadene. Nornews AS er utelatt fra analysen på grunn av mangelfulle opplysninger i regnskapet.

5 Den balansebaserte unntaksregelen og skatteparadis

Avslutningsvis skal vi spekulere i om et selskap hjemmehørende i et skatteparadis kan sette opp en konsernstruktur som drar fordel av den balansebaserte unntaksregelen. For å utnytte at det foreligger milde eller ikke-eksisterende regler mot tynn kapitalisering i skatteparadis er det to viktige momenter som må legges til grunn. For det første må selskapet i skatteparadiset kunne konsolideres med resten av konsernet, og dermed få rentene klassifisert som konserninterne. Det andre momentet er at det ikke kan foreligge rentebegrensningsregler i skatteparadiset som kan avskjære nærstående rentekostnader.

Figur 51 – Konsernstruktur med selskap i skatteparadis som kan dra fordel av den balansebaserte unntaksregelen

Illustrasjonen over viser konsernstrukturen vi benytter oss av i eksempelet. Et globalt morselskap hjemmehørende i et skatteparadis finansieres med en stor andel nærstående gjeld og en liten andel egenkapital fra et nærstående investeringsselskap også hjemmehørende i et skatteparadis. Investeringsselskapet kan ikke konsolideres etter IFRS og er dermed kun nærstående (Bernhoft, Kvifte, & Røsok, 2020). Det globale morselskapet eier et morselskap lokalisert i et høyskatteland med to datterselskap, og oppfyller kravene til konsolidering.

For å dra nytte av den balansebaserte unntaksregelen må det globale konsernet tilpasse seg slik at den globale konsoliderte egenkapitalandelen blir så lav som mulig. Dette fordi den justerte egenkapitalandelen for den nasjonale delen av konsernet i høyskattelandet sammenlignes med den globale egenkapitalandelen (Skatteetaten, 2021, s. 2). Hvis den globale egenkapitalandelen er svært lav, betyr det at selskapene i høyskattelandet kan ha en relativt høy gjeldsgrad og fortsatt kunne få fradrag for konserninterne renter ved anvendelse av den balansebaserte unntaksregelen. Konsernet må derfor sørge for at den justerte egenkapitalandelen til selskapene i høyskattelandet alltid er høyere eller tilsvarende den globale egenkapitalandelen.

Renteinntektene som det globale morselskapet mottar, vil bli skattet med en lav selskapsskatt. Hvis man kombinerer dette med fradragsberettigede konserninterne rentekostnader i høyskattelandet får konsernet minimert sine totale skattekostnader. Det forutsettes at det globale morselskapet hjemmehørende i skatteparadiset ikke får nærstående rentekostnader til investeringsselskapet i skatteparadiset avskåret. Det globale morselskapet må dermed påse at

det ikke er noen rentebegrensningsregler i landet selskapet er etablert i som kan forårsake dette.

Den norske rentebegrensningsregelen har ingen reguleringer som avskjærer rentefradrag for konserninterne renter til selskaper hjemmehørende i skatteparadis. Imidlertid ble det i 2021 innført en kildeskatt på rentekostnader betalt til nærstående selskaper i lavskatteland (NOU 2022:20, 2022, s. 157). Formålet med skatten er å motvirke at kunstig høye rentekostnader blir benyttet til overskuddsflytting. I lovforarbeidet er det spesifisert at denne kildeskatten skal komme i tillegg til rentebegrensningsregelen. Selskap i lavskatteland må derfor fra 2021 beskatte 15% av mottatte renteinntekter fra nærstående selskap i Norge. Kildeskatten kan dermed motvirke at overskudd blir flyttet ut av Norge gjennom rentefradrag, ettersom det blir mindre fordelaktig for selskap i skatteparadis å gjeldsfinansiere norske selskaper innad i konsernet.

Som beskrevet i delkapittel 2.6 praktiserer Sverige en regel der rentekostnader som i utgangspunktet er fradragsberettiget kan avskjæres dersom rentekostnadene betales til et land oppført i EUs «non-cooperative jurisdictions for tax purpose» (PWC, 2023). Videre kan det være interessant å se på hvordan andre land har valgt å løse implikasjonene som den balansebaserte unntaksregelen medfører, uten at vi går nærmere inn på dette.

Etter å ha analysert Norske Skog-konsernet kan man trekke paralleller mellom konsernet og eksempelet ettersom analysens tidsperiode er før implementeringen av kildeskatt. NS Norway Holding AS har tilknytning til et skatteparadis ettersom eierselskapet OSS er eid av OOMF som er lokalisert på Caymanøyene (World Population Review, n.a). NS Norway Holding AS er finansiert med nærstående gjeld fra Oceanwood, hvor vi ikke har opplysninger om hvilke(t) selskap i Oceanwood-konsernet som finansierer gjelden. Vi har også avdekket at selskapene Norske Skog Skogn AS og Norske Skog Saugbrugs AS kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen i 2019 og 2020, samtidig som de har økt konsernintern gjeld etter 2019. Den konserninterne gjelden til Saugbrugs og Skogn er riktignok utstedt av Norske Skog ASA. Det oppgis ingen opplysninger om den konserninterne gjelden utstedt av Norske Skog ASA er finansiert av NS Norway Holding, og dermed indirekte av Oceanwood, men det kan spekuleres. Riktignok er NS Norway Holding AS hjemmehørende i Norge som ikke er et skatteparadis, og vi finner klare indikasjoner på at nærstående rentekostnader blir avskåret. Det kan videre spekuleres i hvordan situasjonen hadde vært dersom NS Norway Holding AS var

hjemmehørende i et annet land i perioden 2019-2020 med mildere rentebegrensingsregler enn Norge.

6 Oppsummering

I kapittel 2 forklarte vi med bruk av teori hvorfor land har innført rentebegrensingsregler for å motvirke tynn kapitalisering. Videre beskrev vi hvilke anbefalinger og regler OECD og EU ATAD har utarbeidet for sine medlemsland, og hvilke regler Sverige, Finland, Storbritannia, Sverige og Danmark har innført.

I kapittel 3 gikk vi detaljert igjennom den norske rentebegrensingsregelen. Vi presenterte først gjeldene praksis før 2014, før vi forklarte rentebegrensingsregelen fra 2014 og endringene som ble implementert i 2019. I analysen anvender vi reglene på den norske delen av Norske Skog-konsernet i perioden 2018 til 2020. Ved å analysere endringer i avskårne renter og kapitalstruktur har vi undersøkt hvilken effekt rentebegrensingsregelen fra 2019 har hatt på konsernet.

Vi finner indikasjoner på at selskaper med høy egenkapitalandel øker sin konserninterne gjeld vesentlig. Dette fordi selskapene etter regelendringen kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen for å unngå avskårne renter. Disse selskapene er ikke tynt kapitalisert, og er derfor i samsvar med formålet til regelen om å motvirke tynn kapitalisering. Videre ser vi at Norske Skog ASA har hatt høye netto eksterne rentekostnader, og øker sin justerte egenkapitalandel betraktelig i 2020. Det er imidlertid vanskelig å fastslå hvorvidt denne økningen i egenkapitalandel er motivert av rentebegrensning.

Avslutningsvis spekulerer vi i hvordan et skatteparadis kan dra nytte av den balansebaserte unntaksregelen. Vi benytter et konstruert eksempel for å illustrere dette.

7 Bibliografi

- Andresen, M. E., & Kvamme, F. (2019). *Rentebegrensningsregelen: En empirisk evaluering*. Oslo - Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Andresen, M. E., & Thorvaldsen, L. (2023). *The importance of escape clauses: Firm response to thin capitalization rules*. Oslo: Statistisk Sentralbyrå.
- Baert, P. (2022, oktober). Debt-equity bias reduction allowance. Hentet februar 21, 2023 fra [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733678/EPRS_BRI\(2022\)733678_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733678/EPRS_BRI(2022)733678_EN.pdf)
- Bernhoft, A.-C., Kvitte, S. S., & Røsok, K. (2020). *IFRS i Norge - en Håndbok (8.utgave)*. Bodø/Oslo/Bergen: Fagbokforlaget.
- dib. (2020, Mai 22). *Konsernbidrag*. Hentet Mars 13, 2023 fra dib.no: <https://dib.no/selskapsrett/konsernbidrag/>
- dib. (2022, Desember 31). *Konserndannelse og konsernregnskap*. Hentet April 24, 2023 fra dib.no: <https://dib.no/selskapsrett/konsolidering/#:~:text=Transaksjoner%20mellom%20selskape%20i%20konsernet,kan%20datterselskaper%20utelates%20fra%20konsolideringen>
- Europalov. (2022, 15 12). *EØS-avtalen artikkel 31 (etableringsrett) - TEUV artikkel 31*. Hentet Mars 8, 2023 fra europalov.no: <https://www.europalov.no/eos-artikkel/eos-avtalen-artikkel-31-etableringsrett-teuv-artikkel-49/id-6897>
- European Commission. (2016, juli 12). DIRECTIVES. *Official Journal of the European Union*. Hentet februar 28, 2023 fra <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L1164&from=EN>
- European Commission. (2016, oktober 25). Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive (EU) 2016/1164 as regards hybrid mismatches with third countries. Hentet februar 28, 2023 fra https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-10/com_2016_687_en.pdf
- European Commission. (n.a). The Anti Tax Avoidance Directive. Hentet februar 21, 2023 fra https://taxation-customs.ec.europa.eu/anti-tax-avoidance-directive_en
- European Council. (2023, Februar 22). EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes. Hentet Mars 30, 2023 fra <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>

- Finansdepartementet. (2019, desember 06). § 6-41: Begrensning av rentefradraget i skatteloven. Hentet mars 13, 2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-6-41-begrensning-av-rentefradraget-i-skatteloven/id2681388/>
- Gamkinn, H. (2021, februar 25). Rentebegrensningsreglene i et nøtteskall. 255-276. Hentet mars 13, 2023 fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-310X-2020-03-04-03>
- Harris. (2021, Oktober 14). *Statsbudsjettet | Konsernbidrag til utenlandsk datterselskap*. Hentet Mars 10, 2023 fra Harris.no: <https://harris.no/aktuelt/statsbudsjettet-konsernbidrag-til-utenlandsk-datterselskap/>
- Kagan, J. (2023, Mars 09). *Tax Shield: definition, Formula for Calculation, and Example*. Hentet April 04, 2023 fra Investopedia.com: <https://www.investopedia.com/terms/t/taxshield.asp#:~:text=A%20tax%20shield%20allows%20an,individual%20or%20business%20taxpayer%20owes.>
- Kaurel, F.-E. (2023, januar 23). Konsernregnskap. Hentet mai 02, 2023 fra <https://snl.no/konsernregnskap>
- Kinserdal, F. (2022). *Forelesning 9 - Konsekvens for brukere av regnskapsfleksibilitet*. Hentet fra Canvas.
- Knudsen, G. (2021, november 15). holdingselskap. Hentet mai 13, 2023 fra <https://snl.no/holdingselskap>
- Knudsen, G. (2021, juni 20). Konsern. Hentet mai 02, 2023 fra <https://snl.no/konsern>
- KPMG. (2021, April 16). *Finland - Taxation of cross-border mergers and acquisitions*. Hentet Februar 09, 2023 fra kpmg.com: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2021/04/finland-taxation-of-cross-border-mergers-and-acquisitions.html>
- KPMG. (2022, juni). EU Anti-Tax Avoidance Directive. Hentet mars 1, 2023 fra <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/08/eu-anti-tax-avoidance-directive-member-state-implementation-overview.pdf>
- KPMG (Red.). (2022, februar 01). Utenlandsbeskatning - skatteavtaler. Hentet mars 29, 2023 fra <https://verdtavite.kpmg.no/utenlandsbeskatning-skatteavtaler/?s>
- Meinich, P., & Sirnes, E. (2019). derivat (finans). Hentet mai 02, 2023 fra https://snl.no/derivat_-_finans
- Møen, J., Schindler, D., Schjelderup, G., & Tropina, J. (2011). International Debt Shifting: Do Multinationals Shift Internal or External debt. *CESifo Working Paper Series No. 3519*, 5-11. Hentet fra https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1891843
- Nilsen, A. A. (2018, Mai 04). *Norske Skog-sjefen jubler over nye eiere :- Slutt på at vi er et*

gjeldstynget konsern som vakler. Hentet Mai 03, 2023 fra e24.no: <https://e24.no/boers-og-finans/i/4daJb9/norske-skog-sjefen-jubler-over-nye-eiere-slutt-paa-at-vi-er-et-gjeldstynget-konsern-som-vakler?fbclid=IwAR3iSz1UpsdD3snysuRk2vFXTVrRrSgPUdbduQ1LPJNaUTtpE6tL FH4V98qM>

Nornews AS. (2018). *Nornews AS - Årsrapport 2018*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Nornews AS. (2019). *Nornews AS - Årsrapport 2019*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Nornews AS. (2020). *Nornews AS - Årsrapport 2020*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Norske Skog AS. (2018). *Norske Skog AS - Årsrapport 2018*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

Norske Skog ASA. (2019). *Norske Skog ASA - Årsrapport 2019*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

Norske Skog ASA. (2020). *Norske Skog ASA - Årsrapport 2020*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Saugbrugs AS. (2018). *Norske Skog Saugbrugs AS - Årsrapport 2018*.

Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Saugbrugs AS. (2019). *Norske Skog Saugbrugs AS - Årsrapport 2019*.

Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Saugbrugs AS. (2020). *Norske Skog Saugbrugs AS - Årsrapport 2020*.

Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Skogn AS. (2018). *Norske Skog Skogn AS - Årsrapport 2018*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Skogn AS. (2019). *Norske Skog Skogn AS - Årsrapport 2019*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

Norske Skog Skogn AS. (2020). *Norske Skog Skogn AS - Årsrapport 2020*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

NOU 2014:13. (2014). *Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi*. Oslo:

Finansdepartementet.

NOU 2022:20. (2022). *Et helhetlig skattesystem*. Oslo: Finansdepartementet.

NS Norway Holding AS. (2018). *NS Norway Holding AS - Årsrapport 2018*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

NS Norway Holding AS. (2019). *NS Norway Holding AS - Årsrapport 2019*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

NS Norway Holding AS. (2020). *NS Norway Holding AS - Årsrapport 2020*. Brønnøysund:

Brønnøysundregistrene.

OECD. (u.d.). Who we are. Hentet februar 22, 2023 fra <https://www.oecd.org/about/>

OECD. (2003, januar 28). ARTICLES OF THE MODEL CONVENTION WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME AND ON CAPITAL. Hentet februar 21, 2023 fra <https://www.oecd.org/tax/treaties/1914467.pdf>

OECD. (2015). Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments. Hentet februar 22, 2023 fra <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241176-en.pdf?expires=1677071780&id=id&accname=ocid177625&checksum=FCD850D924CD24394E7F1B875CD466ED>

OECD. (2022, desember). Understanding tax avoidance. Hentet februar 28, 2023 fra <https://www.oecd.org/tax/beps/>

OECD. (n.a). What is BEPS? Hentet februar 22, 2023 fra <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>

Orbis. (n.a). *OCEANWOOD OPPORTUNITIES MASTER FUND*. Hentet April 24, 2023 fra Orbis.com: https://orbis-r1-bvdinfo-com.ezproxy.nhh.no/version-20230324-3-3/Orbis/1/Companies/report/Index?backLabel=Back%20to%20Key%20information&refreshTopPos=624.6666870117188&format=_standard&BookSection=PROFILE&uniqueId=KYLEI19149_U&sl=1684857334729&back=true

Orbis. (n.a). *OCEANWOOD OPPORTUNITIES MASTER FUND*. Hentet april 24, 2023 fra https://orbis-r1-bvdinfo-com.ezproxy.nhh.no/version-20230324-3-3/Orbis/1/Companies/report/Index?backLabel=Back%20to%20Key%20information&refreshTopPos=624.6666870117188&format=_standard&BookSection=PROFILE&uniqueId=KYLEI19149_U&sl=1684857334729&back=true

Picker, R., Clark, K., Dunn, J., Kolitz, D., Livne, G., Loftus, J., & Van Der Tas, L. (2016). *Applying IFRS Standards (4.utg)*. London: Wiley.

Prop. 1 LS. (2013-2014). Skatter, avgifter og toll 2014. *Prop. 1 LS*. Hentet mars 10, 2023 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/2489af048e0948f6b651768260ddf197/no/pdfs/prp2013201400011s0dddpdfs.pdf>

Prop. 1 LS. (2018-2019). Skatter, avgifter og toll 2019. (Finansdepartementet, Red.) Hentet mars 14, 2023 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e9b5f59363e0431c93e2785cb82e9bde/no/pdfs/prp2018201900011s0dddpdfs.pdf>

PWC. (2022, September 8). *Denmark - Corporate group taxation*. Hentet Februar 07, 2023

- fra PWC Worldwide Tax Summaries Online:
<https://taxsummaries.pwc.com/denmark/corporate/group-taxation>
- PWC. (2023, Januar 30). *Finland - Corporate Group taxation*. Hentet Februar 09, 2023 fra PWC Worldwide Tax Summaries Online:
<https://taxsummaries.pwc.com/finland/corporate/group-taxation>
- PWC. (2023, Januar 23). *Sweden Corporate - Group taxation*. Hentet Februar 06, 2023 fra PWC Worldwide tax summaries:
<https://taxsummaries.pwc.com/sweden/corporate/group-taxation>
- RSM. (2022, april 27). Rentebegrensningsreglene. (RSM, Red.) Hentet mars 27, 2023 fra <https://www.rsm.global/norway/nb/news/rentebegrensningsreglene>
- Ruf, M., & Schindler, D. (2015). Debt Shifting and Thin-Capitalization Rules –. *Nordic Tax Journal*, 17-33.
- Saugbrugs Bioenergi AS. (2018). *Saugbrugs Bioenergi AS - Årsrapport 2018*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.
- Saugbrugs Bioenergi AS. (2019). *Saugbrugs Bioenergi AS - Årsrapport 2019*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.
- Saugbrugs Bioenergi AS. (2020). *Saugbrugs Bioenergi AS - Årsrapport 2020*. Brønnøysund: Brønnøysundregistrene.
- Schjelderup, G. (2021). Forelesning 3: Emner om skatt del 1. Hentet fra Canvas
- Skar, H. (2022, Desember 13). *Ligning (skatt)*. Hentet Mai 02, 2023 fra [snl.no: https://snl.no/ligning_-_skatt](https://snl.no/ligning_-_skatt)
- Skattedirektoratet. (2019). Rettledning til RF-1315 - Begrensning av rentefradrag 2019. Hentet mars 15, 2023 fra <https://www.skatteetaten.no/globalassets/skjema/2019/rettledning/rf-1317b.pdf>
- Skatteetaten. (2021). Rettledning til RF-1509 Unntak for rentebegrensning for selskap mv. i konsern 2021. Hentet mars 15, 2023 fra <https://www.skatteetaten.no/globalassets/skjema/2021/rettledning/rf-1510b.pdf>
- Skatteetaten. (2021). Skatte-ABC 2021/2022. Hentet mai 05, 2023 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/2021-2022/fritaksmetoden/F-32.001/>
- Skatteetaten. (2021). Skatteforvaltningshåndboken 2021. Hentet mai 01, 2023 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatteforvaltningshandboken/2021/kapittel-8-opplysningsplikt-for-skattepliktige-trekkpliktige-mv/ID-8-11.001/ID-8-11.002/>

- Skatteetaten. (2022). RF-1509 Unntak for rentebegrensning for selskap mv. i konsern 2022. Hentet Mars 17, 2023 fra <https://www.skatteetaten.no/globalassets/skjema/2022/rf-1509b.pdf>
- Skatteetaten. (n.a). *R-11-9.4 «Back to back-» lån*. Hentet Mars 07, 2023 fra Skatte-ABC 2022/2023: <https://www.skatteetaten.no/nn/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/r-11-rentekostnader--fradragsbegrensning-i-konsern-og-mellom-narstaende/R-11.031/R-11.035/>
- Skatteetaten. (n.a). *Sammensatte obligasjoner*. Hentet Mars 07, 2023 fra Skatte-ABC 2021: <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/2021/rentekostnader--fradragsbegrensning-i-konsern-og-mellom-narstaende/R-11.009/R-11.012/>
- Skatteetaten. (2021, Januar 8). *Er den norske rentebegrensningsregelen i strid med EØS-retten?* Hentet Mars 10, 2023 fra Skatteetaten.no: <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/vedtak/skatteklagenemnda/er-den-norske-rentebegrensningsregelen-i-strid-med-eos-retten/>
- Thorstad, H. (2022, Juni 2). *Tidligere rentebegrensningsregel i strid med EØS-avtalen?* Hentet Mars 09, 2023 fra PWC - Norges skatteblogg: <https://blogg.pwc.no/skattebloggen/tidligere-rentebegrensningsregel-i-strid-med-e%C3%B8s-avtalen>
- Viken Skog. (2018, Oktober 1). *Oceanwood ny eier av Norske Skog AS*. Hentet Mai 20, 2023 fra Viken.Skog.no: <https://www.viken.skog.no/aktuelt/artikler/oceanwood-ny-eier-av-norske-skog-as>
- World Population Review. (n.a). *Tax Haven Countries 2023*. Hentet Mai 25, 2023 fra [worldpopulationreview.com: https://worldpopulationreview.com/country-rankings/tax-haven-countries](https://worldpopulationreview.com/country-rankings/tax-haven-countries)
- Zimmer, F. (2018). *Lærebok i skatterett (8. utgave)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Zimmer, F. (2019). *Bedrift, Selskap og Skatt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Aarbakke, M. (2022, juli 18). *Skatteplanlegging*. Hentet mai 01, 2023 fra <https://snl.no/skatteplanlegging>

Appendiks

1 Begrepsavklaring

I tabellen nedenfor er det oppført utdypende definisjoner for de ulike begrepene vi har benyttet i oppgaven. De står i alfabetisk rekkefølge.

Begrep	Definisjon
Armlengdeprinsippet	Prinsippet om at kommersielt og finansielt samarbeid mellom nærstående foretak skal være inngått på samme vilkår som om transaksjonen var inngått mellom uavhengige foretak under sammenlignbare forhold og omstendigheter (Skatteetaten, 2021).
Derivat	«Et verdipapir hvor verdien er eksakt bestemt av verdien til noe annet. Verdien kan være bestemt av en aksje, obligasjon, valuta, vare eller hvilket som helst annet verdifullt objekt» (Meinich & Sirnes, 2019).
EBIT	Står for «earnings before interest and taxes» (inntjening før renter og skatt). Resultat før skatt + netto rentekostnader.
EBITDA	Står for «earnings before interest, taxes, depreciation and amortization» (inntjening før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger).
Egenkapitalandel	Er et mål på hvor mye egenkapital det er i selskapet i forhold til total kapital (egenkapital + gjeld), og regnes ut ved å dele egenkapital på total kapital.
Ekstern gjeld	Lån fra uavhengig tredjepart.

Eksterne rentekostnader	Rentekostnader til uavhengig tredjepart. Ved rentebegrensning etter nærståenderegelen fra 2014 er eksterne renter som hovedregel ikke gjenstand for avskjæring, men kan fortrenge fradrag for interne rentekostnader. Ved rentebegrensning etter konsernregelen fra 2019 kan både eksterne, interne og nærstående renter avskjæres.
Flernasjonale selskap	Selskap som opererer i ett eller flere land utover hjemlandet.
Fordelingsmetoden	«Innebærer at inntekten eller formuen som skal skattlegges i utlandet unntas fra norsk beskatning, og således ikke regnes med i beskatningsgrunnlaget i Norge. Det kan ikke kreves fradrag for kostnader eller tap som refererer seg til inntekten» (KPMG, 2022, s. 4).
Fradragsramme	En beregnet ramme som angir hvor stort beløp av netto rentekostnader som er fradragsberettiget.
Fradragsramme etter norske regler fra 2019	Er på 25% av skattejustert EBITDA, og utgjør størrelsen av netto rentekostnader som er fradragsberettiget. Ved rentebegrensning etter nærståenderegelen vil nærstående rentekostnader som overstiger fradragsrammen legges til i skattemessig resultat, og kan fremføres i en periode på ti år. Ved rentebegrensning etter konsernregelen vil samlede netto rentekostnader som overstiger fradragsrammen til eksterne, konserninterne og nærstående utenfor konsern legges til i skattemessig resultat, og kan fremføres i en periode på ti år.

Fritaksmetoden	Fritaksmetoden innebærer i hovedsak at aksjeselskaper sine opptjente inntekter fra eiendeler i andre selskaper i stor grad er skattefrie (Skatteetaten, 2021). For selskap som eier minst 90% av aksjene i det andre selskapet vil utbytte være helt skattefritt. For eierandeler under 90% vil utbytte fra aksjer være delvis skattefritt, hvor 3% av utbytte beskattes. Gevinst ved salg av aksjer er helt skattefritt. Fordi inntekten er skattefri, vil ikke tilsvarende aksjetap være fradragsberettiget.
Holdingselskap	«Et aksjeselskap som har alle, eller størstedelen av sine aktiva i form av aksjer eller lignende kapitalandeler i andre selskaper» (Knudsen, 2021).
Innløsningskurs	Prisen som skal betales dersom kjøperen av opsjonen ønsker å innløse.
Inntektsskatteligningen	Utligning av skattbar inntekt (Skar, 2022).
Internprising	Prising av transaksjoner som går mellom nærstående parter og tilknyttede parter.
Konsern	«Konsern er to eller flere rettslig selvstendige selskaper som reelt utgjør en enhet ved at et selskap (morselskapet) har bestemmende innflytelse over ett eller flere andre selskaper (datterselskaper). Morselskapet vil da ofte benytte sin posisjon til å lede datterselskapene som en organisatorisk enhet» (Knudsen, 2021).
Konsernbidrag	Et konsernbidrag kan defineres som «en vederlagsfri overføring fra et konsernselskap til et annet» (dib, 2020). Konsernbidraget kan gis både oppstrøms og nedstrøms i et konsern og har som formål å jevne ut skattebelastningen. I utgangspunktet er det kun norske selskaper i samme konsern som kan gi eller motta konsernbidrag til og fra hverandre hvis eierandelen er på minimum 90%.

Konsernintern gjeld	Gjeld mellom selskap i konsern.
Konserninterne rentekostnader	<p>Fra 2014: Rentekostnader til selskap i konsern. Behandles likt som nærstående rentekostnader til selskap utenfor konsern.</p> <p>Fra 2019: Renter mellom selskap i samme konsern. Behandles forskjellig fra nærstående rentekostnader til selskap utenfor konsern. Konserninterne rentekostnader avskjæres ikke ved rentebegrensning etter nærståenderegelen.</p>
Konsernregnskap	Konsolidert regnskap som viser selskapene i konsernet som en rettslig og økonomisk enhet (Kaurel, 2023). Konsernregnskapet utarbeides og fremlegges av morselskapet, og er en del av morselskapets årsregnskap. Regnskapet reflekterer da konsernenhetene sitt samlede resultat, samt hvordan eiendelene i konsernet er finansiert.
Mer/mindreverdi	Differanse mellom virkelig verdi og bokført verdi av en eiendel (Picker, et al., 2016, s. 582). Hvis virkelig verdi er større er differansen en merverdi, og motsatt for mindreverdi.
Nærstående gjeld	<p>Fra 2014: Gjeld til nærstående utenfor konsern, og gjeld mellom selskap i konsern.</p> <p>Fra 2019: Gjeld til nærstående utenfor konsern.</p>
Nærstående part	En nærstående part kan både være en person, kommune, fylke eller et selskap (Gamkinn, 2021). En part defineres som nærstående dersom det foreligger en direkte eller indirekte eier- eller kontrollandel på minst 50% over det skatteytende selskapet.

Nærstående rentekostnader	<p>Fra 2014: Nærstående rentekostnader omfatter konserninterne rentekostnader, samt rentekostnader til nærstående utenfor konsern. Nærstående rentekostnader omfatter også eksterne rentekostnader hvor en nærstående part har stilt sikkerhet for gjelden.</p> <p>Fra 2019: Rentekostnader til nærstående utenfor konsern.</p> <p>I vår gjennomgang av rentebegrensningsreglene til Sverige, Danmark, Tyskland, Storbritannia og Finland bruker vi definisjonen fra 2014.</p>
Ordinære låneforhold	Vanlige låneforhold som ikke er skattemessig motivert.
Rentebegrensningsregel	En regel som begrenser fradragsretten for gjeldsrenter.
Rentefradrag	Gjeldsrenter som trekkes fra skattepliktig inntekt, og dermed gir en skattebesparelse.
Sikkerhetsstillelse	Tilfeller hvor en nærstående part har stilt sikkerhet for gjelden til et selskap. Eksempelvis «back-to-back lån» hvor et selskap mottar et lån fra en uavhengig bank og et nærstående selskap har innskutt tilsvarende beløp hos banken (Skatteetaten, n.a).
Skatteplanlegging	«Tilpasning av organisasjoner (selskaper m.m.) og transaksjoner med sikte på at skatter og avgifter skal bli minst mulig. Skatteplanlegging er i alminnelighet fullt lovlig og må ikke forveksles med skatteunndragelse» (Aarbakke, 2022).
Skatteskjold	En reduksjon av skattbar inntekt som følge av fradragsberettigede kostnader ved gjeldsfinansiering (Kagan, 2023).
Tynn kapitalisering	«Selskap betegnes som tynt kapitaliserte hvis de har en lavere egenkapitalgrad enn de ville hatt dersom skatteforskjeller mellom land ikke hadde hatt innvirkning på finansieringen» (Prop. 1 LS, 2018-2019, s. 146).

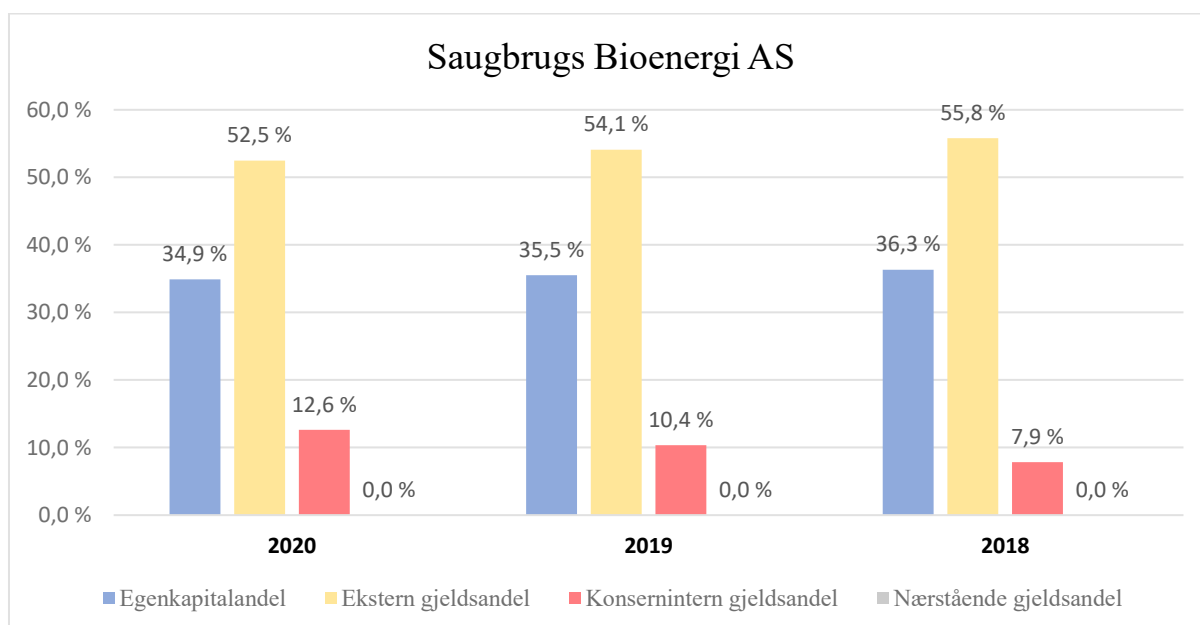
2 Kapitalstruktur

Saugbrugs Bioenergi AS

Saugbrugs Bioenergi AS hadde ingen store endringer i kapitalstruktur fra 2018 til 2020. Selskapets eksterne gjeld i 2018 var for det meste langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner på 95 millioner. De hadde også 13,7 millioner i kortsiktig konserninterngjeld til Norske Skog AS.

Kapitalstruktur - Saugbrugs Bioenergi AS	2020	2019	2018
Totalkapital	154 730 000	163 157 000	173 832 000
Egenkapital	53 996 000	57 982 000	63 181 000
Ekstern gjeld	81 220 000	88 279 000	96 981 000
Konsernintern gjeld	19 514 000	16 896 000	13 670 000
Annen nærstående gjeld	0	0	0

Fra 2018 til 2020 gikk selskapet med underskudd som er grunnen til reduksjonen i egenkapital. Reduksjonen i ekstern gjeld skyldes innbetaling av rentefradrag, og ingen opptak av eksterne lån. I samme tidsperiode økte selskapet sin konserninterne gjeld til morselskapet.

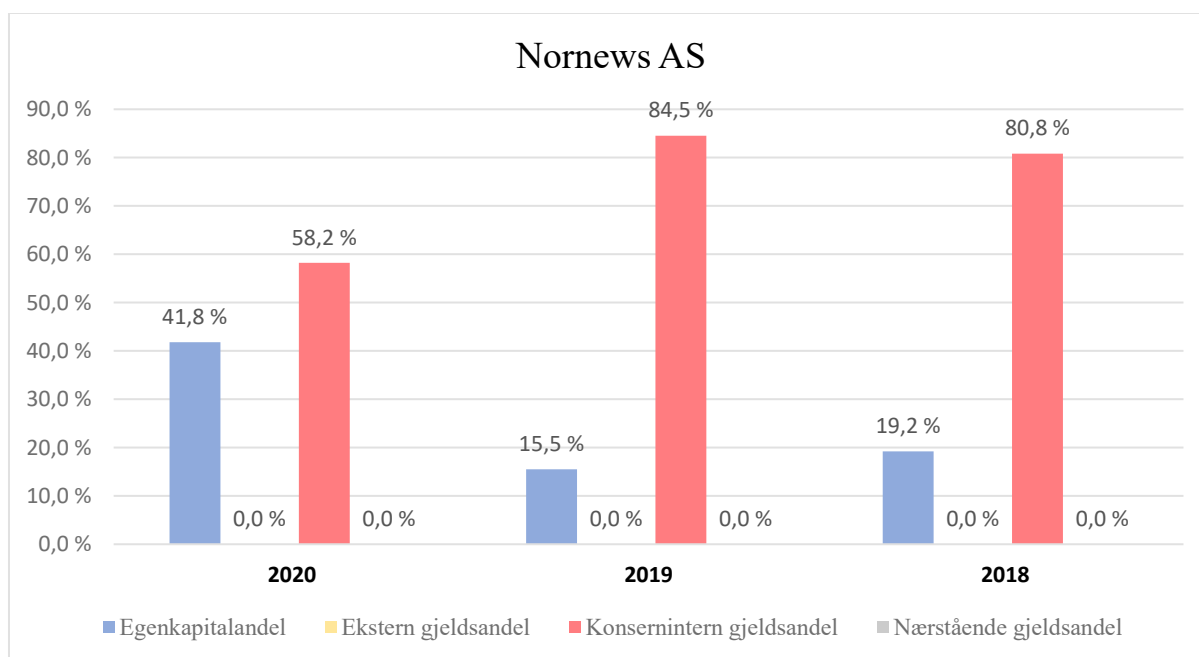
Fra diagrammet ser vi som nevnt ovenfor at endringene er minimale.

Nornews AS

Nornews AS er et holdingselskap, og er relativt lite i forhold til de øvrige norske selskapene i konsernet. Som holdingselskap har Nornews AS ingen egen produksjon, men eier aksjer i utenlandske datterselskaper innad i konsernet. Selskapets gjeld fra 2018 til 2020 består utelukkende av kortsiktig konsernintern gjeld til Norske Skog ASA, og det finnes ingen ekstern gjeld i selskapet. Nornews AS sin egenkapital består av både innskutt aksjekapital og opptjent egenkapital som skyldes positive resultater på grunn av reversering av nedskrivninger av aksjer i utenlandske datterselskaper.

Kapitalstruktur - Nornews AS	2020	2019	2018
Totalkapital	22 269 402	15 043 878	15 461 834
Egenkapital	9 304 237	2 329 508	2 969 107
Ekstern gjeld	0	0	0
Konsernintern gjeld	12 965 165	12 714 370	12 492 727
Annen nærstående gjeld	0	0	0

I 2020 økte Nornews sin egenkapital som følge av en kapitaløkning fra Norske Skog ASA på 10 millioner.

Det er ingen store endringer i selskapets kapitalstruktur med unntak av kapitaløkningen.

3 Estimering av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå

NS Norway Holding AS

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - NS Norway Holding AS		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	90 000 000	- 86 000 000
+/-Sum justeringer	- 1 395 000 000	- 1 094 000 000
Sum justert egenkapital i selskapet	- 1 305 000 000	- 1 180 000 000
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	1 405 000 000	2 418 000 000
+/-Sum justeringer	- 1 395 000 000	- 2 376 000 000
Sum justert totalkapital i selskapet	10 000 000	42 000 000
Egenkapitalandel opprinnelig	6,4 %	-3,6 %
Justering av egenkapitalandel	-6,4 %	3,6 %
Egenkapitalandel justert	0,0 %	0,0 %

NS Norway Holding AS hadde aksjer i Norske Skog ASA med bokført verdi på 1 094 millioner ved inngangen av 2019, og bokførtverdi på 1 395 millioner ved inngangen av 2020. Aksjene skal justeres for ved å trekke bokført verdi fra egenkapitalen som blir negativ i dette tilfellet. I tillegg til aksjene i Norske Skog ASA hadde NS Norway Holding AS langsiktige fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Industries Australia Ltd på 1 277 millioner ved inngangen av 2019. Disse justeres for i 2019. Som følge av at egenkapitalandelen blir negativ etter justering medfører det at den justerte egenkapitalandelen til NS Norway Holding AS blir null for 2019 og 2020. NS Norway Holding kan ikke benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.

Norske Skog ASA

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog ASA		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	4 313 000 000	2 207 000 000
+/-Sum justeringer	- 3 770 000 000	- 4 062 000 000
Sum justert egenkapital i selskapet	543 000 000	- 1 855 000 000
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	6 709 000 000	5 745 000 000
+/-Sum justeringer	- 5 913 000 000	- 5 096 000 000
Sum justert totalkapital i selskapet	796 000 000	649 000 000
Egenkapitalandel opprinnelig	64,3 %	38,4 %
Justering av egenkapitalandel	3,9 %	-38,4 %
Egenkapitalandel justert	68,2 %	0,0 %

Egenkapitalandelen til Norske Skog ASA justeres her for aksjer i datterselskap på 4062 millioner i 2019 og 3770 millioner i 2020. Dette resulterer til at egenkapitalen til Norske Skog ASA blir negativ for 2019 og dermed null i egenkapitalandel. I tillegg til aksjer i datterselskap, skal også konserninterne fordringer trekkes fra balansen. Ved inngangen av 2019 var langsiktige fordringer på 760 millioner, mens kortsiktige fordringer var på 274 millioner. Ved inngangen av 2020 var de langsiktige fordringene på 1249 millioner og de kortsiktige var på 894 millioner. Ved beregning av justert egenkapitalandel blir egenkapitalandelen 0% i 2019, og øker med 4% i 2020. Dette indikerer at Norske Skog ASA kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen i 2020, men ikke 2019.

Norske Skog Saugbrugs AS

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog Saugbrugs AS		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	1 122 069 000	485 229 000
+/-Sum justeringer	- 101 546 000	- 101 546 000
Sum justert egenkapital i selskapet	1 020 523 000	383 683 000
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	1 866 409 000	1 040 251 000
+/-Sum justeringer	- 109 657 000	- 112 215 000
Sum justert total kapital i selskapet	1 756 752 000	928 036 000
Egenkapitalandel opprinnelig	60,1 %	46,6 %
Justering av egenkapitalandel	-2,0 %	-5,3 %
Egenkapitalandel justert	58,1 %	41,3 %

Norske Skog Saugbrugs AS hadde balanseført 101,5 millioner i aksjer i Saugbrugs Bioenergi AS ved inngangen av 2019 og 2020. Disse trekkes fra egenkapitalandelen. I tillegg til aksjene i Saugbrugs Bioenergi AS, hadde Norske Skog Saugbrugs AS konserninterne fordringer på 10,6 millioner inngående for 2019, og 8,1 millioner inngående for 2020 som trekkes fra balansesum. Med justeringene tatt i betraktning ser vi at egenkapitalandelen i 2019 blir 5,3% lavere enn opprinnelig. For 2020 blir den 2% lavere. I begge årene overgår den justerte egenkapitalandelen den globale egenkapitalandelen, og Norske Skog Saugbrugs AS kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen.

Saugbrugs Bioenergi AS

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Saugbrugs Bioenergi AS		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	57 982 000	63 181 000
+/-Sum justeringer	-	-
Sum justert egenkapital i selskapet	57 982 000	63 181 000
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	163 157 000	173 832 000
+/-Sum justeringer	- 550 000	- 442 000
Sum justert total kapital i selskapet	162 607 000	173 390 000
Egenkapitalandel opprinnelig	35,5 %	36,3 %
Justering av egenkapitalandel	0,1 %	0,1 %
Egenkapitalandel justert	35,7 %	36,4 %

Saugbrugs Bioenergi AS har ingen aksjer i datterselskap og dermed ingen poster egenkapitalen må justeres for. Ved inngangen av 2019 hadde Saugbrugs Bioenergi AS fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Saugbrugs AS på 442 000 kroner. I 2020 var fordringene på 550 000 kroner. Disse trekkes fra balansesummen. Den estimerte justerte balansen til Saugbrugs Bioenergi AS endrer seg lite, som følge av at man kun justerer for konserninterne fordringer. Saugbrugs Bioenergi AS kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå i 2019, men ikke i 2020.

Norske Skog Skogn AS

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Norske Skog Skogn AS		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	1 167 498 000	723 525 000
+/-Sum justeringer	-	-
Sum justert egenkapital i selskapet	1 167 498 000	723 525 000
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	1 919 300 000	1 142 540 000
+/-Sum justeringer	- 51 623 000	- 6 841 000
Sum justert totalkapital i selskapet	1 867 677 000	1 135 699 000
Egenkapitalandel opprinnelig	60,8 %	63,3 %
Justering av egenkapitalandel	1,7 %	0,4 %
Egenkapitalandel justert	62,5 %	63,7 %

I likhet med Saugbrugs Bioenergi AS, hadde Norske Skog Skogn ingen aksjer i datterselskaper. Det blir dermed ikke foretatt noen justering av egenkapitalen. Norske Skog Skogn AS hadde fordringer til Norske Skog ASA og Norske Skog Saugbrugs. Ved inngangen av 2019 var disse på 6,8 millioner, mens ved inngangen av 2020 var de på 51,6 millioner. De trekkes fra balansesummen ved justering. Den justerte egenkapitalen øker for Norske Skog Skogn AS for begge årene. I 2019 øker den med 0,4% og i 2020 øker den med 1,7%. Norske Skog Skogn AS kan benytte seg av den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå i begge årene.

Nornews AS

Estimering av egenkapitalandel - selskapsnivå - Nornews AS		
Valuta	NOK	NOK
Regnskapsspråk	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	2020	2019
Egenkapital pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	2 329 508	2 969 107
+/-Sum justeringer	- 15 041 658	- 15 234 256
Sum justert egenkapital i selskapet	- 12 712 150	- 12 265 149
Balansesum pr. utgangen av regnskapsåret før inntektsåret	15 043 878	15 461 834
+/-Sum justeringer	- 15 041 658	- 15 461 834
Sum justert totalkapital i selskapet	2 220	-
Egenkapitalandel opprinnelig	15,5 %	19,2 %
Justering av egenkapitalandel	-15,5 %	-19,2 %
Egenkapitalandel justert	0,0 %	0,0 %

Nornews AS har aksjer i sju heleide utenlandske datterselskaper som det må justeres for. Den bokførte verdien av aksjene trekkes fra egenkapitalen. Ettersom den bokførte verdien til aksjene er større enn den balanseførte egenkapitalen, vil selskapets egenkapital være negativ ved justering. I tillegg til aksjer i utenlandske datterselskap har Nornews AS en fordring til Norske Skog Italia s.r.l på 227 578 kroner ved inngangen av 2019. Disse trekkes fra balansesummen i 2019. Grunnet en negativ egenkapital etter justering får Nornews AS en justert egenkapitalandel på 0%, og kan ikke påberope seg den balansebaserte unntaksregelen på selskapsnivå.